

קנין ארץ...
למדינת ישראל...
התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

הרב אברהם אביהו...
התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

הרב אברהם אביהו...
התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

הרב אברהם אביהו...
התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

הרב אברהם אביהו...
התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

הרב אברהם אביהו...
התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

יב: שמאי פרק ראשון נדה

אמר ליה מנחם נפליה. פירוט ארץ ליה ליהודי...
התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

הדרן עלך שמאי אומר
התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

סוטה ה"ט

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

סוטה ה"ט

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

כל הדר פרק שני נדה

כל הדר המוכר לברוק...
התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

קנין ארץ

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

התורה והמצוות...
הרב אברהם אביהו

והעשה מלל לפרק הוא מנייה ומסירה לנשא... וכן נראה שהתורה באה ללמדנו...

ובל ספק שהוא כשר והוא פסולה... וכן נראה שהתורה באה ללמדנו...

והנה עתה נראה שיש להבין... וכן נראה שהתורה באה ללמדנו...

והנה עתה נראה שיש להבין... וכן נראה שהתורה באה ללמדנו...

והנה עתה נראה שיש להבין... וכן נראה שהתורה באה ללמדנו...

והנה עתה נראה שיש להבין... וכן נראה שהתורה באה ללמדנו...

והנה עתה נראה שיש להבין... וכן נראה שהתורה באה ללמדנו...

והנה עתה נראה שיש להבין... וכן נראה שהתורה באה ללמדנו...

והנה עתה נראה שיש להבין... וכן נראה שהתורה באה ללמדנו...

והנה עתה נראה שיש להבין... וכן נראה שהתורה באה ללמדנו...

החיות את רבינו נסים אלמנה ניוזנית... וכן נראה שהתורה באה ללמדנו...

ובל ספק שהוא כשר והוא פסולה... וכן נראה שהתורה באה ללמדנו...

והנה עתה נראה שיש להבין... וכן נראה שהתורה באה ללמדנו...

והנה עתה נראה שיש להבין... וכן נראה שהתורה באה ללמדנו...

והנה עתה נראה שיש להבין... וכן נראה שהתורה באה ללמדנו...

והנה עתה נראה שיש להבין... וכן נראה שהתורה באה ללמדנו...

והנה עתה נראה שיש להבין... וכן נראה שהתורה באה ללמדנו...

והנה עתה נראה שיש להבין... וכן נראה שהתורה באה ללמדנו...

והנה עתה נראה שיש להבין... וכן נראה שהתורה באה ללמדנו...

והנה עתה נראה שיש להבין... וכן נראה שהתורה באה ללמדנו...

באר הגולה עם ציונים מהש"ך כב שפתי יורה דעה קפה קפו הלכות גדה כהן

ו. מירא דרב הוגא משמיה דרבא שם דף י"ח ע"א: וי. חרבי [שנועט רמו משל; רמ"ט ס:]; קפו א. עור בשם רבנו חננאל א [הוגא דר"ט] ויהי ש"א סימן ה; ר"ן שנועט ב, נ דינר לשון, דברי הר"ף ס [הר"ן הנגיד [אסור בלא ד, ט] בשם הר"ף [השגם ס] והרמב"ן [הלכות מה פ"ה הלכה ב] והרשב"א [שורם הבית הקדש ב, ע, ד, א, ב] וזכר דלמר כי תינח היא לטהרות נדה דף ע"ב וכן הקב"ה הפוסקים חזק מהרמב"ם [אסור בלא ט:]; נ. מופשט רב יהודה שם "ע"א: ג. נפק ד' מהלכות אסורי ביאה [הלכה י' טו], והא דמוקי לה בגמרא [מה י', ב] נלשה עמוקה נטהרות, סבירא ליה [להרמב"ם] דקאי אעדים דלפני תשמיש ב:

ד. שם [הלכה טו]: ה. דלעמ' הר"ף [מחנות ס, ב] והרמב"ן [תלמודי נדה י, ב] ד"ה הא דלמר; הלכות נדה שם הלכה אן והרשב"א [תורת הבית הארוך ס, ב]; הקד' ג, אן וזכר חנינאל בן אנטונינוס זכרייהא שם דף ע"ב וי. חרבי [שנועט רמו משל; רמ"ט ס:]; קפו א. עור בשם רבנו חננאל א [הוגא דר"ט] ויהי ש"א סימן ה; ר"ן שנועט ב, נ דינר לשון, דברי הר"ף ס [הר"ן הנגיד [אסור בלא ד, ט] בשם הר"ף [השגם ס] והרמב"ן [הלכות מה פ"ה הלכה ב] והרשב"א [שורם הבית הקדש ב, ע, ד, א, ב] וזכר דלמר כי תינח היא לטהרות נדה דף ע"ב וכן הקב"ה הפוסקים חזק מהרמב"ם [אסור בלא ט:]; נ. מופשט רב יהודה שם "ע"א: ג. נפק ד' מהלכות אסורי ביאה [הלכה י' טו], והא דמוקי לה בגמרא [מה י', ב] נלשה עמוקה נטהרות, סבירא ליה [להרמב"ם] דקאי אעדים דלפני תשמיש ב:

סימן קפו

דיני בדיקת אשה בין לפני תשמיש בין לאחר תשמיש. ובו ה' עינים:

א. אשה שיש לה ב' וסת קבוע אינה צריכה בדיקה כלל לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש ווארבה אין לה לבדוק בפני בעלה בשעת תשמיש כדי שלא יהא לבו נוקפו ג [ב] א' והרמב"ם ו"ל מצריך לבדוק אחר תשמיש היא בעד אחר והוא בעד אחר ולראות בהם שמא ראתה דם בשעת תשמיש ולדעתו ה' הצנועות בודקות עצמן אף קודם תשמיש: הגה ה' והסנהל הראשונה היא עיקר וכן (ה) נהגו:

ב. אם אין לה וסת קבוע א' שלש פעמים הראשונים ב' צריכין לבדוק קודם תשמיש ואחר תשמיש ערך להם למהריק"ש

סוף סעיף ד' [אורש ב'ן]. הגא על אשמו שלא בשעת וסתה הלכה דם בשעת תשמיש, אנוס הוא ואינו צריך כפרה, שאם חרצנו לבו נוקפו ופורה, גם אינו צריך לנחום אם נתעברה שהולד פגום, [שגלי נגורם אמ' א] על [הר"ף] הלכות [מה] שנועט פרק ב':

קפו. סוף סעיף א' [שפא ראתה דם]. ולדעתו אם שמטה מקמה ואכל העד לא תשמש פעם שניה עד שמבדוק בעד אחר החלה שמה היה על כל העד שאכל, ואפילו הכי המשמש פעמים רבות אינה צריכה לבדוק העד על כל ביאה וביאה אלא מקום הוא בעד שלו והוא בעד שלה על כל ביאה ולמחר יבדוק העדים: סוף ב [קודם כו']. ר"ף [מחנות ס, ב] ורשב"א [בעלי הנפש שער הספירה סימן ג הלכה א] והרשב"א [מורה הבית ב, ע, ד, א, ב] לא מלכרי בדיקה קודם תשמיש, ודעה רש"י [נדה י, ב] ד"ה מאן דממין להקל, ולא מלכרי בדיקה לפני תשמיש אלא רמב"ן [הלכות מה פ"ה הלכה א], ומכל מקום לשון הממנה אינו מטון, דמה בדיקה צריך לו קודם תשמיש שמתג צריכין כו':

ביאור הגר"א

[יא] [סעיף ד הגה] ואם פירש פנה כו'. שגג בכרת, ועיין בגמרא שם [שכתות יד, א]: [יב] ואם שפשה שלא כו'. גמרא שם [אלא כשאין סמוך כו': [ג] אפילו לא כו'. כשיטתו בסימן קפ"ו סעיף א' בהג"ה וסימן קפ"ד סעיף א' בהג"ה, וכן הוא במדרכי רש שבעות [רמז השלם], ועיין כ"ל [עמור כא ד"ה כתב המרדכי]:

קפו. [א] [סעיף א] אשה כו'. עיין לעיל ריש סימן קפ"ד: [ב] והרמב"ם דף כו'. דמפרש מה שאמרו שם [מה טו, ב] דוקא לטהרות היינו קודם תשמיש, ולכן מצייץ הגמרא [שם יא, ב] על הבעשה שהיא עוברת כו' ולא מצייץ אירשא דמתניתין ומשמשת בעדים כו', וכן מרפרך שם י"ב א' אמר ליה רבי אבא בר ממל [וכר] תנא כו' ולא פריך אמתניתין שם י"ד א' והצנועות, אלא דמתניתין דשם הוא לבעלה וכן כולה פרוקי דשם, אבל רבי אמר כאן [וכ, א] אף לטהרות פריך שפיר, ומה שאמרו שם י"ב א' אשה מהו שתבדוק עצמה כשיעור כו' דוקא כשיעור חטאת ואשם, וכן ביא דרבי זירא בכהאי גוונא ולאחר תשמיש, וכן מה שאמרו שם ט"ז ב' כי תניא כו' גם כן לפני תשמיש, אבל כל הפוסקים חולקים עליו, וזה שכתב בהג"ה וסבירא כו': [ג] [סעיף ב] אם כו'. לטוגיא הניל [שם יא, ב] אף אין לה וסת אין צריכה בדיקה כלל, אלא ממה שאמרו שם י"ב ב' אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כו' מאן דמתני כו', ולפירוש רש"י [ד"ה מאן דמתני] אינו סותר הניל ואין צורך בדיקה, אבל רבינו חננאל פירש כאית דמפרשי שברשי' ופסק כי האי מירא דהלכה כרבי חנינאל בן אנטונינוס, וכן כתב הר"ף [מחכות ס, ב] אלא שפירש משמשת בעדים ג' פעמים לבד, ופירש בעדים שניהם אחר תשמיש אחר לו ואחר לה, אבל הרא"ש [נדה פ"א סוף ה] פירש לעולם, ופירש בעדים שניהם לה אחד קודם תשמיש ואחד אחר כך, וכן פירש הרמב"ם [אסור בלא ד, טו] אלא שמצריך גם לבעל אחר תשמיש דלא גרע מיש לה וסת, והביריתא לא חידש כאן אלא קודם תשמיש שחיבת. ועיין ברא"ש שהקשה על פירוש הר"ף, ועיין בר"ן [שכתות ב, ב] ומגיד משנה [שם] שתירצוהו. והראב"ד [בעלי הנפש שער הספירה סימן ג הלכה ח] חירף בדרך אחר, עיין כ"ל [עמור כו ד"ה הראב"ד ויל]. ושיטת הרמב"ן [תלמודי נדה י, ב]; הלכות נדה פ"ה הלכה ב] והרשב"א [מורה הבית ב, ע, ד, א, ב] כשיטת הר"ף רק שמצריכין באותו ג' פעמים לבדוק גם כן קודם תשמיש כמו שכתב במגיד משנה, והו סבירא ראשונה כאן:

ציונים לרמ"א

עם ציונים מהש"ך (1) ב"י [עמור כו ד"ה היה בשם סמ"ג [לאין קיל' א], ג]: (2) פסקי מהר"א [מרומת הדטן סימן סימן ס': (3) מרדכי [שנועט רמו משל] וחשובות הרא"ש כלל ב"ט [סימן ב] בשט הרי"ט [ש"ט מהר"ט מרוסנוגרי דסוף לביט סימן קל"א; דפוס פלג סימן פרק ב]: (4) קפו א' דוקא [סימן שח ד"ה בדיקה] והגהות מיימוניות [אסורי ביאה ד' אות ב] ורוב המורים [מרכי שנועט רמו משל]:

באר היטב

(ה) אונס. אבל אם נתחלפה לו אשתו בעורה חיוב, והוא הדין אם נדה היא וסובר טהורה היא צריך כפרה, בית הלל [ק"ק ו]:

קפו. (א) נהגו. האי וכן נהגו קאי על זה שאין צריכים לבדוק היא בעד אחר והוא בעד אחר, אבל עכשיו נהגו לבדוק את עצמן שלא בפני בעלה קודם תשמיש, בית הלל:

מאהבה חלק א' סוף סימן ע"ג: (יב) יתענה ארבעים יום, ועיין באר"ח סימן תקס"ה סעיף ד' בהגה דמכורא שם דלששה ימים רצופים עם הלילות השיב כארבעים יום, וכאדם חלש שני בשני ימים. והגמ' אברהם [שם סימן טו] כתב דמכל מקום יתיר טוב שיצום מפורים שכלל עת יהיה לבו נכנע ויהי חטאיו נגוד חמדי ע"ש. ועיין בחשובות החם סופר [וי"ר] סוף סימן קנ"ה שכתב דהמקובלים כתבו להחנות ע"ב יום (1), אך הם דברו כמוריד, ואם חטא שחי פעמים בכניסה ויציאה יתענה ב' פעמים ככה. והאשה היכת דצריכה כפרה מאחר ונשים תושבי כח הן יש להקל עליהן בחתונתם. ואף אם אחר מהם טטור מכל מקום יתענה ב' ימים או יפדה, ולא יהא אלא נתכוין לכשר טלה ועלטה כירו בשר חזיר [מ"ד כג, א], והעיקר להתודות כו', ע"ש: (יג) ובלי"ט התעניות. עיין בתורת השלמים [סימן ב] שנסתפק אי הלילה שלפני התענית קאמר או שאחר התענית ובליל הולך אחר היום והרי התענית במקום קרבן, ומסיק בשם מהרש"ל דראוי לנהוג שלא יאכל בשר ולא ישתה יין בליל שלפני התענית ובליל שאחר התענית, ע"ש: (יד) והאשה אינה צריכה כפרה ואם שפשה שלא בשעת וסתה כו'. עיין בחשובות נודע בהורה תנינא [וי"ר] סימן פ"ה דשאל אחד הקשה לו על דברי רמ"א אלו דמכתב ואם שפשה שלא בשעת וסתה וסתה כו' ואם כן איך אשה אינה צריכה כפרה והלא מבואר בנדה י"ד [ע"א] ושכחות י"ח [ע"א] דמסתור לוטחה שניהם חייבים קרבן. ועוד, דאפילו נדחוק דמייירי שלא בשעת וסתה אכתי קשה כיון שפירש באבר חי אמאי האשה אינה צריכה כפרה, והלא בשכחות שם מבואר דאפרישה גם האשה חייבת [עיין סדרי טהרה סימן ד וחזות דעת ביאורם סימן ח [ובספר הפלאה בכתובות נ"א ע"ב מ"ה

יורה דעה קפה קפו הלכות נדה

תורת השלמים

כג הנהגות והערות

(סעיף ד הגה) יתענה ארבעים יום כיון שני וחמישי כ"ו. עיין באורח חיים סימן תקס"ח (סעיף ג) ויכול לדחות עד ימות החורף שהיום קצר, והיינו דוקא שהזמן מועט עד ימות החורף, ע"ש במגן אברהם ס"ק י"ג: ובל"ז התענית אסור בין ובשר, כתב ביט של שלמה (חולין פ"ה סימן א) יש נהגין כלילה שלאחריהם שלא לאכול בשר ויין, ולכאורה היה נראה שלא לעשות כן, משום חשש מינות, דהא קיימא לן בכל דוכתא היום הולך אחר הלילה שלפניו, כדכתיב (בראשית א, ה) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, ואין הלילה הולך אחר היום, ומכל מקום יש לומר הטעם שלהם שדיני ממונות דנין ביזים וגומריין כלילה (מהרי"ב, א), ואם כן גם לילה שלאחריו יש לה קצת שייכות אל היום. וכתב המגן אברהם סוף הלכות תענית (סימן תקפ"ט ס"ק ט) דלא הביין כונתו, דהא משמע מדברי הים של שלמה דהא דמתענה בשני וחמישי הטעם הוא מפני שהם ימי ר"ח והקב"ה ר"ח בהם אף דיני ממונות אם יפסיד אדם או ירויח, ומחמה היכי רמיזא, ואורבתי קיימא לן (י"א אשנה טו, א) אדם גידון בכל יום, ומה שמתענים בבי' ה' היינו משום שהם ימי רצון, לכן אין טעם להתענות בלילה שאחריהם דכבר פנה יום, אלא אותן שנהגין להתענות מבשר ויין בלילה שלפניו. אכן המנחת יעקב (תורת השלמים ס"ק ט) כתב לקיים טעם המנהג בלילה שלאחריו, דהא התענית במקום הקרוב, ובקדשים הלילה הולך אחר היום, כדמצינן בתורה דנאכלת ליום ולילה דהיינו ביום שחיטתה וכלילה שלאחריו, וכן בשאר קרבנות, ולכן יש לנהוג חומרא בשניהם, בלילה שלפניו ושלאחריו, ע"ש. ועיין באורח חיים סימן של"ד בט"ז ס"ק כ"י: יסדה כ"ז יום במסון כ"ו, ר"ל, כמו שכתב באורח חיים סימן של"ד (סעיף ב) לענין חלוף שבת דיתן במקום חטאת ח"י פשיטתם לצדקה, ואם ירצה לפרות התענית יתן בעד כל יום י"ב פשיטתם לצדקה. מיהו אין זה קצבה שוה לכל אדם, אלא היינו בעני, ועשיר יתן יותר כפי ערך שיש לו, כי עשיר יתן יותר קצת מעני:

[ע] יתענה ארבעים יום, ועיין גליון סימן תקס"ח (סעיף ד) דלענין או שלשה ימים ולפנים פס הלילות חשיב כארבעים יום, ע"ש. ועיין במשנה מ"הר"מ מלובלין סימן כ"י: [ז] וב"ל"ז התענית אסור בין ובשר. לכאורה נראה דהיינו הלילה שלפני יום התענית דהוא נקרא ליל התענית, כי היום הולך אחר הלילה. אכן ראיתי במהרש"ל צדקה אחרת וזהו בנין ומשמיו כשנפולין בו או אינם אולבין אף הלילה שאחר יום שהוא ליל שליש, והוא קצת כמו מינות בזה שעושין נגד חכמי התלמוד דהלילה הולך אחר היום (חולין פ"ה, א) (ע"ש שמהדו"ק ליתן טעם למנהגן ודבריו דחוקים ותמוהים והוא נגד הסוגיא, ולי נראה הטעם פשוט דהא איתא שם בחולין דף ס"ג ע"ב דקדשים הלילה הולך אחר היום, ולא כן זה שהוא במקום תענית כמו שכתב מהרש"ל שם ותענית במקום קרבן קא, וק"ל), ויש אינם אולבין כלילה שלפניו, ע"ש שהל"ך בטעמים, וקיים דהיכא שמתענין רח"ו לנהוג למתן לאפשר שלא יאלץ צער ולא יסחה יין לפני תענית וגם לאחר התענית, וזה כיון שה"ס (י"א ח' ג) דלמרו שהשחרו שזינו מפני התענית, ורוע של השחרו אלף אס כן שאינם אולבין צער וזוהי יין לפני התענית ולאחר התענית, ע"כ. ועיין גליון סימן תקנ"ח בהג"ה: [ח] ופ"ד כ"ז יום במסון. עיין בפסקי מהר"א"י שם סימן ס' דלמדי דין זה למחול שבת שגונג. ועיין גליון סימן (של"ד סעיף ט) שכתב הרב צדקת יומר א"ף יש לנהוג, ע"ש:

י' בספר יגל יעקב הגיה ל"ל ס"ז י"ס. ובש"מ מחם סופר א"י"ם סימן קנב כחב ג"ס המקובלים להתענות ס"ג יום: קפו (א) אינו מפורסם כן בדברי רבינו מנחם אלף מדהל"ך נדיקה ללשה שאין לה וסמ, ומשמע דניס לה וסת אינה צריכה נדיקה: (ב) צ"ל עמוד כה ל"ה והרצ המגיד וכי מציא פתול וזהו ג"ס המגיד משה:

קפו [ט] אין לה לברוק בפני בע"ה בשעת תשמיש. והיינו למני משמש או לאחריו, אבל שלא בשעת משמש אחרת כל היד המרבה לנדוק נגשים משנחת ומכונאר לעיל ריש סימן קפ"ד: [י] ש"ש פעמים הראשונים. כן הצינו הפוסקים, הרא"ש (מהו פ"א סימן ה)

כפי צורך שיש לו, כי עשיר יתן יותר קצת מעני:

קפו (סעיף א הגה) ובכרא ראשונה היא עיקר. ועיין מה שכתבתי לעיל סימן קפ"ד ס"ק ד' בשם הפלתי דאם הבעל צוה לה לברוק ודאי רשאית לברוק, והכא ליכא למימר לכו נוקפו ופורש, כיון שעשתה כן על פי צווי הבעל: (סעיף ג) [אין אין זה וסת קבוע כו צריבין

פתחי תשובה

וראה ובתשובות חתם סופר י"ד סימן קמ"ז וקנ"ה וקס"ג וקפ"ח מה שכתבו (בזה) וכתב הוא ז"ל לכא דברי הרמ"א דהנה יש שלשה חילוקים בזה, אשה שיש לה וסת, בשעת וסתה, ובעונה הסמוכה דאסורה לשמש, אם עברה ושמשה ומצאה אחר כך על ער שלו אפילו בדיקה לפני תשמיש צריכים שניהם כפרה, ואין כאן אונס שהיה להם למנוע מתשמיש, ומהו לא מיירי הרמ"א ולא המחבר כלל (דנאה לי הטעם כיון דעצה אין נפקא מינה לענין קרבן וק לענין אס צריכים כפרה ותשובה והרי גם אם לא מצאה דם כלל צריכים גם כן כפרה כמו שכתבתי לעיל סימן קפ"ד ס"ק ב, ע"ש). ב, אשה שאין לה וסת כלל, שלוו הרמב"ם והרא"ש מצריכים אותה בדיקה חמדי לפני התשמיש כמבואר בסימן קפ"ז סעיף ב' ואם לא בדיקה אין זה אונס, אמנם אם בדיקה אנוסים הם על תחלת התשמיש, אבל על הפרישה שפירש באבר חי יש חילוק אם אמרה לו נתמאתי ופרוש ממני הרי גם היא רצונה כפרישה, הרי הרצון והנאה נחשבים גם לה למעשה, וקל וחומר אם סייעה בהפרישה שגם היא נשמטת מתחתיו ואף היא חייבת ומה מיירי אוקימתא דמסכת שבעות הניל, אמנם אם אמרה לו רק נתמאתי ולא אמרה פירש באבר חי היא נחשבת אנוסה ואינה צריכה כפרה והוא צריך כפרה, ומהו מיירי המחבר והרמ"א ז"ל. ונקט המחבר לשון המשנה היה משמש עם הטמורה כה"א הידיעה הטמורה בודאי, דהיינו שבדיקה לפני תשמיש, ואפילו הכי אם פירש באבר חי תיב על הפרישה, ועל זה כתב רמ"א שהאשה אינה צריכה כפרה שהיא אנוסה ממש, בין על הכניסה שהרי בדיקה, בין על הפרישה שהרי לא אמרה לו פרוש, ושוב קאמר רמ"א ואם שמשה שלא בשעת וסתה דהיינו שיש לה וסת ושמשה שלא בשעת וסתה, בזה אפילו לא בדיקה תחלה מקרי אונס. וההפך בין תחלת דברי הרמ"א ובין סיום דבריו הוא, שבתחלה מיירי באין לה וסת כלל אלא שבדיקה, וסיום דבריו הוא ביש לה וסת ושמשה שלא בשעת וסתה, ע"ש שהאר"ך בזה, וע"ש עוד בסימן צ"ו: (טו) אונס. עיין באר היטב (סי' ה). ועיין בשו"ת מאיר גותיכים סימן ע"ד שכתב באשה שפשטה חלוקה כלילה קודם השינה והיה שלא בשעת וסתה, והיתה עם בעלה באותה הלילה, ולמחר לבשה חלוקה בעמדה מעל משכבה ומצאה בו בתם, דאין צריך כפרה, ולא דמי למה שכתב הבית הלל והוא הד"ן אם נדה היא כר דהיינו בענין שיש לומר הרי לה למידע, אבל הכא לא שייך כלל הרי לה למידע, דלא מצינו שחאה האשה מתויבת לבדוק חלוקה שמה חמצא בו כחם כל שלא הרגישה כלל ולכן אינה צריכה כפרה, בפרט באיסור חממים אין להחמיר כל כך ע"ש. [ועיין בתשובות חתם סופר ויר"ן סימן קנ"ה מי שבא על אשתו שלא בשעת וסתה ביום ל"א

גליון מהרש"א

[ג] (גם נכונה) ואינם צריכים כפרה י"א הוא ו"א היא. עיין מוספות ב"ה דף כ"ה ריש ע"ג (ד"ה אוח) משמע גם כן דמטוס הכי מקרי סס שגג כנמלא טריפה

אוצר מפרשים

י' (מהו סעיף ד) אחר התשמיש. וכשמשמה שלא בשעת וסתה ואחר כך הרגישה וצאה דם ולמחר שכתבתי בזה, ודאי ראין צריך כפרה כלל, עיין תשובת בית יהודה (יר"ן) סימן כ"ג שכן מפרש דברי רמ"א. ועיין באר היטב (לח"מ) ס"ק ה': (אש"י אברהם, א)

ג) מוקד ע"פ מלכות השקל: ד) ממלכת השקל הנהיג ג' ל' וכו' כהלכות נדה:

דברי הר"ף ולא מלאו לנס להקל נגדו אע"פ שלענין הדין נראה מדבריהם עיקר להלכה דלא צעי בדיקה כלל לבעלה, וגם הב"י [עמוד כג ד"ה והרא"ש; עמוד מד ד"ה והרא"ש] והב"ח [עמוד כד ד"ה ולפי דמקו לישב דברי הר"ף דכצירא ליה דלריכה בדיקה גם לפני תשמיש, ע"ש בדברי כל המפרשים הנזכרים [שנראה] הוא בעד שלו והיא בעד שלה ואם הוחזקה באותם מתוך דבריהם נעלמם שבדיקה שלש פעמים שאינה רואה דם מחמת תשמיש שוב דמוקס. אב"ד באמת לא ירדתי

לסוף דעה כל אלו הגדולים, איך עלה על לנס שדעת הר"ף לפסוק הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס דאשה שאין לה וסקו לריכה בדיקה לבעלה, אם כן איך קבע הר"ף הלכה זו בכחוצות סוף פרק אלמנה ניזונית שאין לה שייכות שם כלל, והיה לו לקובעה כהלכות נדה כי שם מקומה. ועוד שהפירוש שפירש הר"ף בכחוצות סוף פרק אלמנה ניזונית [ח"ל], משמשת נעדים ושם משמש פעם אחת שמים ושם נעדים ונמצא על עד שלה או על שלו בכל פעם ופעם הרי הן עומתה שהוחזקה נדה כל ימיה ומלא בלא כחוצה, ואם שמשו בשני עדים אחד לו ואחד לה שלש פעמים ולא נמצא דם באחד מהם הרי הן תקוניה והרי היא ככל הנשים, אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס, עכ"ל, עיקר הפירוש הוא שיך לענין אסור נדה, ואם כן היה לו לקובעה כהלכות נדה. ובריש הלכות נדה [שנעטם ג, א] כחב הר"ף חזו רבין כל אשה שאין לה וסקו אסורה לשמש אין לה כחוצה ולא פירות כו' דברי רבי מאיר, רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר משמשת בשני עדים והן עומתה ותקוניה, וכבר פירשנו בכחוצות. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס. חזו רבין [ומה פה, ג] נישאת וראתה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה

שניה ושלישית כו' ואם יש לה וסקו מולה בוסמה, עכ"ל. הרי שבהלכות נדה לא כתב הפירוש כלל, וכמו בכחוצות, וכמו ב"ד וכבר פירשנו בכחוצות, ואיכא כהוה ליה למיעבד. ועוד יש לדקדק קלמ למה כתב וכבר פירשנו בכחוצות, הוה ליה למימר וכבר פירשנו שלהי פרק אלמנה ניזונית. ועוד קשה לפי דבריהם מאין הוציא הר"ף לפרש משמשת נעדים ג' פעמים, הא פשטא דמילתא משמעת לעולם משמשת נעדים. מלבד זה יש להקשות לפי שטתם כמה וכמה קושיות על הר"ף כמו שהאריכו הפוסקים הנ"ל. אב"ד → האמת יורה דרכו דדעת הר"ף דעמל כל הפוסקים, דאפילו אשה שאין לה וסקו לא צעיא בדיקה לבעלה כלל לא לפני תשמיש ולא לאחר התשמיש, ולהכי לא כתב הר"ף בשום מקום בפירוש דלריכה בדיקה, אדרבה כתב בהלכות נדה [שנעטם ד, ג] החמרין והפועלין כו' נשיהן להן נחוקת טהרה, והיה צריחא דרבי חנינא בן אנטיגנוס נעסקה בטרוס דדוקא היא וכמו שפירש רש"י וכל הפוסקים, אבל לבעלה לא צעיא בדיקה כלל, ולכן לא פירש הר"ף דבר בהלכות נדה על דברי רבי חנינא בן אנטיגנוס, משום דכיון דהאידנא דליכא טהרות לא צעית בדיקה כלל. מיהו נפקא מינה באשה שראתה דם מחמת תשמיש דלריכה בדיקה שלש פעמים ומשמשת נעדים, וכדקמיני צריחא נשאת וראתה דם מחמת תשמיש כו', וכחב הר"ף [ש ג, ב] מיד בחר הכי, אע"פ שהיא צריחא בוסף נדה סמכה לכלא מפני שהן ענין אחד וכדפירשתי. והיינו דנקט נשאת וראתה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית, משמע דקמייתא לאו ממנינא היא (וכל) [דכל] שלא ראתה מחמת תשמיש אין לריכה בדיקה כלל. (ולשאר

תורת השלמים והרמב"ן [ומהו נדה יג, ג; הלכות נדה פ"ה הלכה א] והרשב"א [ומהו הניח בית 1 שער ג, א] בן והר"ן [שנעטם ג, ג] [אל דברי הר"ף], ועיין בב"י [נמה כח] דבריהם נאורין. אכן בקספר בעלי הנפש להרא"ד דף ס"ב [שער הפסידה פימן 1 הלכה ח] מנאר שט לו פירוש אחר בהבנת כוננו [דבריהם] [דבריהם], ואחריו נמשך הר"ף [פ"ק ט] והאריך להשיג על הפוסקים הנ"ל, ואין דבריו מוכרחים וגם לשון הר"ף אינו סובל פירוש כל כך, ובפרט מה שסיים הר"ף וכחב ח"ל, כיון דדעת כל הפוסקים דאשה שאין לה וסקו לא צעי בדיקה כלל לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש (חזו מהרמב"ם) אלא שלא מלאו לנס להקל נגד דעת הר"ף וכבו כחבתי לדרכיה בדיקה הוא דעת הר"ף, עכ"ל. ולא ירדתי לסוף דעמו איך נחלל ממנו דברי הרא"ש והטור שנמשכו אחר דברי רבינו חננאל וכמו שלא תלאני לני להקל כי דברי רבינו חננאל דברי קבלה הן, עכ"ל, ואמר זה נמשך המחבר ומור"ם להחמיר ולהטריף בדיקה לפני כל תשמיש ולאחר תשמיש, אבל לפי דעת הר"ף היה סגי בבדיקה שלש פעמים לדעמו, וק"ל, לכן אין להקל נגד פסק המחבר ומור"ם, אבל מכל מקום מה שכתב הר"ף וכמדתה שכן עמא דבר, עכ"ל, נראה לי דמתקום שהגו להקל אין להחמיר כי יש להם גדולי פוסקים שיסמכו עליהם וכמנואר בב"י, ועיין בש"ך:

מחצית השקל לבדוק כו'. להבין דברי השו"ע והש"ך כאן צריך להציע מקור הדין מהש"ס דפרק קמא דנדה דף י"א [ע"א], במתניתין איתא פעמים צריכה להיות בודקת שחרית ובין השמשות, שחרית להכשיר טהרות של לילה, וערבית להכשיר טהרות של יום. דכל אשה שרואה דם מטמאה למפרע כל הטהרות שנתעסקה בהן תוך מעת לעת, אלא שמפקדה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת, כגון בדיקה עצמה שחרית ומצאה טהורה לא מטמאה כל הטהרות שנתעסקה בהן באותו מעת לעת, אלא הנהן טהרות דמבדיקת שחרית ואילך מטמאין, והיינו מפקידה לפקידה, ובדיקת שחרית ובין השמשות הנ"ל לחדא בדיקה נחשבות, דתרווייהו להכשיר טהרות נינהו כו'. ועוד בדיקה אחת בשעה שהיא עוברת לשמש את ביהוה עם בעלה [ובגמרא שם ע"ב איתא] אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו (הא דצריכה בדיקה לבעלה) אלא באשה עסוקה בטהרות, דמגו דבעיא בדיקה לטהרות (לאחר תשמיש שם ראתה לאחר תשמיש מחמת תשמיש) בעיא נמי בדיקה לבעלה (לפני תשמיש), אבל אינה עסוקה בטהרות לא בעיא בדיקה. מאי קא משמע לן, תנינא כל הנשים בחוקת טהרה לבעליהן [ומתניתין דקבעי בדיקה על כרחך מתרצת דמתניתין דהכא בעסוקה בטהרות והתם בשאינה עסוקה בטהרות], אי מתניתין הוה אמינא הני מילי ביש לה וסקו (הוא דאינה עסוקה לא בעיא בדיקה). חו איתא [ב, א] אמר רבי זירא אמר רבי אבא בר ירמיה אמר שמואל, אשה שאין לה וסקו אסורה לשמש עד שתברוק, ואוקימנא בעסוקה בטהרות [והיינו מהו דפרין רבי זירא לרבי אבא בר ירמיה אין לה וסקו בעיא בדיקה יש לה וסקו לא בעיא בדיקה (פירוש בחמיה), אמר ליה וכו', ופרין רבא ולימא ליה יש לה וסקו לטהרות בעיא בדיקה וכו', ומדלא אמר ליה הכי שמע מינה דקסבר שמואל דכל לבעלה לא בעיא בדיקה אפילו באשה שאין לה וסקו אסורה לשמש ואין לה לא כחובה ולא פירות כו' דברי רבי מאיר, רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר משמשת בשני עדים (פירוש טדינין), הן עומתה הן תיקוניה, וכפירוש הרא"ש (נהו פ"א סימן ה) והמרדכי (שבועות רמו תשלח) וכן משמע מרש"י [שם ר"ה דמלקלה] דמשמשת בשני עדים היינו אחד לפני תשמיש ואחד לאחר תשמיש, והן עומתה היינו בעד שחרת תשמיש אם ראתה, דראינו שראתה דם מחמת תשמיש, והן תיקוניה היינו אותו שלפני תשמיש, דלאחר שבדיקה בעד ולא ראתה, אותו העד מתקנה ומחירה לשמש. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס, ופרין הש"ס במאי, אי בעסוקה בטהרות הא אמר שמואל חדא זמנא (היינו הן מימרא דרבי אבא בר ירמיה אמר שמואל דמייחתי), ואי בשאינה עסוקה בטהרות (קאמר דהלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס דבעיא בדיקה) הא אמר שמואל כל לבעלה לא בעיא בדיקה, דאמר רבי זירא אמר רבי אבא בר ירמיה אמר שמואל אשה שאין לה וסקו אסורה לשמש עד שתברוק ואוקימנא בעסוקה בטהרות דוקא, אבל אינה עסוקה לא בעיא בדיקה לבעלה. ומשני מאן דמתני הא לא מתני הא, ופירש רש"י [נ"ה מאן דמתני לעולם בעסוקה בטהרות, ודקשיא לך תרתי למה לי, רב יהודה דמתני הא דהלכתא כרבי חנינא בן אנטיגנוס לא מתני הא דרבי אבא בר ירמיה, ורבי אבא לא מתני הא דרב יהודה. כלומר, כיון דלא אמרין חד אמורא לתרווייהו, ליכא למפרך תרתי למה לי. ואי קשיא לך הא רב יהודה גופיה משמיה דשמואל נמי כבר אמרה, דהא אמר לעיל אמתניתין דקתני ובשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה לא שנו אלא בעסוקה בטהרות כו'. לאו

פתחי תשובה

והמחבר והרמ"א, והקונו צריך להיות כשעה שאינה שוכבת אפרקיד, עכ"ד. עוד כתב שם [ביאורים סי' ב; סימן קפו הידשים סי' א] דאם ראתה פעם אחת בליל תשמיש אפילו במפולג מהתשמיש מחוייבת שוב בדיקה אחר תשמיש כיון דאחילידי לה ריעותא פעם אחת, ואם היא אשה שאין לה וסקו צריכה ג' פעמים בדיקה שתתחוק באין רואה מחמת תשמיש, וכיש לה וסקו אינה צריכה בדיקה רק פעם אחת אחר כך, ואם לא מצאה שוב אינה צריכה בדיקה ע"ש:

בדיקה, וסיים וכן עמא דבר. ועיין בתורת השלמים [סי' ב] שכתב בדמקום שהגו להקל אין להחמיר אבל בלאו הכי אין להקל נגד פסק המחבר והרמ"א. ועיין חוות דעת [חייחיים וביאורים סי' א] שכתב דאף האומרים דאין צריכה בדיקה היינו בדיקת חורין וסדקין לא בעי, אבל מכל מקום צריכה קנחה ולהשהות העד על גופה כשיעור וסקו המבואר בסימן ק"צ סעיף ג"א ולמחר תענין בו, וראוי לכל אדם לעשות כן לחוש לדברי רבינו חננאל ורוב הפוסקים

יורה דעה קפו הלכות נדה מחצית השקל

כה

פירכא היא, דרב יהודה לא אשמעינן התם בעסוקה בטהרות דבעיא כדקיה, דמתניתין היא, אלא דמתניתין הוי שמעינן בין עסוקה ובין אינה עסוקה, ואחא רב יהודה משמיה דשמואל לאשמעינן דשאנינה עסוקה לא בעיא בדיקה, אבל בעסוקה דבעיא בדיקה מבואר במתניתין, ואכתי לא ידעינן אי הלכתא היא, ואשמעינן הכא דהלכה כרבי חנינא בן אנטונינוס וכאותה משנה דעסוקה בטהרות דבעיא בדיקה, ולפי זה כשאנינה עסוקה בטהרות אפילו אין לה וסת כר' לבעלה לא בעיא בדיקה. ואית דמפרשי מאן דמתני הא לא מתני הא, לעולם בשאינה עסוקה בטהרות קאמר הלכתא כרבי חנינא בן אנטונינוס דבעיא בדיקה, ודקשיא לן הא דרבי אבא בר ירמיה אהא דרב יהודה, לאו קושיא היא, דרבי אבא ורב יהודה פליגי אליבא דשמואל, וכתב רש"י ז"ל על אית דמפרשי הג"ל, וטועים בדבר, דאם כן קשיא דרב יהודה אדרב יהודה, דהא איהו גופיה קאמר אמתניתין לא שנו אלא בעסוקה בטהרות אבל כשאנינה עסוקה לא בעיא בדיקה, ועל כרחק אפילו באין לה וסת קאמר, דאם לא כן מאי קא משמע לן וכוננו ליעיל. אבל הר' חננאל [הובא בראש שם] פירש כפירוש השני שסחר רש"י, ומה שהקשה רש"י על אותו פירוש דאם כן קשיא דרב יהודה אדרב יהודה, סבירא ליה דאמוראי נינהו אליבא דרב יהודה, ופסק רבינו חננאל כאותו אמורא אליבא דרב יהודה דפסק הלכתא כרבי חנינא בן אנטונינוס, ואם כן אפילו בשאינה עסוקה כל שאין לה וסת צריכה בדיקה לעולם קודם תשמיש ואחר תשמיש. והר"ף יש לו דרך אחרת (לפי הבנת הפוסקים), דסבירא ליה [כמוכח ט. ב.] בפירוש הגמרא כפירוש רבינו חננאל דבאינה עסוקה בטהרות קאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי חנינא בן אנטונינוס דבעיא בדיקה, אלא שאין הפירוש בדברי רבי חנינא בן אנטונינוס משמשת בעדים עולמית, אלא שלש פעמים. וגם אין הפירוש משמשת בעדים אחד לפני תשמיש ואחר תשמיש כעדים אחד לו ואחד לה, והן עוותיה שאם תראה שלש פעמים מחמת תשמיש תצא כלא כתובה, ואם באותן שלש פעמים לא תראה דם מחמת תשמיש בן חיקוניה, שהיא לאחור שלש פעמים בחזקה שלא תראה כשאר כל הנשים, ואין צריכה בדיקה כלל לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש. והקשה הרא"ש [שם] על הר"ף, תדא, דאם כדבריו דמשמשת בעדים אחד לו ואחד לה לאחר תשמיש, אם כן עיקר הבדיקה לא הזכיר רבי חנינא בן אנטונינוס, דרבי מאיר אסר אוחה לשמש אפילו בבדיקה שמא תראה בשעת תשמיש, ורבי חנינא בן אנטונינוס לא חייש להא, ומכל מקום בדיקה דלפני תשמיש שתדע שהיא טהורה היא המתירה לשמש והיה לו להזכירה. ועוד קשה, לפירוש הר"ף מאי פריך אי בעסוקה בטהרות הא אמרה שמואל תדא זמנא דהא אמר רבי זבדא אמר רבי אבא בר ירמיה אמר שמואל אשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתברוק, הא לעיל קאמר בדיקה שלפני תשמיש, והכא רבי חנינא בן אנטונינוס איירי בבדיקה שלאחר תשמיש, והוצרך שמואל למימר תרתין, דכל חד מינייהו אי הוי אמר לחוד לא הוי ידעינן אידך בדיקה דקאמר במימרא האחרת. וגם הא דקאמר אי בשאינה עסוקה בטהרות הא קאמר שמואל כל לבעלה לא בעיא בדיקה דהא אוקימנא להא דרבי אבא בר ירמיה אמר שמואל בעסוקה בטהרות דוקא, גם כן לא קשה מיד, ודילמא לעיל קאמר דלפני תשמיש לא בעיא בדיקה, אבל הכא דרבי חנינא בן אנטונינוס בבדיקה שלאחר תשמיש מייירי ועלה קאמר רב יהודה אמר שמואל דהכי הלכתא. ועוד חימה היא, מה מועיל אם שמש שלש פעמים בלא דם להיוותה ככל הנשים, בשלמא אם מצאה דם שלש פעמים אחר תשמיש איכא למימר זו האשה הוחזקה להיות רואה מחמת תשמיש ושוב אינה ראיה לשמש, אבל [לא] הוחזקה לא מהני להתירה, דהא אשה שאין לה וסת שאסורה לשמש היינו כיון שאין לה זמן קבוע לראייתה חיישינן שמא תפרוס נדה תחתיו, ומה מועיל זה מה ששמש שלש פעמים בלא דם, לעולם איכא למיחש עתה תראה כיון שאין לה וסת. ולכן הסכים דלא כפירוש הר"ף, ולולא פירוש הר' חננאל היה נראה לי עיקר פירוש רש"י דסוגיא דשמעתין בעסוקה בטהרות עסקינן אבל כל שאנינה עסוקה אין צריכה בדיקה לבעלה אפילו אין לה וסת, אלא שלא מלאו לבו להקל, הואיל ורבינו חננאל כל דבריו דרבי קבלה הם. ולכן כל אשה שאין לה וסת צריכה בדיקה לעולם לפני תשמיש ולאחר תשמיש. אבל הב"י [עמוד כג ר"ה ולעין מיישב דברי הר"ף מכל קושיות הרא"ש הג"ל. הקושיא מה מועיל אם שמש שלש פעמים בלא דם, מתוך הר"ן [שבטוב ט. כ דבור ראשון] דודאי אין אשה רואה דם בלא סבה הגורמת לכך, אלא דביש לה וסת לימים או וסת הגוף ידעינן הגורם לה יש לחוש שעל יד תראה דם, ואם כן בשעת תשמיש דאין כאן לשום גורם רק שיש לחוש שמא אף מחמת תמום התשמיש זה יהיה גורם לה שתראה משום הכי צריכה בדיקה ג' פעמים, וכיון ששמש שלש פעמים בלא דם ואין מקרה התשמיש גורם לה לראות דם, ובשעת תשמיש אין כאן גורם אחר וליכא למיחש שתראה דם בשעת תשמיש, מהיכי תיתי נאסר לה התשמיש [ואף דאכתי קשה אמאי אין צריכה בדיקה לפני תשמיש מאותן שלש פעמים ואילך וכמו שכתב

בשורע, דהא על כל פנים איכא למיחש שמא כבר ראתה כיום דאו הרבה גורמים יכולין להיות בדבר, מאחר שאין לה וסת קבוע, ויש לומר הא מקרה התשמיש הוא גורם גדול שהרי גורם לה חימום וכאמכ כל הגוף ואפילו הכי ראינו ששמש שלש פעמים בלא דם, כל שכן דאינה צריכה למיחש למקרים אחרים]. וקושיא א' אמאי לא חזיר רבי חנינא בן אנטונינוס הבדיקה שלפני תשמיש, כתב הב"י ולא הוצרך להזכירו, דמאחר שכתב ומשמש בעדים והיינו בדיקה שאחר תשמיש כל שכן בדיקה שלפני תשמיש, דפשיטא דכל שצריכה בדיקה בסוף שמא ראתה מחמת תשמיש כל שכן שצריכה בדיקה תחלה שמא טמאה. ולפי זה גם קושיא ב' לא קשה מיד, דפרץ הש"ס שפיר אי בעסוקה בטהרות הא אמר שמואל תדא זמנא, כלומר, לא הוי ליה לשמואל למימר דק האי מימרא דהלכתא כרבי חנינא בן אנטונינוס דצריכה בדיקה לאחר תשמיש, והוי כל שכן לפני תשמיש. ואי באינה עסוקה בטהרות קאמר הלכה כרבי חנינא בן אנטונינוס דצריכה בדיקה אף לאחר תשמיש, הא אמר שמואל לעיל כל לבעלה לא בעיא בדיקה אפילו לפני תשמיש, ועל פי זה כשכתב בשורע דעת הר"ף, כתב דצריכה לבדוק שלש פעמים הראשונים גם לפני תשמיש. ועתה נבא לבאר דברי השורע ודברי הש"ך. מה שכתב השורע צריכה כו', לשון צריכה לא קאי רק על אחר תשמיש, אבל קודם תשמיש אין צורך הבעל לבדוק, רק האשה, דלמאי צריך בדיקה. ומה שכתב בהגה ואין צריכה לבדוק כו', כתב הפלתי [תפארת ישראל סי' ד] דודאי קינוח בעי אחר כל תשמיש ותשמיש, וכמשמעות הלשון אלא מקנחין עצמן כל הלילה כו', אלא ר"ל דאם לא היה לה נר אין צריכה לבדוק אחר כל תשמיש ותשמיש, רק מקנחין עצמן אחר כל תשמיש ואפילו באותו עד עצמו שקנחה אחר תשמיש הראשון יכול לקנח אחר תשמיש הג', ולמחר צריכה לבדוק כל אחד עד שלהם: (סי' א) והלכה כרבי חנינא בן אנטונינוס כו'. וסבירא ליה דקיימא לן כהאי אמורא אליבא דרב יהודה דאמר הלכתא כרבי חנינא בן אנטונינוס דצריכה בדיקה לבעלה אפילו אינה עסוקה בטהרות, והבדיקה אין צורך להיות לעולם רק משמשת בעדים שלש פעמים כו'. ולא מצאו אדם דהק"ט נגדו כו'. ר"ל, גם נגד הר"ף דמצריך בדיקה שלש פעמים הראשונים: כ"ץ הספרשים הנזכרים שראה פתוך דבריהם כו', כצ"ל: היה לו לקבוע בהלכות נדה כו'. ר"ל, לא היה ליה לקבועו בכוחות רק בהלכות נדה: וכתב וכבר פירשנוה כו'. וכתב בהלכות נדה וכבר פירשנוה, כצ"ל: נשיה לן בחוקת סדרה כו'. ואין צריכה בדיקה. ומדכתב סתמא, משמע דאפילו באין לה וסת קאמר: פיהו נפקא מינה כו'. ר"ל, ואם כן לא היה צורך הביא כלל הא דרבי חנינא בן אנטונינוס הוא דרב יהודה אמר שמואל דאמר הלכתא כרבי חנינא בן אנטונינוס, כיון דאין נפקא מינה לדין דהאידידא ליכא טהרות, על זה כתב ומיהו נפקא מינה כו': דצריכה בדיקה שלש פעמים כו'. ר"ל, נהי דלא סבירא ליה כרבינו חננאל דאשה שאין לה וסת תיכף מן הנשואין ואילך לא תשמש אלא בבדיקה קודם תשמיש ולאחר תשמיש, דהא לפירוש הש"ך סבירא ליה להר"ף כפירוש רש"י, מכל מקום מסבירא היה נראה לו דאם ראתה פעם אחת לאחר תשמיש משמשת בעדים, דהיינו משמשת בעד אחד לו ואחד לה והן עוותיה ותקוניה, כמו שכתב הר"ף בסוף פרק אלמנה ניונותי: מיד בתר הכי כו'. ר"ל, בתר האי רבני חנינא בן אנטונינוס שהיא כפרק קמא דנדה, כתב הר"ף ברייתא [דנדה] [דנשאת] וראתה דם מחמת תשמיש כו', אע"פ שהיא ברייתא בסוף נדה: שהן ענין אחד כו'. דאחי גלויי דמאי דקניינא ברייתא משמשת פעם ראשונה ר"ל משמשת בעדים, כדאמר רבי חנינא בן אנטונינוס: והיינו דנקט כו'. ר"ל, מכי ראתה דאשה שאין לה וסת גם כן לא בעיא בדיקה לבעלה, מדקנתי משמשת פעם ראשונה שניה שלישי: משמע דקנייתא כו'. ר"ל, הא כבר ראתה פעם אחת דם מחמת תשמיש, והוה ליה למימר דסגי בני פעמים, דאם תראה עוד שתי פעמים דם מחמת תשמיש תצא כלא כתובה, ומדכתב דבעי בלאו הכי שלש פעמים משמע דקנייתא כו'. וכ"ץ שלא ראתה כו'. הוא טעם להא דקנייתא לאו ממנינא, דכל שלא ראתה מחמת תשמיש אין צריכה בדיקה כלל, ובשלמא אי אמרינן דאשה שאין לה וסת בעיא בדיקה לבעלה קודם תשמיש ואחר תשמיש, אם כן ודאי מה שמצאה דם היא מחמת תשמיש, והקשה אמאי קנייתא לאו ממנינא היא, אבל כיון דאמרין דאשה שאין לה וסת אין צריכה בדיקה כלל לא קודם תשמיש ולא לאחר תשמיש, ודאי ניחא היא דקנייתא לאו ממנינא היא, דכיון שלא בדיקה מיד אחר תשמיש מאן יימר דמחמת תשמיש ראתה, דילמא אחר תשמיש ראתה, משום הכי בלא האי ראייה צריכה שלש פעמים על ידי בדיקה שלאחר תשמיש מיד [ועיין לקמן בסיומ קפ"ו סי' ב] מה שכתבתי בשם הפלתי דעיקר הראיה הוא על הבדיקה דלפני תשמיש ולא צריך, ע"ש דור"ק]. ואם תאמר דלמא לעולם אשה שאין לה וסת צריכה בדיקה, והא דראיה קנייתא לאו ממנינא משום דהכא מייירי ביש לה וסת. הא ליתא, דמדכתב כפיסא דברייתא ואם יש לה וסת חולה בוטחה, ומפרש המדכרי ושנתו רמו חשלה א. בן דהכי קאמר, אם

באר הגולה עם ציונים מדיש"ך

- 1. שם נפרק ד' [הלכה טו]:
- 2. שם נפקא קמא דנדה [טמן טו]:
- 3. שם נפרק ד' [טמן טו]:
- 4. מרומות הלשן [טמן טו]:
- 5. הרמב"ם שם נפרק ד' דיו"ד:

ציונים לרמ"א עם ציונים מדיש"ך

- 6. ב"י [עמוד סה ד"ה ומנ עת] בשם הרמב"ם פרק ד' [מאסורי ביאה הלכה טז]:
- 7. שם:

הגהות והערות

- 8. וכן הוא להלכה במהר"ם פלורוא:
- 9. נדפ"ר קראקא ש"ל הנסח "מקמין עמון כל הלילה ובנוקד כרימין וכו'". ויין סדרי טהרה אות ג מה שקשה בדברי הרמ"א כפי שדפוס לעינינו:
- 10. דברי הש"ך עד כאן הם כהגהות מיינוני ונמרדכי בשם כל הפוסקים, אמנם מה שכתב ואפילו וכו' הוא לשון הרש"ם נלכד:

כז שפתי יורה דעה קפו הלכות נדה

הפוסקים דמפרשים ואם יש לה וסת מולא בוסתה ענין אחר, ומציאם כ"י לקמן סימן קפ"ז [עמוד לא ד"ה וסא], אין זה ראייה, דיש לומר רישא נמי נזאשה שיש לה וסת היא, ע"ש ודו"ק. ולכן כתב הר"ף וכבר פירשנוהו בכחוצות, משום דהלא לענין נדה לא נפקא מינה במאי דהלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס, רק לענין כתובה נפקא מינה דהלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס ללא הפסקה כתובהה עד שתשמש שלש פעמים לאפוקי מדברי מאיר, ולכן בכחוצות פירש הר"ף יפה דברי רבי חנינא בן אנטיגנוס דנפקא מינה לענין כתובה. והא דלא כתב הר"ף בכחוצות דמיירי נזאשה שראתה דס מחמת תשמיש, היינו משום דהסת לא מיירי אלא מדין כתובה ואח"כ לפסוק הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס, אבל על כרחך מיירי ברואה מחמת תשמיש, וקמ"ל עלמא בכחוצות אמה שקבע ברייתא זו דרבי חנינא בן אנטיגנוס גבי ברייתא דרואה דס מחמת תשמיש כו'. או אפשר דלענין כתובה שהוא ממון מצי הבעל לומר כיון דאין לך וסת

אזנה צריכה בדיקה כלל לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש^(א) ולהרמב"ם^(ב) והרא"ש^(ג) כל זמן שאין לה וסת צריכה היא בדיקה לעולם קודם תשמיש ואחר תשמיש^(ד) והרמב"ם מצריך שגם הבעל יבדוק עצמו אחר תשמיש: הגה^(ה) ואין צריך לבדוק עלמא אחר כל תשמיש ומשמש שעושין צליה אחת אלא מקמין עמון^(ו) כל הלילה בעד^(ז) ולמחר צריך בדיקה ואם מצא דם טמאה^(ח) קנמה עלמה בעד ואזל לא תשמש עד שתבדוק עמנה^(ט) הואיל^(י) ואין לה וסת:

אשה שאינה רואה בפחות מ"ד ימים אחר מבילתה אבל לאחר י"ד ימים אין לה קבע עד י"ד יום דינה כדן אשה שיש לה וסת: ד' יש לאדם להניח את אשתו שתבדוק בעד שלו בתוך שנאמנת על שלה נאמנת על שלו: ה' אם ראתה דם מחמת תשמיש שלש פעמים רצופים אסורה לשמש לעולם עם אותו בעל ויתבאר בסימן שאחר זה:

[שבעות רמה השלה] בשם רשב"ם ורי"ב וספר התרומה [סימן נז ד"ה שמעין] וסמ"ג [לאחר ק"א ג] דכל לבעלה לא בעיא בדיקה אפילו אין לה וסת בין קודם תשמיש בין לאחר תשמיש, ואפילו רואה להחמיר על עמנה ולבדוק קודם תשמיש או לאחר תשמיש לא שצקין דאס כן לבו נוקפו, עכ"ל. וכן כתב הרמב"ם [סימן טז ד"ה בדיקה] ומציאו כ"י [עמוד כז ד"ה משמש] וכן כתב בשערי דורה הלכות נדה סימן טו' בהגהות שערי דורה [הלכות נדה עט, ז ד"ה ומכאן רבנו שמחה] וכן כתב האגור [סימן אלף טז] בשם מהרי"ל [ש"ס מהרי"ל הדקדוק סימן ג' אות ט], וכמדומה שכן עמ"ל דבר:

גליון מהר"א

קפו [א] [שריש סיף בן ולהרמב"ם והרא"ש כ' זמן שאין לה וסת צריכה כו'. פ"ן טע"ז סימן קפ"ד ס"ק י"ג וסימן קפ"ט ס"ק ה':

אוצר מפרשים

קפו א' (מה שסיף ב) ואין צריכה לבדוק עצמה וכו'. ע"ן בספר חתום דעת (באורים סי' ב) שכתב דלענין עיקר הבדיקה אי צריך לאור הנו, לא דברו בזה המחבר ומור"ם ז"ל, ומצינו פלוגתא בין הקדמונים, דרש"י ותוספות טבירא להו ברף ט"ו נ"א רש"י ד"ה שני: ותוספות שם ע"ב ד"ה בדוק דבין הבדיקה שלפני התשמיש ובין הבדיקה שלאחר תשמיש אין צריכות שיהיו לאור הנו, והרשב"א ד"ה מתיין ודור"ן נ"ש ד"ה מתיין [הרמב"ן] [שם ד"ה מתיין] בחדושיהם טבירא להו דבדיקה דלפני התשמיש צריך שיהא לאור הנו ודוק, וכן גם כן בדקה בעד ונאבד העד בצריכה לבדוק מחדש קודם תשמיש, פליגי גם כן, ולדעת התוספות רמזו בין תשמיש לתשמיש ואין צורך אור הנו, מפרשי דאם נאבד העד בבדיקה שלפני תשמיש צריכה לבדוק פעם שנית, ובפירושו השני פירשו דהיינו שנאבד העד שלאחר תשמיש, רק הנפקא מינה אם רוצה לשמש עוד מדי אחר תשמיש עולה גם כן לפני תשמיש, אבל בנאבד צריכה בדיקה לפני תשמיש. ולדעת הרשב"א דטבירא ליה דבדיקה דלפני תשמיש צריכה שיהיה לאור הנו, מפרש לענין בדיקה דלפני תשמיש אם נאבד העד אחר תשמיש ורוצה לשמש פעם שנית צריכה עוד הפעם בדיקה לפני תשמיש, וחמה על המחבר ורמ"א שהשמיטו כל מחלוקת הראשונים בזה. ומסיים, דלענין דינא יש להקל ולסמוך על דעת רש"י ותוספות דאין צורך בדיקה לאור הנו. ולענין הקצרה חמה אני מאד על מרן בעל חתום דעת ז"ל, כי לענין לא עיין היטב בהך מלתא. דע דעיקר יסוד שיטת רש"י ותוספות דטבירא להו דהבדיקה דלפני תשמיש אין צורך בדיקה לאור הנו, עיקר דבריהם קאי על המסמחה המיירי מדין בדיקה, וכל הגשנה במשנה בין בדיקה לדעת הראשונים הכל מיירי בעטוקה בטהרות, וכן הא ומצרכי בדיקה לפני תשמיש היינו מכה מגו דבדיקה לטהרות אחר תשמיש הצריכו חז"ל בדיקה לפני תשמיש לבעלה, ובה דעת רש"י והתוספות דאין צורך בדיקה לאור הנו אלא יניחוהו עד למחר, כיון דכל עצם הבדיקה היא שהצריכו חז"ל משום דמגו רבדי בדיקה וכו', והכי מבואר בדברי הרמב"ן נ"א. א ר"ה מחמת [הר"ן] ור"ה [ומגן והרשב"א] ור"ה [מתין] בדף י"א ע"ב ד"ה טעמם של רש"י ותוספות, ואף על פי כן הרשב"א [הר"ן] והרמב"ן חולקים על זה, וטוברים דסוף סוף הבדיקה דלפני תשמיש שהצריכו חז"ל בשביל בעלה, וזו ההוראה היא רק משום דעטוקה בטהרות מכל מקום הבדיקה היא לבעלה, וכל שאינו רואה קודם תשמיש העד אינו בדיקה לבעלה כלל, דמאי אהני הרי משמש

ב' לא נפתח מקורה אולם אחזקה צירי לידה, עדיין מותרת היא, עד שאינה יכולה ללכת ברגליה, דאז היא טמאה.

ג' הפסיקו ציריה חזרת להיתרה כמו שהיתה קודם, ואינה צריכה לבדוק את עצמה.

ד' אף אם הרופא או המילדת מעידים שצואר המקור פתוח, אין מתחשבים בזה לאסור, מפני שפתיחת המקור של הרופאים אינה אותה פתיחת המקור האוסרת שאמרו חז"ל.

ה' אם ירדו ממנה מים - אינה טמאה, ואינה צריכה לחוש שמא ירד עם המים דם, אלא א"כ ראו שיצא עם המים דם שאז טמאה.

ו' גם מפלת דינה ככל יולדת, אם היתה מעוברת יותר מארבעים יום. אבל המפלת תוך ארבעים אינה נקראת יולדת אולם טמאה נדה מחמת הדם שראתה, וצריכה הפסק כטהרה ושבעה נקיים.

ז' כל מראה דם היוצא מהיולדת אחר שהתחילו הצירים, ואפילו על כגד צבוע או על דבר שאינו מקבל טמאה - הכל טמא.

ח' יצא הולד דרך דופן [נתוח קיסרי] ולא דרך צואר הרחם, אין זו יולדת לגבי דינים אלו.

דיני יולדת

א' יולדת אסורה מדאורייתא לבעלה ככל נדה, אפילו לא ראתה דם.

ב' ילדה נקבה, אסורה לבעלה עד ליל חמשה עשר אחר הלידה, אף אם הצליחה לספור שבעה נקיים קודם סיום שבועיים ללדתה [אינו מצוי כלל]. ואם טבלה קודם ליל חמשה עשר, צריכה טבילה שניה כשיגיע ליל ט"ו. ואם ילדה זכר תספור ארבע או חמש ימים (ככל נדה) מהלידה ותפסוק בטהרה אם היא יכולה ותספור שבעה נקיים. היום לא מצוי שתוכל לפסוק ולספור ז' נקיים לפחות חודש מהלידה.

ג' אין מחשבים וסת הפלגה בימים שבין הראיה שלפני הלידה לראיה הראשונה שאחר הלידה. ואין וסת הפלגה כלל עד שתראה שני פעמים אחר הלידה.

ז' לא הספיק לבעול כלל עד שפירסה נדה, דינה ככלה נדה שאסורים ביחוד. ולכן ראוי שלא לאחר את הבעילה מיום החופה, כדי שלא יכנס בספיקות אלו. ואין כאן היתר לומר שראינו שלא בעל כמה ימים, וא"כ אין יצרו תוקפנו, דחיישינן שמא עתה יצרו יתקפנו.

ואם כבר התחיל לבעול ואתרי זה פירסה נדה - מותרים ביחוד [הגם שלא הכניס האבר כולו ולא הוציא שכבת זרע]. התחלת ביאה לענין זה הוא מה שהכניס אברו באבר חי, אבל אם הכניסו באבר מת אין זה ביאה כלל, ואם אח"כ פירסה נדה אסורים ביחוד.

ח' בעילה שניה: הרבה פעמים דם בתולים אינו נגמר בביאה ראשונה, ולכן כל פעם שתבעל ותראה דם בעת הביאה, הדם טמא כדן דם בתולים ודינו כנ"ל [לחומרא ולקולא]. אולם אם פסקה לראות פעם אחת דם, וראתה אח"כ דם, היא בחשש של רואה מחמת תשמיש ויפנו למורה הנראה.

בדיקות בביאות הראשונות

אין האשה צריכה לבדוק. לא לפני תשמיש ולא לאחרי תשמיש - כדי להחזיקה שאינה רואה מחמת תשמיש, כיון שאין מצוי היום רואה מחמת תשמיש בכלל. וגם בבדיקות שתעשה מיד אחר החתונה אינם מועילים לזה כלל, כיון שלרוב הם בזמן שבכלל אינה ראויה לראות, ולא יועילו בבדיקותיה¹⁷. וכבר הסיק הש"ך בסי' קפ"ו שאין צריך לעשות לבדיקות אלו כלל, ועליו ראוי לסמוך.

וסת שלאחר החתונה

עצה טובה לכל נערה בגיל הנשואין שתכתוב לעצמה את זמני ראייתה, כדי שתדע זמני וסתותיה ואם יש לה וסת קבוע.

מה שנטמאת בבעילת מצוה מחמת דם בתולים, אינו נחשב כלל בחשבון הווסתות.

פרק ח' - דיני יולדת

מה היא יולדת

א' אשה מעוברת שהתחילה ללדת, והיינו שנפתח מקורה, נקראת יולדת ואסורה לבעלה, וצריך לנהוג בה ככל ההרחקות כמו כל אשה נדה.

17. עי' יו"ד סי' קפ"ו סעי' ג'.

רבינו שמראל דעמוק מכאן טמא, דתנן השתור פי' שהוא לכן יותר משחוררית דמתניתין ודיהה מכאן טהור, פי' שהוא שחור יותר (גדה יט, א וכו'). מ"מ נראה דמראה כזה אינה כלל מצד שחוררית וטפי ראוי לחושבו ממראה לכן ואין שחוררית כזה בא ממראה ארמומית, ותלמודא קאמר (שם) דהא דתנן דמראה שחור טמא דהיינו משום דהאי שחור אדום הוא אלא שלקח. ואי לא דרם נידה איסור כרת היא היה נראה הואיל ורמב"ם ואשירי כתבו בהדיא היתר בירוק ולכן, וסמ"ק והלכות נידה לא פירשו דבריהם דאירי גם בלכן וירוק גלמוד מן המפורש ולא מן הסתום*.)

הגדה:

ק"מ משמע טהור
 מיה דאין לחוש אלא למראה ארמומית, דכתיב גמי מיקח האשה מימי נקיים, שצריכה לנקות יפה ענין אס נראה ש שום ארמומית, משמע אס נראה לוק או ירוק אן קפילא ע"כ.

וא"ת בנ"ד יש לטמאות טפי מטעם אחר שהרי הרגישה, ונראה דאשה דהרגישה ובדקה אח"כ ולא מצאתה כלום יש לטמאה, דודאי יצא טיפת דם כחודל ונתקנה או נימוק. דהרגשה סברא דאורייתא היא, היכא דליכא למיתלי ההרגשה במידי אחרני', כדמוכח בפרק

הרואה כתם (גדה נו, ב) דפריך אנמצא לאחר זמן פטורין מן הקרבן אי דארגישה אמאי פטורין, אלמא דסברא דאורייתא היא מדחייב עלה קרבן, וכיון דסברא דאורייתא היא הוי כלמ"ד וסתות דאורייתא, דאפילו בדקה ומצאתה טהורה טמאה כראיתא פ' כל היד (גדה טז, א). מ"מ בנ"ד הואיל ומצאת ליחלוחית דלובן על העד אמרינן דההיא טיפת לובן היא דארגשה דלובן וירוק נמי מן המקור קאתי, כדמוכח בפשיטות בכמה דוכתא פ' כל היד. וכ"כ הרמב"ם ח"ל: לא כל משקה החדר טמא אלא אלא הדם בלבד לפיכך אם שחת מן הרחם לובן או ירוק אע"פ שסמיכתה כרם טהור ע"כ. וכיון דנוכל למיתלי ההרגשה במידי תלינן כדאמרינן פ' הרואה כתם (גדה נו, ב) אימור הרגשת עד אימור הרגשת השמש, כל שכן דפתיחת המקור גופא כך נראה לפי התלמוד ומתוך ההלכה. אמנם ירא אנכי להקל אם נמצא על העד ליחלוחית דסמיך ושיש בו משה קצת, אע"ג דלובן הוא מפני הטוועים שאינם יודעים להפליא בין דם, אבל אם אינו אלא מראה וכמו צבע בעלמא וגם לא ארגישה, דלפעמים כה"ג בא מלכלוך וזהמות בית החיצון הואיל ומראה טהור בודאי כגון לובן יש לטהר⁶.

ס' ע"כ
 ח"ל: לא כל משקה החדר
 טמא אלא אלא הדם בלבד לפיכך אם שחת מן הרחם לובן או ירוק אע"פ שסמיכתה כרם טהור ע"כ.

סימן רמו

7 שאלה: אשה שתגלה לראות בענין זה שלעולם לא בפחות מי"ד ימים אחר טבילתה, אבל לאחר ארבע עשרה ימים אין לה קבע, לפעמים כמ"ו או כמ"ז או י"ז ולפעמים כמ"א כמ"ב כמ"ד לאחר טבילה אין לה קביעות לדלוגים הללו כלל, אי חשיבי בה"ג אשה שאין לה ווסת להצריכה בדיקה לבעלה בכל תשמיש או לאו.

תשובה: יראה דזו אינה צריכה בדיקה כלל לכל אשר תשמש קודם ארבע עשרה יום לטבילתה, ואפי' לפי ר"ח¹ ור"ת² דפסקו דאין לה וסת בעי בדיקה לבעלה וכתב א"י³ ואשירי⁴ שיש להחמיר כדבריהם, מ"מ נראה דהך אשה לאו אין לה וסת מיקרי קודם הארבע עשרה ימים. ואע"ג דבפ"ק דנידה (ט, ב) לא משמע תלמודא הכי דקאמר התם עברה עליה שלשה עונות וראתה ועוד עברה עליה ג' עונות וראתה ועוד עברה שלשה עונות וראתה מטמא מעת לעת ולא שכיונה אלא שפיתחה והותירה. ופירש רש"י⁵ פיתחה כגון שראתה בתחילה ליום תשעים ושלוש ואח"כ לתשעים ושנים ואח"כ

לתשעים ואחד, ומפורש התם דבכה"ג הרי היא כאשה שאין לה וסת שמתמאה מעת לעת, והיינו משום דחיישינן דילמא מאתמול ביום תשעים ראתה דם לבית החיצון. והשתא אמאי חיישינן להכי הא אשה זו לא ראתה כלל תוך תשעים יום, ותיהוי כיש לה וסת לענין זה שלא תחוש לראיית דמים תוך תשעים יום, ואמאי מטמאין מעת לעת טפי בפיתחה מבכיונה, דמסיק תלמודא דאם כיונה קבעה לה וסת ודייה שעתה כרבי דוסא. אלא ע"כ הואיל ואין אורח שלה בזמנה בא אע"פ שיש לו זמן שאינו מקדים כלל לבא בו לא חשבינן יש לה ווסת⁶.

אמנם נראה דאין ראייה כלל דודאי לענין מעת לעת דטהרות אחמור רבנן טפי, ובעינן טעם וסברא ברורה דלא אתי דם, כגון שיש לה וסת מכוון דודאי אין אורח בא אלא בזמנו, כה"ג דייה שעתה לרבי דוסא, אבל לענין בדיקה לבעלה לא בעינן אלא סברא בעלמא דראוי לומר דלא קאתי דם. וחדע דהא רבנן דר' דוסא מטמאין מעת לעת אפי' באשה שיש לה וסת, ובדיקה לבעלה תנן דכל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן, וההיא

6. שערי דורא הלכ' נדה ס"י ח'. 7. ע"י ב"י (סי' קפ"ח) וד"מ (סק"ב) ונע"י רש"י נדה נו, ב וערוך לנר שם וריטב"א נדה כ, ב ותור"ד כב. א - הגרד"מ. 8. צ"ל רמב"ם - פ"ה מאיסורי"ב ה"ז. 9. ב"י ורמ"א (סי' קפ"ח ס"א) וערו"כ, וע"י חינוך (מ' ר"ז) וע"י לקט"י (ח"ב עמ' 21) ונע"י תשו' שו"מ קמא ח"א ס"י קמ"ח.

סי' רמו: 1. הובא ברא"ש וטור (סי' קפ"ח) ונע"י היטב ב"ת שם שכתב דיש להגיה גם כמ"י שם במקום רש"י ר"ח. 2. מובא בראשונים יכ, ב ובסה"ת סי' צ"ד. 3. ח"א סי' שנה"ה. 4. נדה פ"א סי' ה'. 5. ד"ה אלא אפי'. 6. שו"ע (סי' קפ"ו ס"ג) ועב"י וד"מ שם, וע"י לקט"י

רב

תרומת

סימן רמח

הדשן

ע"כ ביש לה וסת לכל הפחות איירי, וליכא מאן דפליג אההיא מתניתין, אלא ע"כ במעת לעת מחמירין טפי. וה"נ מוכח פ' בנות כותים (נדה לט, א) דתנן התם כל אחד עשר יום בחזקת טהור הן, וקאמרינן בגמרא למאי הלכתא אמר רב חסדא לא נצרכא אלא לרבי מאיר דאמר אשה שאין לה וסת אסורה לשמש הנ"מ בימי נידה אבל בימי זיבה מותרת, אלמא שאפילו לרבי מאיר דמחמיר טפי באין לה וסת דאסורה לשמש אפילו ע"י בדיקה בימי זיבה לא חייש. ולענין מעת לעת מייתי ברייתא התם תיובתא לרבא דאפילו בימי זיבה מטמא מעת לעת, כל שכן דלרבי חנינא בן אנטונינו דמתירה ע"י בדיקה דאית לן לחלק בין לבעלה למעת לעת.

ונראה דטעם יפה לחלק דלענין מעת לעת הרי דם לפניך אלא דלא ידעינן אימת קאתי, וכיון דאיכא ריעוחא לפנינו מטמאין למפרע, אבל בדיקה לבעלה אינה אלא משום שמא תראה בשעת תשמיש, ואהא ליכא ריעוחא לפנינו. והיכא דאיכא סברא בעלמא אמרינן דאינה צריכה בדיקה ואינו נגד הסברא לחלק ולהקל, שהרי רשב"ם⁷ והרבה גאונים⁸ פסקו דלכל לבעלה לא בעי בדיקה, ואפילו אי בעי לאחמורי לא שבקינן לה משום דלכו נוקפו ופורש, ומהאי טעמא אין דוחק לחלק ולהקל אפילו לאינך גאונים המחמירין. ולענין לפרוש מאשה שדרכה לראות בענין זה עונה אחת סמוך לראייה מבוואר שיליה פ' האשה (נדה סד, א).⁹

סימן רמח

שהתפללו קהל ערבית אע"פ שהיה עודנו יום דיי. וכן כתב לי אחד מן הגדולים בתשובה שגדול אחד רבו פסל גט שנתן לאחר ערבית¹⁰ והטעם משום דכתב בתשובת א"י¹¹ דאשה שקבלה גיטה בלילה אינה מגורשת. ואע"ג דאחד מהגדולים שכתב לי בתשובה¹² לא רצה להמות נ"ד לדין אבילות וגט, וחילק משום דאותה שעה דמתפלל ערבית עד הלילה אינו אלא כמו סניף ותוספת ליום שלאחריו ואינו עיצומו של יום, ולכך לענין אבילות וגט לא חשבינן ליה כיום דהא סניף הוא ותוספת ליום שלאחריו, אבל לענין ספירה לא קפדינן אלא אעיצומו של שבעה ימים ולא על התוספת¹³ ע"כ דעתו.

ונראה דדוחק הוא לחלק הכי למיעבד שעת תפילת ערבית סניף ותוספת של יום שלאחריו ולא שיהא מעיצומו של יום, דהא כתיב ערב ופקר וצהריים אשיחה ואהמה¹⁴ ומיניה ילפינן שלשה תפילות לכל יום ערבית ושחרית ומנחה, ולדברי אחד מן הגדולים לא היינו מתפללין רק שתי תפלות בגוף היום. והו בגט נימא נמי דלא פסלינן אלא כשנתן בעיצומו של לילה, והוה ניתא טפי לומר הכי משום דהסניף ע"כ לאו לילה היא כמו שעיינינו רואות, ונתנית הגט דפסול מגזירת הכתוב בלילה היינו דוקא לילה ממש, אבל לגבי שבעה ימי הספירה איכא למימר דכל מאי דסניף להו קפיד עליה רחמנא דשלמים גמורים בעינן.

עוד רצה אחד מהגדולים¹⁵ שכתב להביא ראייה מהא

שאלה: הא דמסקינן יום שפוסקת בו אינה עולה לספירת שבעה נקיים ובעינן שבעה שלמים שאינם חסרים אפילו משהו, אם כבר התחילו הקהל להתפלל ערבית ועוד היום גדול יכולה להפסיק באותה שעה ולא אמרינן הואיל ועשו הקהל ליום זה לילה לענין ערבית יחשב נמי כיום של מחרת ולא תועיל לה הספירה כיום זה, או דלמא תועיל דהא מ"מ לאו לילה הוא יועיל או לאו.

תשובה: יראה דיש להחמיר דלא תפסיק בטהרה אלא קודם תפילת ערבית, אבל לאחר תפילת ערבית הואיל והתפללו כבר, או אפי' אם היא לא התפללה אלא הקהל התפללו כבר, עשו אותו מקצת היום לילה לענין תפילה, (שר"ב) אין לעשותו יום לענין הפסק בטהרה, שהרי לעולם צריכה להפסיק בטהרה קודם הלילה של יום תחילת הספירה, שאם תמתין אפי' רגע אחד בלילה שוב אין היום עולה למנין ד' כדמוכח קצת בפירוש¹⁶ בטועה דפ' המפלת¹⁷. ובנ"ד נמי חשבינן לאחר תפלת ערבית לילה, וכעין זה כתב מהר"ם בהלכות שמחות של"ג לענין אבילות דמי שהתפלל ערבית ועודנו יום קודם צאת הכוכבים ושמע שמועה על מתו אינו מונה אלא מיום של מחרת, ואותו יום אינו עולה לו הואיל וכבר התפלל ערבית תרי קולא לא עבדינן, ע"כ.

וכן ראיתי אחד מהגדולים¹⁸ שפסל גט שנתן לאחר

(ח"ב עמ' 18) ועי' היטב מהרי"ל (סי' קע"ג) נידון דומה, ובהחדשות (סי' צ"ג ס"ה) ואגור (סי' אלף ש"ט) [ועי' ש"ך סי' קפ"ט סק"ל"ט ופת"ש סי' קפ"ה סק"ח מתשו' נוב"י"ק תיר"ד סי' רמ"ו עש"ה]. 7. אולי הכוונה לרשב"ם המובא בתוס' יב, א ד"ה שמואל. 8. עי' ארו"ח ח"א סי' שפ"ה וריטב"א נדה שם ובדף סג, ב וערא"ש פ"א סי' ה'.

סי' רמח: 1. רמ"א (סי' קצ"ו ס"א), וע"ל סי' ד' ומש"כ שם. 2. עי' ל, א ד"ה טבילה וד"ה האי ומהרש"א שם. 3. סי' קנ"ח (מב"כ תפ"ו ח"ג). 4. דורו מהר"ר אהרן פלומלין - [עפ"י מש"כ רבינו לקמן ושם כ"ה עפ"י לקט"ו ח"ב עמ' 50]. 5. שו"ע (אבהע"ז סי' קכ"ח ס"ח) וענו"כ, ועי' בסדה"ג למהר"מ (סי' קנ"ד ספ"ח) ועי' נוב"י"ת (אבהע"ז סי' קי"ד). 6. ח"א סי' תשמ"ה. 7. מהרי"ל - החדשות סי' צ"ה [ועי' אגור סי' אלף שע"ז]. 8. עי' היטב ש"ך (יר"ד סי' שע"ה סקט"ו) ופת"ש שם (סק"ו) מש"כ מס' חינוך ב"י (סי' פ"ג) [ועי' ס"ז ארו"ח סי' רפ"ח סק"ג] ועי' הח"ס (אבהע"ז ח"ב סי' ס"ז). 9. תהילים נה, יח. 10. מהרי"ל שם.

* 15 *
(לפי מהלך)
המחמירין
(ע"כ)

ביאורים

ג' פעמים שחזק באינה רואה דם מחמת תשמיש הא קיימא לן דכל שנקבע בפעם אחת נעקר בפעם אחת ואינה חוששת שוב כמבואר בסימן קפ"ט (ס"ב) ואפילו נוסת גמור מכל שכן נוסת מחמת תשמיש דכאכילת פלפלון דמי כמו שכתבו החוספות דף ס"ו (ע"א) ד"ה וגאמנת מכל שכן שראוי שנקער בפעם אחת. וז"ל דקובר דכיון דאשה זו אין לה וסת חיישין טפי דהר"ן בשו"ע (ב) כתב וז"ל דכיון שאין לה וסת נראה מענינה שהמקרים גורמים לה כאכילת וקפילות משום הכי חיישין שמקרה התשמיש גם כן מגרוס לה משום הכי כיון שהיא אשה שאין לה וסת ואימיליד זה ריעותא חיישין טפי ובעי גם כן ג' פעמים דוקא שחלא מחשש ריעותא זו: ופ"י זה נראה דאשה שיש לה וסת דודאי אם נולד זה ריעותא שוב נעי בדיקה אחר תשמיש דהא סתמא קמני נשאת וראתה מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה שנייה ושלישית והיינו דנעי בדיקה כמו שפירש הרשב"ד דמשום הכי קיימא לאו ממניינא כיון דלא נעי בדיקה ומיירי אפילו דיש לה וסת אמנם נראה לי דנאשה שיש לה וסת דאין זה חשש שעלולה למקרים אם ראתה פעם אחת בליל תשמיש ואחיייליד זה ריעותא מכל מקום נעקר בפעם אחת וכיון דבדיקה פעם אחת ולא מלאה שוב אינה חוששת, דהא הרי"ף (שם ע"א, כמותה ס:) דמציא הא דאשה שאין לה וסת סברי הרשב"ד והש"ך דמיירי דראתה דם פעם אחת דאחיייליד זה ריעותא ולכי נעי בדיקה ג' פעמים אלמא דדוקא באין לה וסת נעי בדיקה ג' פעמים וזהו הפירוש בן ים לה וסת בן אין לה וסת:

היוצא מזה דאשה שאין לה וסת לא נעי בדיקה ואם אחיייליד זה ריעותא שחלאה פעם אחת דם בליל תשמיש אפילו כמפולג מהתשמיש נעי בדיקה ג' פעמים דוקא אחר כך שחזק באינה רואה דם מחמת תשמיש אצל נאשה שיש לה וסת אם נחיייליד זה ריעותא אינה צריכה בדיקה רק פעם אחת אחר כך ואם לא מלאה שוב אינה צריכה בדיקה:

אך נעיקר דברי הש"ך שכתב להלכה דאינה צריכה בדיקה משום דעיקר החומרא היא משום דלא מלאה לצט להקל נגד הרי"ף והרי"ף י"ש לו כוונה אחרת לא ידענא דהא עיקר החומרא שהחמיר הר"א"ש משום שלא מלאה לצט להקל נגד דברי הר"ם, מדע דהא פסקו דלעולם צריכה בדיקה ואפילו קודם תשמיש. וכיון דכולם ומכלל המחבר והרמ"א פסקו להחמיר וצריכה קטוח על כל פנים וכמו שכתבתי בסק"א מי ימלא לבו להקל:

אפנים בעיקר הבדיקה אי צריכה לאור הנר לא דברו זה המחבר ומורי"ם כלל וגם האחרונים לא הזכירו מאומה, ומצינו פלוגתא בין הקדמונים דרש"י (טו. ד"ה שני) וחוספות דף ט"ז (ע"ב ד"ה דקה) סבירא להו דבין הבדיקה שלפני תשמיש ובין שלאחר תשמיש אינן צריכות שיהיו לאור הנר ע"ש, והרשב"א (דף עו ע"א ד"ה מחני') והר"ן (שם ד"ה מחני') והרמב"ן (שם ד"ה מחני') בחידושיהם כולם סבירא להו דבדיקה דלפני תשמיש צריך שיהיה לאור הנר דוקא, וכן גבי דקה וגאבד העד דצריכה לדקוק מחדש קודם תשמיש פליגי גם כן, דלדעת החוספות דמזכרי בדיקה בין תשמיש לתשמיש ואין צריך לאור הנר מפרשי דאם גאבד העד בבדיקה שלפני תשמיש צריכה לדקוק פעם שנית ובפירושו השני פירשו דהיינו שגאבד העד שלאחר תשמיש רק דנפקא מינה בין תשמיש לתשמיש דהנהא אם נדקה עצמה אחר תשמיש

ורואה לשמש מיד דלא אינה צריכה בדיקה מחדש לפני תשמיש כיון דמשמשת מיד אחר בדיקה שלאחר תשמיש אצל נאשה צריכה בדיקה מחדש לפני תשמיש והכל שלא לאור הנר כמבאר בדברי החוספות דף ט"ז (ע"ב) ד"ה (אנד) [נדקה ואנד] העד, ולדעת הרשב"א דסבירא ליה דבדיקה דלפני תשמיש צריכה שיהיה לאור הנר מפרש הא דגאבד העד לענין בין תשמיש לתשמיש דסבירא ליה להרשב"א דבין תשמיש לתשמיש אין צריכה בדיקה לפני תשמיש רק לאחר תשמיש כמו שכתוב במחמתי' אצל אם גאבד העד שלאחר תשמיש צריכה בדיקה לפני תשמיש השני:

והרב נהג"ה כתב הדברים הן בענין בדיקה לפני תשמיש לאור הנר והן לענין גאבד העד סתם ולא פירש הדברים וצריך עיון למה. ונראה לענין דינא כיון דרוב הפוסקים סוברים דאף אשה שאין לה וסת אינה צריכה בדיקה אף מי שרואה להחמיר ולדקוק כדאי הם רש"י וחוספות לסמוך עליהם ואין להחמיר ולדקוק לאור הנר:

הראשונים צריכין לבדוק קודם תשמיש ואחר תשמיש הוא בעד שלו והיא בעד שלה ואם הוחזקה באותם שלש פעמים שאינה רואה דם מחמת תשמיש שוב אינה צריכה בדיקה כלל לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש (רא"ש ועוד ועוד פוסקים לדעת ר"ף ועין ש"ך סק"א) ולהרמב"ם והרא"ש כל זמן שאין לה וסת (א) צריכה היא בדיקה לעולם קודם תשמיש ואחר תשמיש והרמב"ם מצריך שגם הבעל יברוק עצמו אחר תשמיש:

הגה ואין צריכין לדקוק עצמה אחר כל תשמיש ותשמיש שעושי' בלילה אחת אלא מקנחין עצמן כל הלילה בעד ולמחר צריכין בדיקה ואם מלא דם עמאה (נ"י בשם הרמז"ם פרק ד') [ב] קנחה עצמה בעד ואבד לא תשמש עד שתדקוק עצמה הואיל ואין לה וסת (סג):

ג [ג] אשה שאינה רואה בפחות מ"ד ימים אחר טבילתה אבל לאחר י"ד ימים אין לה קבע עד י"ד יום (ג) דינה כדין אשה שיש לה וסת:

א דינה כדין אשה שיש לה וסת. מאד לבי מגמגם דבין זה דאי יתא דמחמת שהוחזקה שלשה פעמים שאינה רואה בימים אלו הוה דינה בימים אלו כאשה שיש לה וסת ושלא בשעת וסתה אם כן אשה שאינה רואה חמיר אחר שלשים יום ואחר שלשים יום וסת פעמים מקדמת ופעמים מאחרת לא מחוש לעונה בינונית דהא איחזוקה שלא תראה עד לאחר ל' יום והוי כאשה שיש לה וסת שאינה חוששת לעונה בינונית והא דאי יתא כדמוכח מכל הפוסקים ועיין ש"ך סימן קפ"ט סק"ל וזמנה שכתבתי שם (ביאורים סוף סי':)

ועוד כיון דהר"ן (ששועת ב:) הוציא דבריו בנ"י סימן קפ"ו (מה: סוף ד"טו ראשון) [כתב] בעצם אשה שאין לה וסת וז"ל כיון דנראה מעניינה שמקרים גורמין לראייתה כקפילות ואכילות יש לחוש גם כן שמקרה חמור תשמיש יגרום הדם ואם כן נראה דכל שאין לה יום החודש קבוע או הפלגה קבועה נראה לומר שמקרים גורמין לראייתה ומישיגין למקרה חמור התשמיש:

וע"ז כרחק צריך לומר דבגדת התרומה הדשן היא דהרי איחזוקה ג' פעמים שבאותו י"ד יום אינה עלולה למקרים והוא דחוק, חדא דהא הרשב"א בחומת הבית הארוך דף קע"ח י"א כתב דלענין זה שגאמר שלא תראה שלא בשעת וסת לא אמרינן חזקה דוסתות דלא אמרינן חזקה דוסתות רק לענין ששעת וסת ודאי תראה משום דאורח זמנו צא והביא ראייה מהא (ד:) דמטמא מעת לעת [ב] שלא בשעת וסתה, ועוד דהא היא צריכה בדיקה לעולם לדעת הר"א"ש ולא אמרינן כיון שלא ראתה ג"פ בשעת תשמיש הרי איחזוקה דהמקרה דתשמיש אינו גורם הדם אלא ודאי דסבר להרשב"א דלענין שלא תראה לא אמרינן חזקה זו, ועוד יש קצת ראייה ממה שהקשה הש"ס נדה דף ל"ט (ע"א) ארבי מאיר דבימי זוכה תשמש [ג] ועל כרחק נלטרך לומר דדעת המקשה היא דרבי מאיר אינו אוסר אשה שאין לה וסת רק אם לא עברו עליה ג"פ שלא ראתה בליל טבילה דלילו צאם היא שזהה קצת ימים בין טבילה לראיה בלילה הכי קשה דבימים אלו תשמש אלא על כרחק דהוא סובר דרבי מאיר אין אוסר רק בשלא עברו עליה ג"פ שלא ראתה בליל טבילה דוקא וזה מבואר הדומק:

חידושים

ולרוב הפוסקים והמחבר והרמ"א הסכימו [בן] ומי יבא אחריהן להקל, והקנח חזק להיות בשעה שאינה שוכבת אפרקיד:

(שם בהג"ה) [ב] קנחה עצמה בעד ואבדה. עיין ביאורים פירושו:

(סעיף ג) [ג] אשה. עיין ביאורים. ואם אחיייליד ריעותא שראתה פעם אחת בליל תשמיש עיין ביאורים כאן ובחידושי סימן קפ"ו (חידושים סק"א, ביאורים סק"ב):

הגהות והערות

(יא) בתורת הכית לא מצאתי אך אפשר שיש לפרש כן במשמרת הכית (יא: ובדפו"ו דף קעא): (יב) עיין בתרומת הרשן שמחלק בין טומאת מעת לעת לרין בדיקה עיי"ש: (יג) ב"זומר בשלמא למאי דמשני שם חיישינן דילמא אתי לקלקולי בשאר הימים, אבל למקשה דלא טיל חשש זה קשה:

אין אומרים חזר הוסת למקומו עד שתראה ותחזור ותראה, וקבע כדברי הראב"ד בהלכותיו, וכמו שכתבתי לעיל. ונתברר לפנינו שדברי הרש"ל ז"ל מכוונים להלכה. ומה שכתב בט"ז דמאי שנא בין הפלגות ימים שוים או להפלגת כימי החדש, אטו ראה זו גורם לראיה אחרת, ליתא, וכמו שכתב בספר נקודות הכסף [שם] דשאני ושאני, וכמבואר בדברי הרמב"ן עצמו:

הבית יוסף [עמוד סב ד"ה ומ"ש] הקשה, דאמאי פסק כרבי אליעזר [נדה ז, ב] דאמר כל אשה שעברו עליה ג' עונות דיה שענה, דבמסולקת דמים מחזקין לה, דהא משמע התם דלכתחלה לא פסקין כוותיה שלא בשעת הדחק, כדאיחא התם בפרק קמא [ט, ב]. ועיין במעדני מלך [דברי תמודות שם פ"ט אות כ] שכתב ליישב, דוקא לענין טהרות מחמירין דלא כרבי אליעזר, מה שאין כן לענין וסתות פסקין כרבי אליעזר, יע"ש. ולענין נראה לחלק בענין אחר, על פי מה שכתב בתרומת הרש"ן סימן רמ"ז על גזון אחר, וז"ל שם, ונראה דטעם יפה לחלק, דלענין מעת לעת הרי דם לפניך, אלא דלא ידעינן אימת קא אחי, וכיון דאיכא ריעותא לפנינו מטמאין, אבל בדיקה לבעלה אינו אלא משום שמא תראה וכו', ואהא ליכא ריעותא לפנינו, יע"ש. וזכאי גוונא איכא למימר בנידון דידן, דעד כאן לא פליגי רבנן ארבי אליעזר אלא היכא החזיא ריעותא לפנינו, חיישינן שמא הך ראה היתה מקודם, אבל כל זמן שלא תראה לא חיישינן לשמא תראה. וחילוק נכון הוא:

א בש"ד ס"ק מ"ג, ואין לה וסת כלל וכו', עוד כתב בבית יוסף [עמוד סב ד"ה שינתה] ושאר אחרונים דחוששת לעונה בינונית, עכ"ל. ונראה לכאורה דדוקא ככהאי גוונא שראתה ל' ול"ב ול"ד הוא דצריכה לחוש לעונה בינונית מראית יום ל"ד, אבל אי היתה רואה ל"א ואח"כ ל"ב ול"ד וכהאי גוונא, לא היתה צריכה לחוש לעונה בינונית, כיון דהוחזקה זו שלא תראה תוך שלשים, אע"ג דאחר שלשים אין לה וסת קבוע, מכל מקום תוך שלשים הוחזקה שלא תראה, וכמו שכתב בתרומת הרש"ן סימן הנ"ל, ופסק כן המחבר בסימן קפ"ו סעיף ג' באשה שהוחזקה לראות בענין זה שלעולם (לא) בפחות מן י"ד יום אחר טבילתה אינה רואה, אבל לאחר י"ד יום אין לה קביעות, דתוך י"ד יום תשיכ כיש לה וסת לענין שאינה צריכה בדיקה לפני תשמיש. מיהו י"ל דאיהו לא הקיל אלא לענין בדיקה לפני תשמיש, דבלאו הכי הרשב"ם והרבה גאונים¹⁸ סבירא להו דכל לבעלה לא בעי בדיקה, ואפילו אי בעי לאחמורי לא שבקינן, אבל בעלמא אפשר דלא סמכינן אוה, וכן משמע שם: **ל**

בא (סעיף יז) כל וסת שנקבע מחמת אונס. הטור [עמוד סה] פסק כהרז"ה [שער תיקון הוסתות אות יט], וכן נראה דעת רש"י בסוגיא זו [נדה יא, א ד"ה אלא לקפיצות] דקבעה וסת לקפיצות לחזר. אמנם אי צריכה לחוש בקפיצה פעם אחת או שתיים כל זמן שלא קבעה, זה אינו מבואר בדברי הטור, רק לקמן [עמוד סט] בוסת הגוף כתב כן דכל זמן שלא קבעה צריכה על כל פנים לחוש לו פעם אחת. ומדברי הפרישה סעיף נ"ט נראה שאין חילוק בין וסת הגוף לקפיצות, ובכל הדינים שוים הם, לדעת הטור וסיעתו. אך בהגהות דרישה [אות יא] כתב שיש מחלקים בין וסת הגוף לאונס, דוסת הבא מחמת אונס כל זמן שלא קבעה אינה צריכה לחוש לה, ולכן כתב הטור הדין גבי וסת הגוף ולא השמיענו כזאת גבי קפיצות, עכ"ד. וכן נראה דעת הש"ך בסימן קפ"ז ס"ק ל"ה, שכתב וז"ל, אע"ג דהתם צריכה למיחש לוסת הגוף אפילו שלא בשעת וסת החודש וכו', שאני התם שוסת הגוף בא מעצמו וכו', ותשמיש חשיב כמו אונס ע"י קפיצה, עכ"ל. ואכתי קשה מה יענה לדעת הטור דסבירא ליה דקבעה לקפיצות לחוד, ואמאי לא נימא כן בתשמיש דניחוש לה אפילו פעם אחת אע"ג דלא קבעה ביום ידוע, אלא ודאי דסבירא ליה להש"ך דאפילו לדעת הטור שאני קפיצה דלא חוששת לה כל זמן שלא קבעה, אלא דוקא לאותו היום הוא דחיישינן, וכמו שכתב כאן בס"ק מ"ח. מיהו לפי מה שכתב הש"ך כאן וז"ל, כיון דע"י

לוסתה אפילו אינה רואה בזמן וסתה, ותמה על השו"ע שכתב כאן דדוקא בחזרה לראות ביום הוסת, דליתא, והדין עם המחבר בשו"ע, שכן מבואר ברמב"ן, וכמו שכתבתי. ועל כן צריך לומר דיש לחלק בין דינא דהכא לעברו ימי עיבור והנקה, וכמו שכתב בספר נקודות הכסף כאן [ס"ק ז]. דשאני ימי עיבור דלא היתה בחזקת מסולקת דמים אלא משום דעיבור והנקה גרם לסילוק דמים, וא"כ לא נעקר הוסת, וכשעברה הגורם חזר הוסת למקומה, מה שאין כן בנדון זה דעקרה לוסת, משום הכי בעינן שתחזור ותראה ליום וסת הראשון:

ובן מה שכתב הטור וז"ל, חזרה לראות, חוששת ליום כ' מראיה זו, שעדיין לא נעקר וסת הראשון ממקומו, בין אם פסקה מלראות או ששינתה בראיות שאינן שוות כו', עכ"ל. צריך לומר דחזרה לראות ליום שהיתה למודה לראות, וההפלגות כימים צריך לומר דאיירי שראתה שתי ראיות, וראיה ב' היתה בהפלגות כ' מראיה א'. ואף שלכאורה דבריו אינן במשמע כן, מכל מקום צריך לפרש כן, שהרי כל דבריו לקוחין מהרמב"ן, ושם מבואר כן להדיא. ובלאו הכי צריכין אנו לפרש דברי הטור כן, וכמו שכתב בב"ח [עמוד סד ד"ה חזרה] וז"ל, חזרה לראות כו', איכא לתמוה דדברי רבינו סותרים זה את זה תוך כדי דבור, דכתב תחילה בשינתה ראיותיה דנעקר וסת הראשון, וכאן כתב בשינתה ראיותיה דאינו נעקר. וצריך לומר דתחלה לא אמר דנעקר אלא לענין שלא תהא חוששת לו, דהוי לה כמאשה שאין לה וסת כלל דאינה חוששת אלא ליום ל' לראיותיה, וגם חוששת להפלגה שבין ראה אחרונה של וסת הראשון לראיה זו ששינתה עכשיו, אבל אינה צריכה לחוש להפלגת וסת הראשון כיון שנעקר בג' פעמים, אבל כאן מדבר דהיכא דשינתה ראיותיה ג' פעמים וחזרה לראות בסוף עשרים, דאפילו בפעם אחת בלבד חזר הוסת למקומו וחוששת לו כבראשונה, וצריך עוד ג' פעמים לעוקרו וכו', דהיינו דאיכא הפלגות עשרים בין שתי הראיות, עכ"ל. הרי בשינתה ראיותיה על כרחך צריך לומר דמיירי בחזרה לראות בוסת הראשון, וכהאי גוונא בפסקה מלראות ג' עונות כן פירושו, דהא האי חזרה לראות קאי אתרווייהו, וכמו שכתב בין אם פסקה מלראות ובין אם שינתה כו'. וזה פשוט:

אמנם מה שעלה על דעת הט"ז דאע"ג דלא ראתה פעם אחת לכ' מכל מקום חשבינן הפלגתה מיום זו שהיתה ראויה לראות, והש"ך בנקודות הכסף [שם] דחה סברא זו בשתי ידיים, הנה הרמב"ן בחדושי סוף פרק האשה [נדה סד, א ד"ה היתה למודה] כתב כן כדברי הט"ז, וז"ל שם, היתה למודה להיות רואה יום כ' ושינתה ליום ל' כו', מדקתני האי לישנא שמע מינה דוסת הפלגה הוא דקבעה מכ' לכ'. והשתא קשה לי, כיון דקיימא לן מראיה לראיה מנינן ולא לפי מנין הראוי, כדאיחא בשילהי בנות כותים [נדה לט, ב]. כשהגיע יום כ' ולא ראתה ומנו עשרה לתשלום שלשים ולא ראתה, הגיע יום כ' וראתה דקתני כי אורח בזמנו כא מאי נינהו, הא ליכא הפלגה דעשרים השתא. ואיכא למימר הכא מנינן למנין הראוי, ויום מ' לראיה אחרונה זו היא יום כ' דקתני שאם ראתה בעונות ראשונות ביום זה תראה, ואפילו וכו', שאלו ראתה בעונות של כ' ואירע לה ראה ביום זה אמרינן אורת בזמנו בא, דהכא רגלים לדבר שלמנין הראוי חוזרת, אלא שכל זמן שרואה בוסת השינוי מונין (לישן) [להן] מאותה ראה (כדבר הונא בריה דרבי יהושע סוף פרק בנות כותים), אבל מכיון שהפסיקתה וחזרתה לראות ביום אחר, אם למנין הראוי חזרה מונין לוסת הראשון לפי אותו מנין כאלו ראתה, ואין אומרים הפלגה של מ' היא זו, שרגלים לדבר. אבל הרב רבינו אברהם בר דוד [ו"ל] [נעלי הנפש שער תיקון הוסתות סימן ג הלכה כח] פירש (ו"ל) לזו בוסת החדש, לפי דעתו, [ו]למורה ליום כ' לחדש ושינתה ליום ל' בחדש קתני, ולפי פירוש זה, בוסת של הפלגה אין אומרים חזר הוסת למקומו עד שתראה עכשיו ותחזור ותראה לטוף כ' שחזר האורח בזמנו, עכ"ל. הרי לפניך שהרמב"ן מפרש כן כדברי הט"ז. אמנם נראה אחר שהביא לדברי הראב"ד וז"ל דמפרש לסוגיא בהפלגה לימי החדש חזר מסבתו, וכמו שכתב לבסוף דלפירושו

18 הובאו בכ"י סימן קפו עמוד כב ד"ה משמע. ועיין שם בהערה ח.

אגרות יורה דעה משה קלא

דלא איפשיטא היא באשה אחרת שהראתה דם ואשה אחת אומרת לה שכזה טיהר לה חכם. שכן משמע לו מפרש"י דמפרש הבעיא באשה אחרת. אבל לכאורה קשה דהא הביא הגמ' ח"ש מנאמנת אשה לומר כזה ראיתי ואיבדתי שאירי על דם שלה. וכן ת"ש מילתא דהיתה מהימנא לר' יצחק בד"ר יהודה על דמה של עצמה. וא"כ משמע דאין חלוק וצ"ע. ואולי טובר רש"י שהגמ' מרמה דם של עצמה כשהוא ספק להחכם שבאה לשאול עתה על דם זה כהא דילתא. וכן כשעדיין לא נפסק על הדם שראתה והוא רוצה שיוורה החכם לפי אמירתה שהיה הדם הנאבד ששואלת עליו. לדם של אחרת כשלפי אמירתה הוא דומה לדם שלה שראה כבר חכם והתיר לה. והטעם דלעצמה כשאומרת על דם שראתה עתה שהוא שוה להדם האחר שהראתה כבר לחכם וטיהר שהיא נאמנת. אין זה ענין הוראה על דם השני שראתה עתה אלא שאומרת שאינה צריכה להוראת חכם על זה. כי ידוע לה מהוראת החכם על דם האחר שמכבר שהוא טהור והרי האמינתה תורה לבעלה ולטהרות. אבל כשעדיין לא הורה לה חכם על דם הראשון משום שאבדו ולא הראתה. אך היא מראה עתה דם אחר להחכם ואומרת שדמי לדם הראשון שאבדה ורוצה שיוורה לפי אמירתה שהן שוין. ודם זה הוא טהור לדעת החכם. הרי אינה אומרת שאינה צריכה להוראת חכם אלא שנמצא שהיא מורה הוראה זו בתחלה שדם הראשון דומה לזה והחכם צריך להורות אח"כ לפי הוראתה שהן שוין. וזה אפשר שאינו בכלל נאמנות התורה להאשה. וכן הוא כשיש ספק על דם לאשה אחרת שהאשה האחרת הא ודאי צריכה להוראת חכם. שנמי אפשר אין לה לסמוך על הוראת האשה. אם אין להאשה כח מצד נאמנותה שיוורו על פי הוראתה ששוין שני המראות. דלאשה אחרת לא שייך שתאמר שאינה צריכה להוראת חכם דודאי היא צריכה דרך לעצמה יכולה לומר שא"צ להוראת חכם מאחר שכבר הורה על דם כזה. וזהו הדמיון לכנה ראיתי ואבדתי.

לה חכם פלוני ולא היתה מראה לחכם השני הדם היה צריך להורות לה שנאמנת. אבל כשלא שאלה כן אלא הראתה לו הדם הרי צריך להורות לה על הדם וכיון שהוא ספק לו אינו יכול לסמוך על הוראתה שהן שוין. ונמצא שגם הא דילתא דומה להבעיא דאם נאמנת לגבי אשה אחרת.

והא דדחי הא דכזה ראיתי ואבדתי שאני התם דליתיה לקמן. שאליבא דפרש"י למה שבארתי יקשה לכאורה איוה תירוץ הוא. דכי הבעיא הוא רק לענין לכתחלה כשאפשר. הא הבעיא היא אם נאמנת דאף כשלא אפשר נמי הא עכ"פ אם אינה נאמנת להוראה אין להתיר. נראה דכוונת התירוץ הוא דכיון דליתיה לקמן איתו הדם. הויא בהכרח הוראת החכם רק על המראה שהוא מראה עתה. ולא על מה שאבדה. ואח"כ אומרת האשה שא"צ שוב לשאול לחכם על מה שאבדה. דעל זה דאין לה ספק כלל ואינה צריכה לשאול לחכם הא מהימנא.

ובדבר אם רשאה לרחוץ עצמה באו"מ יפה קודם הבדיקות בסתם אשה ליכא חסרון בזה שהרי היא כבר כחוקה שפסקו דמיה. אך תזכה זמן קצר כרבע שעה בערך ולעשות הבדיקה. אבל באשה זו שדרכה זה איוה חדשים שהיא רואה המראה בריון אם היה ספק לנו בכשרות המראה אין לה לרחוץ דהרי אם לא תראה כפי הרגילות שלה בחדשים האחרונים אולי היה זה ע"י הרחיצה. אבל לדינא כיון שכבר הורה לכתרה חכם שהוא מראה טהור ליכא קפידא.

והנני ידידו מוקירו.

משה פיינשטיין

סימן עב

בענין אשה שרואה תמיד אחר שלשים בלא זמן קבוע אם יש לה לחוש לעונה בינונית

כ"ב מנחם אב תשכ"ב.

מע"כ ידידי הנכבד מהר"ר אברהם יצחק שיין שליט"א.

ענף א

הנהגה בדבר אשה שתמיד היא רואה אחר שלשים → אבל אחר שלשים אין לה וסת קבוע אם

וכן אף לעצמה כשבאה אצל חכם בדם אחר והחכם מסופק והיא רוצה באמירתה שפלוני חכם התיר לה בדם כזה לפשוט להחכם ספקו. הרי נמצא שצריך החכם לסמוך על הוראתה שהן שוין. וזה הא בעי שאפשר שאינה נאמנת לענין הוראה. ולא איפשיטא. ואף שהאשה היתה נאמנת שלא לילך לשאול כלל לחכם דהוא נאמנות בעלמא שלא להוראה שהאמינתה תורה. ואם לא היתה יודעת הדין והיתה שואלת אם נאמנת שהוא מראה השוה לזה שטיהר

אלא
טיין
פי
י
ופעו
ססק
נקי
יקת
ה"ג
אות
אגא
רב
וצה
רוע
זגם
דף
ומה
זיש
הוא
או
ורה
הוא
יאף
ורת
זוא
לן
ליה
זיק
יתי
מא
כול
י"א

קלב אנרות יורה דעה משה

לבו נוקפו ופורשו. ובאשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שישאלנה ותאמר שהיא טהורה, ולהרמב"ם והרא"ש צריכה בדיקה אף קודם תשמיש, הרי נמצא שהוסיף הוא עושה להתיר שלא לחוש קודם הוסיף. ויותר מזה תמוה דהא אדרבה לענין החזקה שראתה מצד אורח בזמנו בא. הא איכא דסברי דהוא רק מדרבנן בדף ט"ו ואיפסק כן ברמב"ם פ"ח הי"ד, ואיכא דסברי דגם באין לה וסת כיון שהיא בחזקת טהורה א"צ בדיקה כלל וכן פסק הש"ך סימן קפ"ו סק"א שאף ג"פ הראשונים לא צריכה לבדוק, ולאחר ג"פ לרוב הפוסקים אינה צריכה לבדוק, ואיך נימא איפכא שהוסיף הוא רק להחזיק שראתה בזמנו ואינו מועיל להחזיק שלא ראתה קודם הוסיף.

וצריך לומר בכוונתו דרק כשנקבע לה וסת לחוש שהיום הוא זמנו דהאורה לבא נעשה ממילא גם שקודם לכן לא יבא, אבל כשאין לו זמן מתי לבא ורק שהחזקה בג"פ ויותר שבימים אלו דעד י"ד יום מטבילתה אינה רואה, בזה סובר שאינה חזקה מטעם דכיון דאין לו זמן ידוע שיבא שנמצא שכל פעם שבא הוא כעין מקרה אפשר לחוש גם שיארע איזה מקרה שיבא גם קודם משום דעל מקרה לא שייך חזקה, ואף שלפ"ז יקשה דהניחא אם וסתה דאורייתא אבל אם וסתה דרבנן איך יעשה מזה וסת שלא תראה עד הוסיף וסומכין לקולא להתיר תשמיש בלא בדיקה ובלא שאלה, אולי נימא דמצד החזקה טהרה כשידע שהיתה טהורה מותרת, ומה שאסורה באין לה וסת שנמי היא בחזקת טהורה, הוא רק מדרבנן שלזה מועיל הוסיף אף שהוא רק מדרבנן, אבל יקשה אליבא דסברת הנ"ב הובא בפ"ת סימן קפ"ד סק"ב דהאיסור לפרוש סמוך לוסתה הוא מדאורייתא משום דעל להבא ליכא דין חזקה דשמא ימות חיישינן, וכיון שחזקה וסתה ליכא שלא תראה אלא מחמת שנעשה לה חזקה שתראה בזמנו היא ממילא חזקה שלא תראה עד זמן ההוא, ומאחר שחזקה זו היא רק מדרבנן היה לן להחשיב על כל העת מדאורייתא על להבא שמא תראה, וממילא היה לן לאסור בעצם מדאורייתא לעולם אף בבדיקה דשמא תראה בעוד איזה שעה שלכן יש לאסור סמוך לה שאפשר שעתה הוא הסמוך לראייתה, ואף שבהכרח מותר דאל"כ לא היה מציאות היתר להיות עם אשה והתורה הא חייבה בפנ"ר ובמצות עונה, ונימא שבכאן נתחדש לסמוך על החזקה אף אלהבא או שלא מצוי שיגרום התשמיש ראייה אף בסמוך לראייתה ולכן לא נאסרו, א"כ גם בסמוך לוסתה אין לאסור אלא רק מדרבנן, וא"כ משמע שנסתרות הוא חזקה דאית

צריכה לחוש לעונה בינונית באשר שעדיין אין לה וסת קבוע והדין באין לה וסת קבוע שחוששת לער"ב כדאיתא בריש סימן קפ"ט, או דכיון שכל ראיותיה היו לאחר שלשים הוקבע לה וסת לענין זה שאינה רואה בער"ב ואינה צריכה לחוש להער"ב, וכהא דמציינו שנחשבת יש לה וסת כה"ג בסימן קפ"ו סעיף ג' באשה שאינה רואה בפחות מ"ד יום אחר טבילתה ולאחר י"ד יום אין לה קבע שעד י"ד יום דינה כיש לה וסת, ושמעת שדעתי נוטה שאינה צריכה לחוש כהער"ב כצד הב' וכתבת איזה קושיות ואבאר הדבר.

והנה פליגי בזה רבותינו האחרונים שבסד"ט סימן קפ"ט סק"כ בסופו כתב על הא דאיתא בש"ך ס"ק מ"ג על ראתה יום ל' ויום ל"ב ויום ל"ד בשם הב"י דחוששת לעונה בינונית, שהוא דוקא בכה"ג שרק שני פעמים היה אחר שלשים אבל ראתה יום ל"א ול"ב ול"ד אף שאין לה וסת קבוע אינה צריכה לחוש לער"ב דמ"מ החזקה שלא תראה עד אחר שלשים, ודימה זה להדין שעד י"ד היא כיש לה וסת, אבל בחו"ד בסימן קפ"ו סק"ג סובר בפשיטות שחוששת לער"ב עד שבשביל זה נשאר בקושיא על דין דהש"ע שהוא מתה"ד דעד י"ד היא כמו יש לה וסת, שכתב מאד לבי מגמגם בדין זה דאי נימא דמתמת שהחזקה ג"פ שאינה רואה בימים אלו הוה דינה בימים אלו כיש לה וסת ושלא בשעת וסתה א"כ אשה שרואה תמיד אחר שלשים ואחר שלשים יום אין לה וסת פעמים מקדמת ופעמים מאחרת לא תחוש לער"ב דהא איתחזקה שלא תראה עד לאחר שלשים יום והא ודאי ליחא כדמוכח מכל הפוסקים עיי"ש, ועיקר טעמו דהביא מרשב"א בתה"א דלענין זה שנאמר שלא תראה שלא בשעת וסת לא אמרינן חזקה דוסתות דלא אמרינן חזקה דוסתות רק לענין שבשעת וסת ודאי תראה משום דאורח בזמנו בא עיי"ש.

אבל הא לכאורה תמוה טובא דהא הוסיף עשה שאין חוששין קודם הוסיף ומותר לבא עליה אף בישנה כדאיתא בגדה דף י"ב ודף ט"ו ואיפסק ברמב"ם פ"ד מאי"ב ה"ט ובש"ע סימן קפ"ד סעיף א', ולדעת כל הפוסקים אינה צריכה שום בדיקה אף לא לאחר תשמיש, ואף להרמב"ם שם ה"טז שמצריך בדיקה הא אין זה מחשש איסור דהרי הבדיקה שמצריך הוא לאחר תשמיש שכבר נעשה מעשה, אלא הוא תקנה בעלמא לברר מה שאפשר אלהבא ואטו התקנה שהיתה לטהרות, ולקודם תשמיש לא תיקנו משום דהוא כלא אפשר מהחשש שא"כ

שלא תראה קודם צ"א דהרי ראתה בצ"א שהוא ספק דאפשר שראיה זו היתה מאתמול והעמידו כותלי הרחם. ומה שלא חששו למעל"ע בבי' פעמים הראשונים היה זה מדין זקנה. וזהו כוונת תה"ד בתירוצו ע"ז דלענין דם הרי דם לפניך פי' שבכל דם שלפנינו היום חוששין למעל"ע תחלה ואין כוונתו משום ריעותא. וגם יום השלשים כיון דנעקר ג"פ אינו ריעותא שוב ול"ק כלום אף לדברי כת"ר. אבל בעצם ל"ק כלום ומוכרח שכוונת תה"ד כדכחבתי. ומה שהזכיר תה"ד שהרי הרשב"ם ועוד פסקו דלבעלה לא בעי בדיקה הנה בסד"ט רוצה לפרש דאולי סמ"ך להתיר בצרוף דעת המתירין לגמרי אבל יותר מסתבר דגם בל"ז מתיר כדבארתי שמוכרח כן. ואני כבר כתבתי לעיל שליכא חשש שתראה מחמת תשמיש באין לה וסת להרא"ש אלא שמא יארע שהוסת יבא או ורק להרי"ף יש חשש בזה לתירוץ הר"ן ורק עד ג"פ.

ומה שהקשה כת"ר על הנ"ב דסובר דאשה הרואה מחמת תשמיש כשלא היה לה וסת ואח"כ איקבע לה וסת שהותרה. לא מובן לי קושיתו שהנ"ב לשיטתו דרואה מחמת תשמיש הוא מדין וסת ושוסת קבוע עוקר וסת שאינו קבוע אף כשעדיין לא ידוע שנעקר האינו קבוע ומחמת תשמיש הוא אינו קבוע אפילו בהרבה פעמים צדק מאד.

ידידו.

משה פיינשטיין

השכיח שלכן אף אם אירע איזו נשים שלא שכיחי בהו ראיית כתמים הן נמי בכלל הגזירה. דהא דבר ששכיחי בעלמא הוא וגזרו בזה. ואף אלו הנשים שראו כתם צריכות להמתין ה' ימים.

ובדבר האשה שהוסתות שלה נמשכים הרבה ימים ולא מפסקת בטהרה עד יום ז' ויום ח' אם אשה זו ראתה כתם יכולה להקל להפסיק בטהרה ביום ד', דאולי כיון שבאשה זו לא שייך לגזור שתפסיק גם בכתם ביום חמישי דהא כל הפסקותיה אינם ביום חמישי. הנה הרמ"א כתב שם בסעיף י"א שיש נשים שנהגו להמתין עד ז' ימים ולא כתב שאותן נשים יש להן ממילא קולא דאם יראו כתם יפסיקו ביום ד' מאחר דכל הפסקותיהן אינם בחמישי ולא שייך לומר בהו שלא לחלק בין ספירה לספירה אלמא דאין כוונת הרמ"א במש"כ בסעיף י"ג כדי שלא לחלק בין ספירה לספירה שהוא טעם גם לענין שמחמירין להמתין ה' ימים גם בכתם. אלא קאי זה רק על מה שנוהגין להמתין גם בלא שמשה כלל. ונקט זה בסעיף י"ג לענין שאירי שם שלכן אין להקל מכ"ש בקנחה יפה יפה אותו מקום במוך אף אם היו בקיאי. אבל בראתה כתם שמחמירין הוא מצד אותו החשש עצמו דמחמירין להמתין ה' ימים בראתה. ואף שכתם כל דינו הוא דרבנן נמי החמירו בו. עכ"פ איכא ראייה מרמ"א שגם באשה כזו יש להחמיר להמתין גם בכתם חמשה ימים.

והנני ידידו מוקירו ומברכו.

משה פיינשטיין

סימן עג

בענין אשה שאינה רגילה לראות כתמים איך דינה לזמן הפסק טהרה

י"א כסלו תשל"א.

מע"כ ידידי וחביבי הרב הנכבד מהר"ר מאיר סטעפאנסקי שליט"א.

הנה מה שרצה כת"ר לומר דבאשה שאינה רגילה לראות כתמים רק בעתים רחוקות מאד. אולי יש להקל לעשות הפסק טהרה ביום ד' לעת ערב. כהא דכתב הש"ך בסימן קצ"ו ס"ק כ"ג בטענה במנין מטעם דבמלתא דלא שכיחא לא גזרו רבנן. לע"ד פשוט של"ד להתם דטעות במנין הוא דבר שלא שכיחא לכולי עלמא. אבל ראיית כתמים הוא דבר

סימן עז

בענין הקדמת לידה ע"י תחבולות. והקדמת לידה ראשה שפעם הראשון היה בניתוח דרך דופן אם רשאי

ה' מנ"א תשל"ל.

מע"כ ידידי הרב הגאון המפורסם מוהר"ר שמואל טוביה שטערן שליט"א רב במיאמי ביטש.

הנה בדבר הרופא שמיעץ לאשה שחשבה שכלו לה החדשים לקבוע שעה להקדים הלידה ע"י תחבולות שכתרה מצדד לאסור. הנה אני לא שמעתי

ר

תרומת

סימן רמו

הרשן

אמנם אמת הוא שרוב נשים באושטרייך נוהגים הכי, אך ראיתי ג"כ מקצת שלא חשו להאריך כ"כ, ג"כ לשון הרמב"ם⁵ כך הוא וז"ל: תמצא במקצת מקומות שהאשה שראתה דם יושבת ז' ימי נידה ואח"כ סופרת ז' ימים נקיים אפילו לא ראתה אלא פעם אחת, וטעות הוא ממי שהורה להם כך ואין לפנות לדבר זה כלל אלא אם ראתה יום אחד סופרת ז' נקיים וטובלת ביום שמיני לראייתה עכ"ל. ונראה דאפשר הוא דמנהג בנות אושטרייך בא מאותן מקומות מתלמידי אותם בעלי הוראה, ולכך נהגו להמתין לעולם ז' ימים מתחלת ראייתה עד שיתחילו ז' ימים הנקיים, ולא מטעם פליטת שכבת זרע, ואי הוה הכי לא היה למחות ביד הנשים המקילות בדבר ומתחילים לספור מיום ו' לשימושה, דאז אזלא לה חששא דפליטת שכבת זרע מאחר דרמב"ם כתב בפשיטות דטעות הוא ואין לפנות לדבר זה.

ראייתה, ע"כ. אלמא דגזרינן לא שמשה אטו שמשה, אע"ג דא"ז מתיר להתחיל ולספור מיום ג' ואילך ואנן לא קי"ל הכי, נראה די"ל דסבר הלכתא כר' אלעזר בן עזריה דאית ליה פ' ר' עקיבא (שבת פו, א) דפולטת ש"ז ביום ג' טהורה, דאפי" אי ליכנ אלא ב' עונות שלימות כדפרש"י⁸ והתוס' התם⁹, ואיכא מ"ד דמוקי מתני' התם כוותיה, אבל אנו קי"ל כהא דא"ר יוחנן זו דברי ר' ישמעאל ורבי עקיבא אבל חכמים אומרים ו' עונות שלימות בעינן. מ"מ נקיטינן סברא מהא דא"ז דגזרינן לא שמשה אטו שמשה, ולעולם לא תתחיל עד יום ה' לשימושה כמו שכתבו רוב החבורים.

ונראה קצת דאפילו לפי מה ששמעתי שמוסיפין עוד יום אחד משום חששא דבין השמשות כדפרישית לעיל, בהך חומרא נמי י"ל דאין לחלק בין שמשה ללא שמשה משום דחששא דבין השמשות חששא פשוטה, וחשו בה רבנן טובא בכמה דוכתא במס' נידה. ובפ"ב דשבת קרוב בסופו (לד, ב) מייתי מתני' דמטילין עליו חומרת שני ימים. ואין נראה לומר דאדרבה אין להחמיר כולי האי בחשש פליטת שכבת זרע משום דכתב אשרי פ' בנות כותים¹⁰ דר"ת והראב"ד סברי דלא סתר כלל בספירת הנקיים אשה לבעלה, דהא מ"מ מסיק דנכון להחמיר כדברי ר"י, וכן נוהגין באשכנז ובצרפת. ונראה דודאי יש להחמיר כר"י דבשל תורה הלך אחר המחמיר, וכ"ש באיסור כרת וחומרות יתירות נוהגין בו בנות ישראל בהלכות נידה¹¹.

ושמעתי אבל לא בכרור, שאחד מן הגדולים⁶ התיר פעם אחת לאשתו שהיתה מתחלת יום ג' לראייתה לפי שלא שמש עמה כבר תוך ג' או ד' ימים, וגם הדבר היה לעת הצורך כי היה רוצה ללכת לישיבת רבו ולא היה פנאי להמתין. אך לבי מהסס על זה דמצאתי בא"ז גדולי דהאידינא נשים שלנו צריכים לישב ז' ימים נקיים לבד מיום שראתה בו וטובלת כליל ל' לראייתה, ונותן הטעם משום פליטת שכבת זרע, וכתב עליו דבין שמשה ובין לא שמשה אטו שמשה ביום ראייתה או יום אחד קודם

סימן רמו

דשאלה: אשה שהרגישה בעצמה שנפתח מקורה להוציא דם, והלכה וברקה את עצמה מיד ומצאתה על העד לחלוחית לבן ולא לבן לגמרי אלא כמראית בנג לבן שנפל עליו אבק שהוכחה לבנוניה, יש לטהר האשה או לאו.

דמים טמאים שאין אנו בקיאים בדמים ע"כ. ובאשרי פ' כל היד³ כתב ובדורות הללו אין בקיאים לראות דם לישען על חכמתו, ואין לטהר שום דם הנוטה למראה אדמומית אם לא שיהא לבן וירוק כמראה הזבה ע"כ. ועתה צריך לדקדק בדברי סמ"ק והלכות נידה אם רוצים לומר אף משאר מראות וכל מיני דמים, דהיינו אפילו ירוק ולבן, או רוצים לומר כמו האשרי שאר מראות ומיני דמים הנוטים לצד אדמומית, אע"פ שאינה ממראה חמשה דמים הטמאים, ורמב"ם⁴ נמי כתב דאף בזמן הזה אין להחמיר בלבן וירוק.

תשובה: יראה דצריך להתיישב בדבר, דסמ"ק¹ כתב דבדורות הראשונים לא היו מטמאין רק חמשה דמים, אבל בדורות האחרונים שנתמעטו הלבבות טמאו אף מראות אחרים ע"כ. ובהלכות נידה² כתב הספר מונה חמשה דמים טמאים באשה, האדום והשחור כו' עד זה היה בימים קדמונים, אבל השתא כל מיני

וכ"ת דכנ"ד הואיל ואינו לבן לגמרי, יש לומר דנוטה לצד שתור מחמשה מראות הטמאים וכסמ"ג⁵ כתב בשם

איתא נמי מהר"ח אר"ז וכ"ה בהגש"ד הלכ' נדה (סי' ב') וכ"ה במהרי"ל (סי' ק"מ), אכן במהרי"ל החדשות איתא מהר"ם ובהגור (סי' אלף שע"ב) איתא מהר"ח. ועיי' ב"ח שם. 5. פי"א מאיסור"ב הי"ד. 6. דודו מהר"ר אהרן פלומלין, מובא מהרי"ל (סי' ק"מ). 7. הלכ' נדה סי' ז' [מהר"ו ויינר]. ועיי' מהר"י ברונא (סי' רל"ג). 8. ד"ה ר' ישמעאל. 9. ד"ה תני. 10. נדה פי"ד סי' א'. 11. רמ"א שם. וע"ע בזה בב"ח משם מהר"ש, עיי' דרשות מהר"ש (סי' תע"ט) ועיי' היטב מהרי"ל החדשות (סי' צ"ד).
סי' רמו: 1. סי' רצ"ג. 2. שערי דורה הלכ' נדה סי' כ"א. 3. נדה פי"ב סי' ד'. 4. פי"א מאיסור"ב הי"ב. 5. לאוין קי"א.

רבינו שמואל דעמוק מכאן טמא, דתנן השחור פי' שהוא לכן יותר משחורית דמתניתין ודיהה מכאן טהור, פי' שהוא שחור יותר (גדה יט, א וכו'). מ"מ נראה דמראה כזה אינה כלל מצד שחורית וטפי ראוי לחושבו ממראה לכן ואין שחורית כזה בא ממראה אדמומית, ותלמודא קאמר (שם) דהא דתנן דמראה שחור טמא דהיינו משום דהאי שחור אדום הוא אלא שלקת. ואי לאו דדם נידה איסור כרת היא היה נראה הואיל ורמב"ם ואשירי כתבו בהדיא היתר בירוק ולבן, וסמ"ק והלכות נידה לא פירשו דבריהם דאיירי גם בלבן וירוק נלמוד מן המפורש ולא מן הסתום*.)

הגה"ה:

קנה משמע מהלכות מדה דאין לחוש אלא למראה אדמומית, דכמעט גבי דיקת האשה נימי נקיים שנרבה לדקק יפה ענין אס נראה ט שום אדמומית, משמע אס נראה לוק או ירוק אין קפידא ע"כ.

וא"ת בני"ד יש לטמאות טפי מטעם אחר שהרי הרגישה, ונראה דאשה דהרגישה ובדקה אח"כ ולא מצאתה כלום יש לטמאה, דודאי יצא טיפת דם כחרדל ונתקנת או נימוק. דהרגשה סברא דאורייתא היא, היכא דליכא למיתלי ההרגשה במידי אחריני², כדמוכח בפרק

הרואה כתם (גדה נו, ב) דפריך אנמצא לאחר זמן פטורין מן הקרבן אי דארגישה אמאי פטורין, אלמא דסברא דאורייתא היא מדחייב עלה קרבן, וכיון דסברא דאורייתא היא הוי כלמ"ד וסתות דאורייתא, דאפילו בדקה ומצאתה טהורה טמאה כדאיתא פי' כל היד (גדה טז, א). מ"מ בני"ד הואיל ומצאת ליחלוחית דלובן על העד אמרינן דההיא טיפת לובן היא דארגשה דלובן וירוק נמי מן המקור קאתי, כדמוכח בפשיטות בכמה דוכתא פי' כל היד. וכ"כ הרמב"ן³ וז"ל: לא כל משקה החדר טמא אלא הדם בלבד לפיכך אם שתת מן הרחם לובן או ירוק אע"פ שסמיכתה כדם טהור ע"כ. וכיון דנוכל למיתלי ההרגשה במידי תלינן כדאמרינן פי' הרואה כתם (גדה נו, ב) אימור הרגשת עד אימור הרגשת השמש, כל שכן דפתיחת המקור גופא כך נראה לפי התלמוד ומתוך ההלכה. אמנם ירא אנכי להקל אם נמצא על העד ליחלוחית דסמין ושיש בו משה⁴ קצת, אע"ג דלובן הוא מפני הטועים שאינם יודעים להפליא בין דם⁵, אבל אם אינו אלא מראה וכמו צבע בעלמא וגם לא ארגישה, דלפעמים כה"ג בא מלכלוך זוהמות בית החיצון הואיל ומראה טהור בודאי כגון לובן יש לטהרי⁶.

* 53 חסו חל
1a = 8k. A
שם כתוב
הואיל כן קאתי

סימן רמז

שאלה: אשה שרגילה לראות בענין זה שלעולם לא בפחות מי"ד ימים אחר טבילתה, אבל לאחר ארבע עשרה ימים אין לה קבע, לפעמים במ"ו או במ"ז או י"ז ולפעמים בכ"א בכ"ג בכ"ד לאחר טבילה אין לה קביעות לדלוגים הללו כלל, אי חשיבי בכה"ג אשה שאין לה ווסת להצריכה בדיקה לבעלה בכל תשמיש או לאו.

תשובה: יראה דזו אינה צריכה בדיקה כלל לכל אשר תשמש קודם ארבע עשרה יום לטבילתה, ואפי' לפי ר"ח¹ ור"ת² דפסקו דאין לה וסת בעי בדיקה לבעלה וכתב א"ז³ ואשירי⁴ שיש להחמיר כדבריהם, מ"מ נראה דהך אשה לאו אין לה וסת מיקרי קודם הארבע עשרה ימים. ואע"ג דבפ"ק דנידה (ט, ב) לא משמע תלמודא הכי דקאמר התם עברה עליה שלשה עונות וראתה ועוד עברה עליה ג' עונות וראתה ועוד עברה שלשה עונות וראתה מטמא מעת לעת ולא שכיונה אלא שפיחתה והותירה. ופירש רש"י⁵ פחתה כגון שראתה בתחילה ליום תשעים ושלש ואח"כ לתשעים ושנים ואח"כ

לתשעים ואחד, ומפורש התם דבכה"ג הרי היא כאשה שאין לה וסת שמתמאה מעת לעת, והיינו משום דחיישינן דילמא מאתמול ביום תשעים וראתה דם לבית החיצון. והשתא אמאי חיישינן להכי הא אשה זו לא ראתה כלל תוך תשעים יום, ותיהוי כיש לה וסת לענין זה שלא תחוש לראיית דמים תוך תשעים יום, ואמאי מטמאין מעת לעת טפי בפחתה מבכיונה, דמסיק תלמודא דאם כינוה קבעה לה וסת ודייה שעתה כרבי דוסא. אלא ע"כ הואיל ואין אורח שלה בזמנה בא אע"פ שיש לו זמן שאינו מקדים כלל לבא בו לא חשבינן יש לה ווסת⁶.

אמנם נראה דאין ראייה כלל דודאי לענין מעת לעת דטהרות אחמור רבנן טפי, ובעינן טעם וסברא ברורה דלא אתי דם, כגון שיש לה וסת מכוון דודאי אין אורח בא אלא בזמנו, כה"ג דייה שעתה לרבי דוסא, אבל לענין בדיקה לבעלה לא בעינן אלא סברא בעלמא דראוי לומר דלא קאתי דם. ותדע דהא רבנן דר' דוסא מטמאין מעת לעת אפי' באשה שיש לה וסת, ובדיקה לבעלה תנן דכל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן, וההיא

6. שערי דורא הלכ' נדה סי' ח'. 7. עי' ב"י (סי' קפ"ח) וד"מ (סק"ב) [ועי' רש"י נדה נו, ב וערוך לנר שם וריטב"א נדה כ, ב ותור"ד כב, א — הגר"מ]. 8. צ"ל רמב"ם — פ"ה מאיסור"ב ה"ו. 9. ב"י ורמ"א (סי' קפ"ח ס"א) וענו"כ, ועי' חינוך (מ' ר"ז) ועי' לקט"י (ח"ב עמ' 21) [ועי' תשו' שו"מ קמ"א סי' קמ"ח].

סי' רמז: 1. הובא כרא"ש וטור (סי' קפ"ח) [ועי' היטב כ"ח שם שכתב דיש להגיה גם בב"י שם במקום רש"י ר"ח]. 2. מובא בראשונים יב, ב ובסה"ת סי' צ"ד. 3. ח"א סי' שנה"ה. 4. נדה פ"א סי' ה'. 5. ד"ה אלא אפי'. 6. שו"ע (סי' קפ"ו ס"ג) ועב"י וד"מ שם, ועי' לקט"י

באר הגולה
עם ציונים מהש"ך

קצ א. מיתולוגיה דשמואל
נדה דף נ"ז ע"ב:
ג. מקנת הגמרא שם
[נח, א] ומשנה דף נ"ח
ע"ב והך נ"ט ע"א:
ז. לטון הטור:
ג. ב"טור [עמוד פד] וכן
כתב הרב המגיד בפרק
ט' מהלכות איסורי
ניאה [סס] שדעת
הרמב"ן [הלכות מה ש"ד
היום הארץ] וס' רש ע"ב
ד: ס' רש ע"ב ה: הקל
שער ד ט, [א] לפרט כן
הא דפסק רב אפי
לרבי וירא לכתמים
לריחן הפסק טהרה,
שם [נה] דף נ"ג ע"ב
[השגת הראשון איסור
ניאה א, יא]:
(*) פירוש שצריכה
להמין תמנה ימים:
ד. הרומח הדשן סימן
רמ"ז דולאי ילא טפה
ים כחול ונמקת או
ימקו, מהא דמקשה אי
לדרישה לאחר וכן
אמאי פטוריס וכו', שם
דף נ"ז ע"ב:

צח שפתי כהן

באר הגולה
עם ציונים מהש"ך
קצ א. מיתולוגיה דשמואל
נדה דף נ"ז ע"ב:
ג. מקנת הגמרא שם
[נח, א] ומשנה דף נ"ח
ע"ב והך נ"ט ע"א:
ז. לטון הטור:
ג. ב"טור [עמוד פד] וכן
כתב הרב המגיד בפרק
ט' מהלכות איסורי
ניאה [סס] שדעת
הרמב"ן [הלכות מה ש"ד
היום הארץ] וס' רש ע"ב
ד: ס' רש ע"ב ה: הקל
שער ד ט, [א] לפרט כן
הא דפסק רב אפי
לרבי וירא לכתמים
לריחן הפסק טהרה,
שם [נה] דף נ"ג ע"ב
[השגת הראשון איסור
ניאה א, יא]:
(*) פירוש שצריכה
להמין תמנה ימים:
ד. הרומח הדשן סימן
רמ"ז דולאי ילא טפה
ים כחול ונמקת או
ימקו, מהא דמקשה אי
לדרישה לאחר וכן
אמאי פטוריס וכו', שם
דף נ"ז ע"ב:

יורה דעה קפט קצ הלכות נדה

טורי זהב

עד חוששת לראש חודש ראשון. ואף אם לא ראתה צו
חוששת לראש חודש שני וכן לשלישי, שאינו נעקר נפשות משלש
פעמים, צ"י [עמוד פא ד"ה ומ"ש עברו] והאחרונים, ופשוט הוא:
עדה שהיא פוגעת בו. והטור כחז נמקנה בשם הרמב"ן [הלכות
מה ש"ד הלכה ז] שאינה חוזרת עד
שמצאה פעם אחת, ומשמאלה
פעם אחת חוזרת לראש אפילו
אינה רואה זמון וסמה, ע"כ. וכן
דעת הראשון ד נספר בעלי הנפש
[שער תיקון הוסמות סימן א הלכה יג].
ומצאו צ"י [עמוד פכ ד"ה ח"ל
הראשון]. ולא ידעתי למה השמיט
המחבר דעתם, דהא רבים ניהו,
וגם דעת הטור נראה כן. ועוד,
הא דנוקמות דרננן שומעין
להקל: עו אי אפשר לחוש
כו'. שהרי אין כאן שום ראייה
שנשער בהפלגה ממנה:
קצ א יאם הרגישה
שנפתח מקורה כו'.
עיין לעיל סימן קפ"ח סעיף א'
ומ"ש ס' שם:

דיני כתמים ובריקת האשה. ובו נ"ד סעיפים:
א (א) (א) דבר תורה אין האשה מטמאה ולא
אסורה לבעלה (א) עד (א) שתרניש שיצא דם
מבשרה (ב) (א) וחכמים (א) גורו על כל (א) כתם
שנמצא (ב) כגופה או (ב) כבגדיה (א) שהיא מטמאה
ואסורה לבעלה אפילו לא הרגישה (א) ואפילו בדקה עצמה ומצאה טהורה
(א) וצריכה הפסק טהרה שתבדוק עצמה ותמצא טהורה ואחר כך תמנה
שבעה נקיים חוץ מיום המציאה: הנה (א) (א) כלולו ראתה (א) ודאי וכמו שימצא לקמן
7 סימן קפ"ו (א): ד א (א) א (א) הרגישה (א) שנפתח מקורה להוציא דם (א) וברקה אחר כך (א) ולא מצאה כלום
ערך לחם למדריק"ש

סוף כתיב עד [עברו כו' חזרת לחוש כו']. וכן נדון אם ראתה שלש עונות והפסיקה ממנה מרה, כשמתקלן המרה מוחלת לנשמה:
הנהגות רעק"א
קצ (א) (ש"ד סעיף א) וחכמים גורו על כתם. אפילו אם לא ראתה מעולם,
דלל שפגיעה לימי הנענות כחמה עומא:
כו'. וראו מקומות: [ג] ואפילו בדקה כו'. כמו שכתוב שם במתניתין ס"א א': [ד] וצריכה כו'. [סס] נ"ג ב': [ה] והנהגו כאילו ראתה כו'.
עיין באר הגולה ואחר אה ג, וכמו שכתוב לקמן סימן קצ"ו סעיף י"א בהג"ה:

באר הגולה
עם ציונים מהש"ך
קצ א. מיתולוגיה דשמואל
נדה דף נ"ז ע"ב:
ג. מקנת הגמרא שם
[נח, א] ומשנה דף נ"ח
ע"ב והך נ"ט ע"א:
ז. לטון הטור:
ג. ב"טור [עמוד פד] וכן
כתב הרב המגיד בפרק
ט' מהלכות איסורי
ניאה [סס] שדעת
הרמב"ן [הלכות מה ש"ד
היום הארץ] וס' רש ע"ב
ד: ס' רש ע"ב ה: הקל
שער ד ט, [א] לפרט כן
הא דפסק רב אפי
לרבי וירא לכתמים
לריחן הפסק טהרה,
שם [נה] דף נ"ג ע"ב
[השגת הראשון איסור
ניאה א, יא]:
(*) פירוש שצריכה
להמין תמנה ימים:
ד. הרומח הדשן סימן
רמ"ז דולאי ילא טפה
ים כחול ונמקת או
ימקו, מהא דמקשה אי
לדרישה לאחר וכן
אמאי פטוריס וכו', שם
דף נ"ז ע"ב:

ציונים לרמ"א
עם ציונים מהש"ך

קצ א (א) סמ"ג לאוין קיא
לו, ג; ספר התרומה
סימן צח:
(כ) סעיף יא:

הנהגות והערות

קצ א (א) כ"ה נדפ"ה,
נדפ"א השמיטו סיכה
כל, כמבואר בפרישה אות
א שיטת הרבה כתמים
שאינם מטמאים, ע"ש:
ב. כלל הדפוסים נדפס
אות ג על חיותו "לבעלה
אפילו", ונמנהוהקטו
העברות למקומות הנכון:
ג. ע"ש גליונים מהש"ך
אות ג* "דלא כפרומת
הדן וכו':
ד. עיין ש"ת מהרש"ם ס"א
סימן קג:

ביאור הגר"א

קצ [א] ונשפ"א או דבר תורה כו'. עיין חוספות שם [נדה] נ"ח א' ד"ה
מורה כו' ורב אשי כו', וכן שם במתניתין [עמוד] כ' שלא אמרו כו',
ובגמרא נ"ט א' וחכמים עצמן כו': [ב] כגופה או כו'. שם במתניתין
נ"ז ב' ושאר מקומות: [ג] ואפילו בדקה כו'. כמו שכתוב שם במתניתין
עיין באר הגולה ואחר אה ג, וכמו שכתוב לקמן סימן קצ"ו סעיף י"א בהג"ה:

באר היטב

(נה) פוגעת. ואף אם לא ראתה צו חוששת לראש חודש שני וכן לשלישי,
שאינו נעקר נפשות משלש פעמים. והרמב"ן כחז שאינה חוזרת עד שמצאה
פעם אחת, ומשמאלה פעם אחת חוזרת לראש אפילו אינה רואה זמון
וסמה, וכן דעת הראשון ד נספר בעלי הנפש [שער תיקון הוסמות סימן א הלכה יג].
ומצאו צ"י [עמוד פכ ד"ה ח"ל הראשון]. ולא ידעתי למה השמיט
המחבר דעתם, דהא רבים ניהו, ועוד דנוקמות דרננן שומעין
להקל: עו אי אפשר לחוש כו'. שהרי אין כאן שום ראייה שנשער
בהפלגה ממנה, ע"ש [ס"ק עו]:
קצ (א) גורו. כתב הט"ו [ס"ק ג] אין להקשות הא היו ספק ספקא,
ספק אם ילא ממנה או מעלמא, ואם ממנה לומר ממנה אימור לאו
מן המקור אחי, וכמו שמצינו בסימן קפ"ו סעיף ה', יש לומר כיון דרוב
דס שיואל מהאשה שאין לה מכה אחי ממקור, לא נמשך זה לספק כלל,
ובסימן קפ"ו מייירי ניש לה מכה:

הראוי שנעלם מהגאון בעל פנים מאירות ו"ל בזה חוספתא ערוכה בודה פרק ו' [הלכה יב]. נמצאת על חלוק בנה השוכב בצורה הרי זו טמאה, ולא על בזה
בלבד אמרו אלא על כל אדם, אלא שדברו חכמים בהוה, ע"כ. ולכאורה הוא פליאה ונשגבה ¹ על אצ"ו ז"ל] אם לא שקנת עצמו בו, דאו האשה טמאה,
ע"ש: (ג) הרגישה. עיין בתשובת שב יעקב [תיא סימן מ"ד באשה שהיתה מתעטשת בחזק וכה, ועל ידי כח גדול של העטוש ניתו ממנה למטה מי רגלים,
לפי רעהו, כי היתה כעת הזאת בעורת נשים בבית הכנסת ולא יכלה לבדוק עצמה, ולא אדעה כלל עד בלילה בשכבה ראתה למטה בכתונת כתם קטן
פחות מכשיעור גריס, ושאלה אם יש לחוש אפילו פחות מכשיעור, והאיל שהרגישה בבוקר שניתו ממנה אפשר שזה הדם ניתו ממנה. והשיב, כיון שהוא
פחות מכגריס אין לחוש כלל, אף דמבואר בסימן קפ"ח סעיף א) וק"ץ אם הרגישה שנפתח מקורה ובדקה ולא מצאה כלום דטמאה, שאני התם דמייירי שברקה
מידי ולא מצאה כלום, ועל כרחך צריך לומר דלא לחנם נפתח מקורה, והואיל דלא מצאה כלום על כרחך שיצא ממנה דבר מה ונאכד, והואיל שהרגישה
ראוייהא תיישינן שמה יצאה טפת דם, מה שאין כן באשה זו דלא ברקה מבקר עד ערב, וזה שכיון הרבה בין הנשים שעל ידי עטוש בכח נחזין ממנה מי
רגלים, ואי היו ברקה מידי היתה רואה לחלוותה של מי רגלים, ואחזיקי איסורא לא מחזיקין, עד כאן דבריו, ע"ש. ועיין בספר תפארת צבי שהיחבר חלמינו
על הלכות נדה בסימן קפ"ו סעיף א' שכתב דדוקא ככהאי גוונא שיצאו ממנה כמה טיפין לרעהו, והואיל דלא מצאה אלא חד כתם קטן, מוכח שמי רגלים
היה, דאי היה דם היה נמצא הרבה, אבל אם הרגישה כאילו יצא ממנה מעט ורואה יודעת מה הוא אם דם או מי רגלים, ואחר כך מצאה כתם אפילו פחות
מכגריס, חלינן כחם זה בהרגשה וטמאה, ע"ש. אכן דעת הסדר טהרה [ס"ק ג ד"ה בשי"ח] לא נראה כן, אלא דאפילו ככהאי גוונא חלינן להקל, דדוקא בפתיחת
המקור החמיר בתרומת הדשן כו', מה שאין כן בהרגשה שניתו ממנה דבר מה חלינן במצוי כמי רגלים, ע"ש, והביאו גם כן החתמת אדם כלל ק"יג דין ג'.
וכתב עוד [נחמה אדם שם] דהוא הדין נשים שרגיל בהם ליחה לבנה, ומחזיקת בזה, אפילו הרגישה ויבת דבר לח ולא ברקה טהורה, כיון שמחזיקת ורגילה
בכך חלינן במצוי, ע"ש [ועיין מה שכתבתי לקמן ס"ק ו': (ד) שנפתח מקורה, וכתב בחכמת אדם שם דין א' אבל בהרגשה שנודעו אברה, אם ברקה
ולא מצאה כלום טהורה, שחלינן זו בשאר מקרים, ע"ש [ועיין מה שכתבתי לקמן ס"ק ו' בשם חשוכת חתם סופר]: (ה) ובדקה אחר כך. עיין חוות דעת
[חורשים ס"ק ב: ביאורים ס"ק ג] שכתב דאפילו ברקה עצמה בתוך שיעור וסא ולא מצאה כלום טמאה, ע"ש. אכן דעת הכרתי ופולתי בס"ק ג' אינו כן, אלא

באר הגולה

ק

שפתי כהן

יורה דעה קצ הלכות נדה

טורי זהב

ה. ממיראל דרכ יהודה וכו' שם דף ה' ע"א: ה"ה רש"י צ"ח צמורת הניח בית ז' שער ד' י"א:

ו. טור [עמוד פ] בשם הרשב"א [שם] וקבל טו. א; חספתא נדה סי"א הלכה ה'; רבינו יונה ח"ו מדין טו רב, א;]:

ז. מדפני לענין דין שעתן אור צמולה כל שלא ראה וכו' שם דף ו' ע"ב, הוא הדין לענין כותמים:

ח. מירמל דעולא אמר רבי יוחנן וכו', שם דף י' ע"ב [בהרשב"א צמורת הניח בית ז' שער ד טו, כ]:

ט. טור [עמוד פה] בשם אביו הר"ש [נהיה פ"א סימן ג] ודעת רבינו חננאל [הנה צמורת הניח בית ז' שער ד טו, כ] ו[הרמב"ם] [ה' (אסורי ביאה טו, ה) והרשב"א [שם]]:

י. מירמל דרכ חלקיה בר טוביה, שם [נהיה] י"ב:

יא. רש"י שם ד"ה מדלפת:

יב. טור [עמוד פה] וכן נראה מדברי רש"י [שם] וכן כתב הרשב"א בפירושו צמורת הניח [הקל בית ז' שער ד טו, כ] מירמל דרכ שימי בר חיאל, שם:

נקודות הכסף

קצ [אן פ"ו פ"ק ה] כתב רש"י כו'. העמיק דבר מהרשב"ל, וכבר הקשימי עליו בש"ן ס"ק ב':

כז [שם פ"ק ה] [כן נראה] פ"י דבריו לחוקים, דהא הטור והמסב"ר כתבו ספתא כמה ימים, ועוד, הדומים מעיר על זה לפי אפסר שמתיה שופעת כמה ימים, כלומר שלשה או ארבעה ימים או אפילו שני ימים, ומתיה:

הגהות והערות

ה) מוקן ע"פ שרי מתה, כללים, מערכת המ"ס כלל לו ד"ה וכתב שם הגאון, ע"ש:
ו) מליכא רש"י "מדלפת" ט"ף אחר ט"ף, משמע לדמסקת הגמול של שמסקת יומר מטיף אחר ט"ף היינו פוסקת, ע"פ כ"י עמוד פה ד"ה הית:

ב משתים עשרה שנה ויום אחד. כן הוא במקלס ספרי הטור, וכן הוא בש"ס [נהיה מה, כ] ופוסקים, ופשוט הוא: ג בין שהיא בו' כתב מהרש"ל [בהנהגות הטור] והאידנה כל אשה שיש לה בעל מושפת לכמתיה ואפילו היא קטנה, שהרי אפילו לדם צמוליס מוניס שבעה נקיים, ואין להקל מן המנהג, עכ"ל. והב"ח [עמוד סד ד"ה [כפ] כתב דודאי אין להקל מן המנהג, אבל ראיתו מדם צמוליס אינה ראייה, דהתם כיון דהדם הוא בגופה י"א להחמיר טפי מכתמיס. ולפענ"ד נראה מדקאמר ש"ס [שם] ה' א] בקטנה שאפילו סדיניס שלה מלוכלכיס בדם, ולא קאמר צמוליס שאפילו גופה מלוכלך בדם, אלמלא דוקא צמוליס מלין להקל, אבל לא צמוליס על גופה, עכ"ל. וקשה דהא טעמא דשריומא הוא בקטנה שחכמיס לא גזרו צה, וכדכתב רש"י [שם ד"ה אין חושקין] והרשב"א צמורת הניח [בית ז' שער ד טו, כ]

ושאר פוסקים, ואם כן אוקמוה אדון חורה לדינה טמאה כיון שלא הרגישה, וכן משמע ממה שכתבו הטור [עמוד פג] והמחבר דבר חורה אין האשה טמאה עד שחרגיש בו' ומכמיס גורו על כחם שנמצא בגופה או בצגדיה בו' ולא גזרו צמוליס בו', משמע דלא גזרו צמוליס כלל אפילו צמוליס על גופה, והא דקאמר בש"ס סדיניס שלה מלוכלכיס, נראה דהוא הדין גופה, אלא אורחא דמלתא נקט. ועוד קשה, דהא קיימא לן לקמן סימן קצ"ג דהבעל קטנה אפילו לא ראהה דם כלל טמאה. אב"צ נראה לי דאין ראייה כלל מדם צמוליס, וכמו שכתב הר"ש ר"ש פרק מינוקת [נהיה פ"י סימן א] גבי דם צמוליס ח"ל, ונראה לי דטעם חומרא זו לא צבילי שנתוה שמה ילא דם מן המקור בו', אלא הטעם משום דבעילת מנהו לכל היא מקורה ואין הכל צקיחין בין קטנה לגדולה ובין ראהה ללא ראהה. ועוד, משום דהחתן יצרו תקפו. הלכך הסכימו רבוחינו להשוות כולן, עכ"ל. ומציאו ב"י [עמוד קלד ד"ה וכן פסק] והב"ח [שם ד"ה והב"ח נאח כ] לקמן סימן קצ"ג, מה שאין כן הכ"א, וק"ל. וגם שכתב הב"ח דודאי אין להקל מן המנהג בו', אומר אני שאין צוה מנהג, וגם מדברי מהרש"ל גופה נראה שאין מנהג צוה רק בדם צמוליס, ומשם למד לכאן. ועוד, דהדבר ידוע דבדבר שאינו מצוי אין שייך צו מנהג, וכמו שכתבו הרמב"ם והב"ח משנה סוף פרק י"א מהלכות [מאלכות אסורות] [שחיעה הלכה יג א], ע"פ שם. וגם אילו היה המנהג כן היה הרב כותבו בצג"ה. וכן נראה

דעת הטור והמחבר ושאר אחרונים, שאף על פי שכתבו לקמן סימן קצ"ג דאפילו הבעל קטנה אפילו לא ראהה דם כלל טמאה. אב"צ נראה לי דאין ראייה כלל מדם צמוליס, וכמו שכתב הר"ש ר"ש פרק מינוקת [נהיה פ"י סימן א] גבי דם צמוליס ח"ל, ונראה לי דטעם חומרא זו לא צבילי שנתוה שמה ילא דם מן המקור בו', אלא הטעם משום דבעילת מנהו לכל היא מקורה ואין הכל צקיחין בין קטנה לגדולה ובין ראהה ללא ראהה. ועוד, משום דהחתן יצרו תקפו. הלכך הסכימו רבוחינו להשוות כולן, עכ"ל. ומציאו ב"י [עמוד קלד ד"ה וכן פסק] והב"ח [שם ד"ה והב"ח נאח כ] לקמן סימן קצ"ג, מה שאין כן הכ"א, וק"ל. וגם שכתב הב"ח דודאי אין להקל מן המנהג בו', אומר אני שאין צוה מנהג, וגם מדברי מהרש"ל גופה נראה שאין מנהג צוה רק בדם צמוליס, ומשם למד לכאן. ועוד, דהדבר ידוע דבדבר שאינו מצוי אין שייך צו מנהג, וכמו שכתבו הרמב"ם והב"ח משנה סוף פרק י"א מהלכות [מאלכות אסורות] [שחיעה הלכה יג א], ע"פ שם. וגם אילו היה המנהג כן היה הרב כותבו בצג"ה. וכן נראה

ביאור הגר"א

[1] [שניין ב] דהיינו כו'. ע"פ לעיל סימן קפ"ט טע"ז כ"ז: [2] ואפילו אם ראתה בו'. כמו שכתוב שם י"ב. כן כי אחא רבין בו', והווי ליה חוקיה יחידא: [3] אב"צ לאחור בו'. ממה שאמרו בין שניה לשלישית, וכן ברבי שמעון כן יתרוצק דוקא אחר שניה, וכשיטת הרשב"א [מורה הבית בית ז' שער ד' א, וכן] שכתב לעיל סימן קפ"ט טע"ז כ"ז, דלא כחוספתות שם י"ב. אן ד"ה רבי יוחנן בו', וד"ה למיהו בו' [שם ע"ב]: [ו] [וקיט] אב"צ לאחור בו'. ואף בושת של הפלגות דלא קבעה אלא בו' פעמים, היינו משום דאי אפשר לשלש בהפלגות כי אם בו' פעמים, אבל בוראה החזקה בו' פעמים, וכמו שכתוב בפרק ד' דבבא קמא (ל"א א') ראה שור נגח שור לא נגח בו', תורת הבית [מורה הבית בית ז' שער ד' י"א]. וע"פ סימן קפ"ט טע"ז (ע"כ): [ט] [שניין ג] אב"צ אם כו'. ממה שאמרו שם [נהיה י' ב] כפוסקת, דע"פ רש"י ד"ה אלא כפוסקת. אבל הרמב"ם [איסורי ביאה ט, ה] מפרש פוסקת היינו בושתות הרבה, וזהו שכתב ריש מי כו':

אוצר מפרשים
ה [שם] ספ"ה ח היתה שופעת וכו'. ע"פ ט"ז ס"ק ה', ומביא דברי הב"ח ז"ל, והקשה עליו דו"ל, וקשה דהא בהרי"א אמר בגמרא דשופעת מותר ופוסקת אסור, שמע מינה דפוסקת קאי אשופעת. ולא הבנתי הקושיא, דהא הש"ס מוקי לה היא דשופעת היינו מדלפת, וחק שופעת היינו מדלפת, ולכן פוסקת אסור, דהא לרעת הב"ח ג"כ במדלפת אסור היכא דפסקה מעט בינתיים, וחשביון לה לשתי ראיות. אלא דהא קשיא, לרעת הב"ח ז"ל מאי פריך הש"ס מכלל דשופעת כי נהרא, אימא דשופעת מיירי שפוסקת מעט בינתיים, ויכול להיות דחיתה, ומכל מקום חשביון לה רק לראיה אחת. ומצאתי

(ג) שהיא טמאה. שאני אומר דם ילא כמדלל ומתקנה או נימוק, דהרגשה לאורייתא היא היכא דליכא למחלי צמדי אחריותא, תרומת הדשן [סימן רמז] מצאו ב"י [עמוד פג ד"ה דבר]: (ד) לא גזרו בתינוקות. א' כתב רש"ל [בהנהגות הטור] והאידנה כל אשה שיש לה בעל מושפת לכמתיה לכמתיה אפילו היא קטנה, דהא אפילו לדם צמוליס מוניס שבעה נקיים, ואין להקל מן המנהג, עכ"ל: (ה) דירתה שופעת בו'. צמוליס דדה [בן איתא, מינוקת שלל הגיעה ומנה לראות ושופעת כל שבעה אינה אלא כרואה אחת, פוסקת הוה לה כשמי ראיות, אמר רב שימי מולפת אינה כרואה, והא קא חזיא, אימא אינה כשופעת אלא כפוסקת. ופריךין מכלל דשופעת כי נהרא, פירש רש"י [ד"ה אלא כפוסקת] מכלל דשופעת דאמר לעיל אינה אלא ראייה אחת היינו דשפעת כי נהרא, צממיה,

כיון דמולפת אינה משוכה שופעת אי אפשר להיות כמעין כל שבעה ומיה, ומשינתין אלא אימא אינה אלא כשופעת. והנה לפי המסקנא הא דאמר חתלה שופעת כל שבעה, היינו מולפת, דהא אי אפשר בשופעת כי נהרא, ואם כן לכאורה קשה על הטור [עמוד פה] והשלחן ערוך שכתבו היתה שופעת או מולפת, דהא שופעת נמי על כרחך מולפת. ומ"ח ז"ל [ב"מ עמוד פה ד"ה היתה] פירש דשופעת היינו ששופעת בהפסק בין זו לזו, ואפילו הכי משבינן לה לראיה אחת, וכן מולפת טיפין טיפין בלא הפסק, ומיה שכתב אחר כך אבל אם פסקה מעט בו' לא קאי רק אמולפת, אבל בשופעת אפילו פסקה מעט ומורה וראתה והפסיקה כך הרבה פעמים, כיון שהיא שופעת היא ראייה אחת, וזר"ך ע"פ, עכ"ל. וקשה דהא צבד"א אמר צמוליס דשופעת מותר ופוסקת אסור, שמע מינה דפוסקת קאי אשופעת. ומלמד זה, קשה לחלק בהפסקה בין מולפת טיפין טיפין מהפסקה בין שופעת. ודברי הטור והשלחן ערוך הם מתוקים, דודאי שופעת שוכרו גם הוא שופעת ממש כי נהרא בלי הפסקה, ואף על פי שאמרו צמוליס שואו אי אפשר, היינו כל שבעה, דלא צמס כתב רש"י כל שבעה, אבל הטור והשלחן ערוך כתבו כמה ימים, דהיינו שנים או שלשה ימים, וזה ודאי אפשר שמתיה. ומנאל שכל שיש הפסק בין הראיות, הן בין שופעת הן בין מולפת טיפין, נחשב לשמי ראיות, כן נראה לי פשוט:

דעת הטור והמחבר ושאר אחרונים, שאף על פי שכתבו לקמן סימן קצ"ג דאפילו הבעל קטנה אפילו לא ראהה דם כלל טמאה. אב"צ נראה לי דאין ראייה כלל מדם צמוליס, וכמו שכתבו הרמב"ם והב"ח משנה סוף פרק י"א מהלכות [מאלכות אסורות] [שחיעה הלכה יג א], ע"פ שם. וגם אילו היה המנהג כן היה הרב כותבו בצג"ה. וכן נראה

[1] [שניין ב] דהיינו כו'. ע"פ לעיל סימן קפ"ט טע"ז כ"ז: [2] ואפילו אם ראתה בו'. כמו שכתוב שם י"ב. כן כי אחא רבין בו', והווי ליה חוקיה יחידא: [3] אב"צ לאחור בו'. ממה שאמרו בין שניה לשלישית, וכן ברבי שמעון כן יתרוצק דוקא אחר שניה, וכשיטת הרשב"א [מורה הבית בית ז' שער ד' א, וכן] שכתב לעיל סימן קפ"ט טע"ז כ"ז, דלא כחוספתות שם י"ב. אן ד"ה רבי יוחנן בו', וד"ה למיהו בו' [שם ע"ב]: [ו] [וקיט] אב"צ לאחור בו'. ואף בושת של הפלגות דלא קבעה אלא בו' פעמים, היינו משום דאי אפשר לשלש בהפלגות כי אם בו' פעמים, אבל בוראה החזקה בו' פעמים, וכמו שכתוב בפרק ד' דבבא קמא (ל"א א') ראה שור נגח שור לא נגח בו', תורת הבית [מורה הבית בית ז' שער ד' י"א]. וע"פ סימן קפ"ט טע"ז (ע"כ): [ט] [שניין ג] אב"צ אם כו'. ממה שאמרו שם [נהיה י' ב] כפוסקת, דע"פ רש"י ד"ה אלא כפוסקת. אבל הרמב"ם [איסורי ביאה ט, ה] מפרש פוסקת היינו בושתות הרבה, וזהו שכתב ריש מי כו':

אוצר מפרשים
בגליון הב"ח כתב ישן נושן וניכר שאחד מגדולי הדור כתב עליו הגהות, הרגיש בקושיא זו על הב"ח. אלא ברמב"ה נראה דעת הטור דנקט שופעת או מדלפת, הכי פירושו, שופעת היינו דשופעת כל שבעה, ובינתיים הפסיקה, ולא לגמרי הפסיקה רק מדלפת בינתיים, ומדלפת היינו דכל השבעה היא רק מדלפת. רק דבגמרא היה סבור דשופעת כל ז' בלי הפסק מדלפת, דלסקא דעתך היה סבור דמדלפת הרי היא כפוסקת. ועל כרחך שופעת כל ז', ועל כן פריך הש"ס דאי אפשר דחיה, וכן מצאתי בגליון הב"ח ובספר פלתי [מפארת ישראל ס"ק ח] שפירשו כן, והוא נכון: [מקום פ"ס חיים]

(סי' ג) בין כו' שיש לה כעל כו'. והיינו דלא כהמחבר [שכתב] בין שהיא בעולה כו': אפילו דרם בתולים כו'. ר"ל, אפילו בקטנה: והדמים הוא בגופה כו'. ר"ל, אף על גב דדם בתולים טהור, עברו חו"ל לא פלוג הואיל והדם הוא בגופה, מה שאין כן בכתמים הנמצאים על בגדיה דבלאו הכי הרי ספק שמא לא מגופה באו, אין קטנה אפילו יש לה בעל צריכה לחוש להם: ולפענ"ד נראה כו'. ר"ל, דחילוק זה בין גופה לבגדיה מוכח מדקאמר הש"ס כו': אבא לא בנטשא על גופה כו'. ר"ל, ואם כן אין מדרם בתולים ראייה, דהתם הדם הוא בגופה: וקשה כו'. גם הש"ך מסיק לבסוף דלא כמהרש"ל, מיהו לאו מטעם הכ"ח, אלא מטעם שיתבאר, ועל טעם שרצה להלק בין גופה לבגדים, על זה כתב הש"ך וקשה כו': אדין תורה דאינה פסאה כו'. ר"ל, אפילו בנטשא על גופה: משמע דלא גורו כו'. דמסתמא מה שכתוב דלא גורו בחינוקת אכולי מלתא דלעיל קאי, דהיינו גם על נמצא בגופה: אפילו לא ראתה כו'. ר"ל, והכא ליכא למימר כמו שכתב הכ"ח דברם בתולים כיון שהדם בגופה יש להחמיר טפי, דהא לא ראתה דם כלל ואפילו הכי טמאה: מה שאין כן הכא כו'. ר"ל, איך אפשר לדמות כתמים דקטנה ודם בתולים בקטנה, הא טעם חומרת בתולים שכתב הרא"ש לא שייך הכא גבי כתמים: רק בדם בתולים כו'. ר"ל, דמה שכתב רש"י ואין להקל מן המנהג, קאי אדהתם, אדם בתולים: דדבר שאינו מצוי כו'. והכי נמי כתם בקטנה דבר שיינו מצוי הוה: כתם כואן דכתמיה כו'. אלא דלא חלינין דין כתמים בקטנה בדין דם בתולים בקטנה, וכוננו לעיל: (סי' ד) אבא לא דאי אפשר לאשה שופעת כו'. ר"ל, ואי סלקא דעתך דבשופעת גם כן אם פסקה מעט וזוהרה וראתה הוי לה כשתו ראייתו, וא"כ מה שכתב הטור והמחבר דהיתה שופעת כמה ימים אינו אלא כראיה אחת, היינו דוק בלא פסקה בחינם, והא אינו במציאות, דאי אפשר לאשה שופעת כו' ועיין ט"ו ס"ק ה' שחולק על הב"ח, דראיית הב"ח שאי אפשר לאשה שופעת נמשכה ולא ראתה וסופעת כל שבועה אינה אלא כראיה אחת, פוסקת הוי לה כשתו ראייתו, אמר רב שמי בר חייה מדלפת אינה כרואה, ופרכינן והא קא חויא, אימא אינה כשופעת אלא כפוסקת (והוה להו ראייתו טורח והחזקה רואה, וחוששת לטמא מעת לעת כשתפסקו וחזרוה ורואה), ופריך מכלל דשופעת דאמר לעיל אינה אלא ראייה אחת, היינו דשופעת כי נהרה (דהא ליכא למימר מדלפת, כיון דהשתא מדלפת אינה כשופעת וזי אפשר להיות שופעת כמעין כל שבועה ותחיה), ומשני אימא אינה אלא כשופעת, כלומר ואם כן שופעת דאמר לעיל ר"ל מדלפת טיף טיף, דאילו שופעת ממש בלי הפסק כל שבועה ימים מי קא חיי, ומוזה היא ראיית הב"ח דשופעת הוי על ידי הפסק, דאם לא כן תקשי על הטור והמחבר דנקטי גם שופעת, הא אי אפשר לה לחיות, אלא ודאי דר"ל שופעת על ידי הפסק גם כן אינו

באר היטב
(ב) משתים עשרה. שנה ויום אחד, נשי"ך ס"ק ג. וכמו רש"ל, והאידנא כל אשה שיש לה בעל מושעת לתמלה לתמיה, אפילו היא קטנה דהא אפילו לדם בתולים שבעה נקיים, ואין להקל מן המנהג. (ו) ס"ק ד: נשי"ך ס"ק ג. וכן כתב הב"ח. אלא הש"ך חולק על זה, וכמו דדבר שמינו טיף ש"ך כו' מנהג, לכן פסק דלממיה טהורין, ע"ש:

פתחי תשובה
כשאר בדיקות עד שאינו בדוק, דאינו מטמא אלא בשיעור כתם, רק בענין אחר חמור מכתם דעלמא דאין לטהר אלא בשיעור מאכולת קטן שבמנינו או פשפש אם מצויים שם (ועיין מה שכתבתי בזה לקמן סי' י"ד ס"ק ב' בדי"ה גאם ש בן כנרס). ועיין שם (הנח סוף) בסיומן קט"ז דשם מבואר כל הדברים האמורים כאן יותר באריכות ותוספת ראייתו, ושם בסיומן קט"ח כתב דצריך קצת מיתון בדין זה (ר"ל, כשהרגישה שנתפת מקורה ומצאה מראה טהור לכד) מהו מראה הטהור, כי לעולם חוציא לפנינו הבדיקה מלוכלכת בשלי"ם מלחלוהי הגוף, ונפל פיתא בכירא]. ועיין שם בסיומן ק"פ גם כן שאלה כו' באשה שהרגישה שנתפת מקורה, ובדקה עצמה ככתנת שלה או בעד שאינו בדוק, ומצאה מראה טהור וגם טיפי דם פחות מכנרס ועור. ושם מחלק בין כתנות לעור שאינו בדוק, דבעד שאינו בדוק המולכך כמנהג לכלוכים הוה כלא ברקה כלל, ותלינן שדם יצא מהמקור והאי מראה טהור לאו מגופה אלא מעלמא ואפילו אין על העד שום דם רק מראה טהור, צ"ע להקל. אך בכתנות ומראות כשרות אין מצויים כו', לומר דהוא מעלמא טוב יותר לתלות מגופה שכא ע"י הרגשה זו, על כן המקיל לא הפסיד, והמחמיר תבא עליו ברכה, ע"ש]. ועיין בסדרי טהרה (סי' ד ד"ה ורע) שנחתק באם מצאה מראה טהור דחולה הרגשה כזה עד כמה זמן יכולה לתלות בהא כו'. ע"ש. ומה מוכח דסבירא ליה להסדרי טהרה גם כן כדעת הכותבי ופלתו הג"ל בס"ק הקודם, ולא כהחנות דעת, דאם לא כן אמאי לא מוקף לה כשבדקה בתוך שיעור וסת, וכמו שכתב החוות דעת בסיומן קפ"ח שם (וחרשים סי' ב): כיאורי סי' ב. אלא ודאי בכהאי גונא אף אם לא מצאה כלום טהורה: (ו) שדיא **סמאה**. עיין בחורת השלמים (סי' ב) שכתב דבדני נשים שהם בחזקת מסולקות דמים, בגון מעוברת ומניקה, אפילו נפתח מקורה טהורה, אם לא מצאה כלום, ע"ש. וכן הסכים לדינא הסדרי טהרה (סי' ג ד"ה עור כתם). וכתב הטעם דחלינן דמה שנתפת מקורה יהיה להוציא ליה לבנה או ירוקה שגם אלו באים מן המקור, דכיון דאין בחזקת מסולקות דמים, יותר מסתבר לתלות בהם שכן ר"ח אפילו כמעוברת ומניקה, ממה שנאמר שיעא דם, ע"ש. והביאו גם כן החכמת אדם (שם ע"ש). ונתחבט חכם סופר י"ד סימן קס"ח נראה דעמו להחמיר בה, אך לא ראה בזה דברי הסדרי טהרה שם (ד"ה ויש ליישב דגם כן נחית לסברתו וזף על פי כן מקיל מטעם הג"ל). ועיין בשאלת יעב"ץ חלק ב' סימן ה' נשאל שם אם לסמוך על תורת השלמים כו'. מאחר שבסוף ספר בית לחם יהודה נשית השי"ך לסימן קצ' השיג עליו, והאריך להקשות על עיקר דין של התרומת הרשן (סימן רמ"ו). ולכן העלה דלא מיבעיא במסולקת דמים דלא חיישינן לה, אלא אפילו במחזקת דמים המקיל נשכו ואין כאן חשש, ועיין בתשובת רדב"ז (החדשות ח"א) סימן קמ"ט שחולק גם כן על דין של התרומת הרשן, ע"ש (אכן הסדרי טהרה סי' ג כתב לתוך קושיותיו, והביא ראיית לדעת התרומת הרשן, ע"ש). ועיין בתשובה א"ז מיום מאירות חלק ג' סימן י"ג שכתב באשה שהרגישה שנתפת מקורה ובדקה עצמה בעד שאינו בדוק ומצאה טפת דם כחדל טמאה, אף אם ניקל באם לא מצאה כלום, מכל מקום הכא שמצאה טפת דם גרע טפי, ולא חלינן לקולא, ע"ש. ונראה דאם מצאה גם כן מראות טהורות ויכולה לתלות הרגשה בזה, והדם במאכולת, טהורה לדעת המקיל באם לא מצאה כלום, דאף החזון דעת לעיל (שהבאתי בס"ק ו') לא כתב בדין זה דטמאה אלא דוקא לדעת המחמיר באם לא מצאה כלום, וכמו שכתב שם הדיע כו'. וצ"ל דעת הפנים מאירות, וזה גרע טפי מאם לא מצאה כלום. אולי אף במעוברת ומניקה טמאה ככהאי גונא לדעת המחמיר באם לא מצאה כלום. ועיין בתשובת נודע ביהודה תנינא חלק יו"ד סימן קי"ט שכתב באשה שהרגישה שנתפת מקורה ובדקה מיד בתוך שיעור וסת הניחה העד עד הבוקר, ובבוקר לא מצאה כלום, יש לטהרה, ותלינן שהיא מראה טהור ונתייכש על העד ואינו ניכר, דזה קרוב יותר מלומר שהיה אדם ונימוק קודם שבדקה ברגע, דזה אינו שכיח (ומבואר שם דאם לא הניחה עד הבוקר אלא ראתה מיד ולא מצאה כלום טמאה, אף שבדקה בתוך שיעור וסת, והיינו כדעת החנות דעת הג"ל בס"ק ה'). ואמנם אם לא בדקה רק אחר שיעור וסת חיישינן שמא נמוק או נאבד, ואפילו אם בדקה בתוך שיעור וסת, דוקא אם למחר לא מצאה כלום, אבל אם מצאה דם כל שהוא אפילו פחות מגויס אף שהעד אינו בדוק טמאה. ועיין שם (נדע ביהודה בהג"ה מבן המחבר שכתב דמה שכתב בשולחן ערוך אף הרגישה שנתפת מקורה להוציא דם, היינו שהרגישה שנתפת מקורה וגם הרגישה יזבת דבר לח, וחתי רוקא בעינן, וכזה מסולק מה שמתמיהם על דין זה, ע"ש שהאריך בזה). ועיין בתשובה הקודמת שם (סימן קי"ח) באשה שנדמה לה בשעת שינה כאלו היא מרגשת שנתפת מקורה, ומתוך כך הקיזה ותיכך בדקה עצמה ולא מצאה מאומה, והיא מסופקת אם זה היה רק חלום או באמת נפתח מקורה. והאריך שם לסתור דברי התרומת הרשן (שהוא מקור ר"ן זה שכתב השו"ע אם הרגישה כו'), והחליט שגם התרומת הרשן לא קאמר הרגשה דאורייתא שהוא ודאי, אלא כחונת ספק דאורייתא, והוא לחומר. ומעתה היכא שהאשה מסופקת על ההרגשה עצמה, הוי ספק ספיקא. אמנם כל זה אם היא עומדת בימי טהרה, אבל בימי ספירה אי מהני ספק ספיקא מבואר בחיבורו נודע ביהודה (מהדורה קמא י"ד סימן ט"ו). עד כאן דבריו. ועיין מה שכתבתי סימן קפ"ז סי' כ"ד וכו': (ח) משתים עשרה. עיין באר היטב (סי' ב) בשם ש"ך. ועיין בש"ך דמשמע מרבירי דאפילו אחי ורואי מגופה כל שהוא שלא בהרגשה טהורה, מאחר דאינו רק מרבבן ולא גורו בקטנה, ע"ש. וכן דעת הלחם חמדות נדע ביהודה (מהדורה קמא י"ד סימן ט"ו) והמנחת יעקב (ויהוה השלמים) בס"ק ג'. אכן החוות דעת (וחרשים סי' ג) ביאורי סי' ז' חולק על זה וסבירא ליה דאין מטהרין כתמים רק במקום דאיכא למימר עברה בשוק של טבחים ולא אדעתה, אבל אי רדאי אתי מגופה אפילו לא הרגישה טמאה, ע"ש. ועיין בסדרי טהרה (סי' ד, ו-ו סי' צ ד"ה ובהכי נחא) מה שכתב בזה:]

כאלות הדברים לא ראיתי בשאלותיך דבר שראוי להטריח עליו הקולמוס, וזולת מה ששאלת למה כלל הרב ז"ל אנסה הבהמה עצמה או אנס הטבח ואמר על שתיהן ספק נבילה ובגמרא לא משמע הכי וזו גנובה היא והרי היא כתובה באותם ההגהות אחר הלכות שחיטה להרמב"ם ז"ל הראשון ולא תירץ בה כלום. והנראה לע"ד כתבתי:

סימן קמו

שאלה ילמדנו רבינו רחל יש לה בית מושכר לקהל כמה שנים לצורך תפלה ואח"כ נדחקה ומכרה לקהל ו' קורט ומפני דוחק המתפללים הוצרכו לסתור כותלים מהבית ולבנות ולתקן כדי להרחיבו למתפללים ופייסו אותה בדבר מה עד שנתנה רשות לסתור ולבנות אחר שקנו החלק הנזכר והרחיבו כתנאי שלא יתבעו ממנה שום דבר מההוצאה והנה עתה השביח המקום הנזכר הן לענין השכירות הן לענין המכירה ע"י ההוצאה ורחל אומרת לקהל הואיל והשביח המקום לכל דבר יפרעו לי חלקי בשכירות כפי מה ששוה עתה הואיל והתנית עליהם שלא יתבעו ממני כלום בהוצאה: והקהל אומרים אמת שקבלנו עלינו שלא תפרע עמנו בהוצאה אבל אם השביח המקום ע"י פיזור גדול משלנו ישומו שמאים כמה השביח הבית וינכו אותו מן ההוצאה ואחר שתושלם ההוצאה יהיה השבח לאמצע הואיל וברשות ירדנו לתקן אחר שלקחה מהם סך מה לתת רשות. יורנו רבינו הדין עם מי כפי מה שיוור לו מן השמים:

תשובה דעתא קלישתא קא חזינא הכא וכי יעלה על דעת שיפרעו הקהל שכירות על מה שהשביחו הם והרי השבח שלהם הוא ומה שפייסו במעות עד שתתן רשות לא בשביל כך יהיה השבח שלה אלא כדי שלא תהיה ידם על התחתונה כי הא דאמרינן היורד לתוך שדה של חבירו שמין לו וידו על התחתונה אבל עתה שהוא ברשות אם השבח יתר על ההוצאה נוטלים את השבח הא למדת שאפילו אם תוצה עתה לומר טולו הוצאתכם ויהיה השבח שלי לאו כל כמינה שהרי ברשות

שיש בה מום יאמר לו תן לי את שלי כמומו כיון שהמום מבטל את המקח וכיון שראובן מכר את הפירות היאך חוזר על שמעון ואפילו נשאר מהם קצת מצי למימר אם היית מחזירם לי מיד הייתי מוכרם עתה כשנפסדו לא אמצא מי שיקנה אותם, הילכך איני רואה שום טענה לראובן אלא פורע לו משלם ולא היה הדבר כדאי לישאל עליו:

סימן קמח

שאלת ממני אודיעך דעתי בשטר שנפסל מחמת שהיו קרובים חתומים בשטר כגון שהיו הקרובים חתומים למטה אם יכולין הכשרים לבוא להעיד בפני ב"ד על המלוה או על המקח:

תשובה לא מפני שנפסל השטר נפסלו העדים ולא העדות הילכך באים הכשרים לפני ב"ד ומעידים וכותבין לו שטר אחר כשר וכן כתב הרא"ש ז"ל בתשובה וז"ל אע"פ שנפסל ע"י חתימת הפסולין אם הכשרים זוכרים לעדות ע"י ראיות השטר יכולין להעיד וב"ד יכתבו עדות כמו שכתוב בשטר וחשוב כמו שטר הראשון עכ"ל וכתבה הטור סימן מ"ה בלי חולק. ולענין עיקר הדין שכתבו בשם הגאונים ז"ל דבין אם הקרוב או הפסול חתום בתחלה או בסוף אם יש עדות גמורה שישבו כולה לחתום פסול ואם לאו אין פוסלין אותו מספק אלא מקיימין אותו בעדות הכשרים והפסולין רווחא שביק למאן דקשיש מיניה וחתים שמייה בלא דעת חבירו ע"כ: ופשוט לי דאין מוציאין בשטר זה כיון דכתראי חלוקים עליהם ואפילו אי הוי לאוקומי ממונא לא מצי למימר קים לי כהנך גאונים כיון שהאחרונים ראו דבריהם ולא הסכימו עליהם קי"ל הלכתא ככתראי ותו דהרמב"ם ז"ל דמאריה דאתרא הוא לא ס"ל הך דאמרו הגאונים ז"ל שהוא חלק בין אם הפסולים למעלה ובין אם הם למטה כדאיתא בסוף הלכות מלוה ולוה:

והוי יודע שאם היו כל העדים הכשרים והפסולים בשיטה אחת לכ"ע פסול דלא שייך טעמא דלמלאת חתמו אלא ודאי כולם ישבו לחתום ופסול:

שאלת על אשה שהרגישה בשעת וסתה ובדקה עצמה ולא מצאה או שמצאה לבן עב קצת אם היא טמאה או טהורה:

תשובה דבר זה תמצא מכואר למה"ר ישראל ז"ל ס"י רמ"ו והוא ז"ל העלה דאם לא מצאה כלום טמאה דהרגשה סברא דאורייתא היא היכא דליכא למיתלי דהרגשה במידי כדמוכח בפרק הרואה כתם דפריך אנמצא לאחר זמן פטורים מן הקרבן אי דארגישה אמאי פטורים אלמא סברא דאורייתא היא מדמחייב עליה קרבן וכיון דסברא דאורייתא היא הוי כלמ"ד וסתות דאורייתא דאפילו בדקה ומצאה טהורה טמאה כדאיתא בפרק כל היד והיכא דאיכא למיתלי להרגשה כגון שמצאה לבן או כל מראה טהור העלה ז"ל להלכה טהורה היא אבל למעשה כתב אמנם ירא אנכי להקל אם נמצא על העד לחלוחית דסמך ויש בו מישוש קצת אע"ג דלובן הוא מפני הטועים שאינם יודעים להפליא בין דם לדם ע"כ. ואני אומר כי המקיים חומרא זו עובר משום נשי עמי תגרשון מבית תענוגיה ומבטל מצות עונה: גם מה שכתב דאם הרגישה ובדקה אחר כך ולא מצאה כלום יש לטמאה דודאי יצא טיפת דם כחרדל ונתקנח או נימוח דהרגשה סברא דאורייתא היא וכו' כדלעיל. אינו נכון אצלי כלל דמשמע מדבריו שטמאה מן התורה והא ודאי ליתא דהא כלל גדול אמרו אין האשה מטמאה מן התורה עד שתרגיש ותראה. וז"ל הרמב"ם ז"ל ראש פרק תשיעי אין האשה מחטמאה מן התורה בנדה או בזיבה עד שחרגיש ותראה דם יוצא בבשרה וכו' ואם ראיית דם בלא הרגשה אינה טמאה מן התורה אין היא טמאה בהרגשה בלא ראיית דם. וכי תימא דאומדן דעתא דודאי טפת דם כחרדל יצא ונימוח וכי מאומדן דעת תביא קרבן ונמצאת מביאה חולין לעודה. והא דמוכח לה מפרק הרואה דפריך תלמודא אנמצא לאחר זמן פטורין מן הקרבן אי דארגישה אמאי פטורין אלמא סברא דאורייתא היא מדמחייב קרבן עליה לאו הוכחה הוא דהחם בנמצא דם על השמש עסקינן ומשום הכי פריך כיון דאיכא דם והרגישה ודאי משעת דהרגשה יצא

ואמאי פטורים מקרבן אבל הרגשה בלא דם לא אמרו שיהיו חייבין. ומרוב פשיטות הדבר אני אומר שלא היתה כוונת הרב לומר שהרגשה בלא דם הוי טמאה מן התורה אלא כך היתה כוונתו כיון דארגשה אם נמצא הדם לאחר זמן תלינן דכומן ההרגשה יצא והיא טמאה מן התורה. אלמא הרגשה סברא דאורייתא היא הילכך אית לן למיחש מדרבנן אפילו היכא בדקדקה ולא מצאת דם וגם זה אינו מחזור אצלי שאין לנו לחדש גורות מדעתנו מה שלא גזרו הראשונים דבשלמא דם בלא הרגשה יש לגזור אבל הרגשה בלא דם לא גזרו וכן ברין שלא יגזרו על ההרגשה שיש כמה מיני מאורעות שמהם תבוא הרגשה לאשה ואינה פתיחת הקבר הילכך לא חששו לה כלל דהא אפילו היכא דאיכא דם אמרינן בגמרא דתלינן בהרגשת מי רגלים ובהרגשת עד ובהרגשת שמש וכ"ש היכא דליכא דם דתליא בכל דהוא לא מטמאין לה אפילו מדרבנן:

כ"ט דמלתא דאם הרגישה בשעת וסתה בלאו הכי אסורה לשמש כל עונת הוסת ואם הרגישה שלא בשעת וסתה יש לחוש כל זמן שלא בדקה אבל אם בדקה עצמה יפה אינה חוששת כלל ודי להן לבנות ישראל שהחמירו על עצמן שאפילו רואות טיפה דם כחדל יושבות עליה שבעת ימים נקיים אבל בלא טיפה דם לא מצינו שהחמירו כלל מתוך ההלכה ומתוך דברי הפוסקים: ואיפשר שבזמנו של הרב ובמקומו היו הנשים מתמירות על עצמן גם בהרגשה בלא דם ומצא להם סמך כל דהוא מהך סוגיא דפרק הוראה כחם. אבל בזמנינו ובמקומינו לא ראיתי ולא שמעתי מי שנוהג חומרא זו:

סימן קג

שאלת ממני על מי שנדר או נשבע לעשות דבר פלוני בחדש העיבור נאסר בראשון או בשני או בשניהם מספק:

תשובה אין כאן ספק אלא אדר ראשון הוא הנקרא חדש העיבור ולפיכך הוא לעולם מלא לפי שאינו תדיר קבעו אותו מלא עולם. ואדר הסמוך לניסן לעולם חסר וטעמא כדי שלא יתבלבלו

הבלתי בקיאים שקבלה בידם שבין פורים לפסח שלשים יום ואם יעשו אותו מלא חששו שמא יבואו לאכול חמץ בפסח דגרסינן פרק ד' ראשי שנים שלחו ליה למר עוקבא אדר הסמוך לניסן לעולם חסר והכי קי"ל וגרסינן בירושלמי דמגלה מר עוקבא אשכח תרין אגרין בחדא כתיב ושפר באנפי ובאנפי חבראי מוספא על שתא תלתין יומין. ובחדא כתיב ושפר באנפי ובאנפי חבראי מוספא על שתא ירח יומין מאן דאמר תלתין יומין אדר הראשון תוספת. ומ"ד ירח יומין אדר השני תוספת ודחי לה התם ומשמע דלכ"ע אדר ראשון תוספת וכן העלו בתוספות פרק ד' ראשי שנים ע"ש. וכן למדו בירושלמי מהא דתניא הם העידו שמעברין את השנה כל אדר שהיו אומרים עד הפורים הם העידו שמעברין את השנה על תנאי הדא אמרה אדר ראשון תוספת אין תימר אדר שני תוספת לא קיים על שחא ומעבר לה ע"כ: הילכך אדר ראשון הוא חדש העיבור:

סימן קנא

שאלת ממני על מה סמכו שמקנה הסופר לבעל הנייר והדיו והקולמוס ובשלמא הנייר והדיו צריך שיהיו משל בעל דכתיב וכתב ונתן אבל הקולמוס למה:

תשובה כן כתוב בספר התרומה דבקולמוס אין לחוש אפילו אינו של בעל דאין כאן חסרון הניכר במה שכותב בו הגט ע"כ. ואיפשר לי לקיים המנהג לפי שלפעמים ישבר הקולמוס בכתיבת הגט וצריך לחתוך ממנו ולתקנו ויש כאן חסרון הניכר ולכן צריך שיהיה משל בעל כמו הדיו ואע"פ שחסרון הדיו ניכר בגט מה שאין כן בקולמוס סוף סוף כיון דלפעמים ניכר החסרון בקולמוס כעצמו לא חלקו והנהיגו להקנות הכל לבעל. ותו דלפעמים יהיה הקולמוס טבול בדיו ונמצא אותו דיו חסרונו ניכר בגט שהרי כותב בו חיבה ראשונה או מקצתה. ומ"מ אם לא הקנה לו הסופר מתחלה ובא ליתנו לבעל אחרי כן אין צריך ליתן לו הקולמוס דאי משום שמא היה הקולמוס טבול בדיו הרי מקנה לו הכל ואם שמא נשבר הקולמוס ותיקנו

אין זה חסרון הניכר ופשוט הוא אבל כשבא להקנותו תחלה מנהג יפה הוא להקנות לו אפילו הקולמוס ולכן הזכירו מקצת האחרונים גם הקולמוס והסמ"ק מכללם ואיפשר שהטעם הוא מה שכתבתי ועליהם סמכו סופרי העיר להקנות לבעל גם הקולמוס. ובמה שכתבתי יתורץ מה שראיתי כחוב בשם רשב"ץ אחר שכתב שהוא רב שמעון בן צמח דוראן ז"ל וה"ל צריך שיהיה הקלף והדיו של בעל ולא הזכיר הקולמוס. וכתב עוד ז"ל ויושיט הבעל הקלף והדיו והקולמוס לבעל האשה ע"כ. הלשון הראשון הוא מן הדין והלשון השני מן המנהג וקבעו המנהג על פי המחמירים ויפה עשו וכן נהגו לחוש לכל הספקות ולכל חומרות המחמירים לכתחלה בגיטין וכן נהגו שלא יחתמו העדים עד שייבש הגט וכן לא יתנו לה עד שייבש גם החתימה ובשלמא שעת נתינה טעמא שיהיה כתב שאינו יכול להזדייף אבל העדים למה צריכין להמתין עד שייבש ואיפשר דטעמא הוה משום דבעל אמר להם לחתום בגט וזה אינו גט כשר עד שייבש ומ"מ חומרותיהם לכתחלה אבל לא בדיעבוד:

סימן קנב

שאלת על תכשיל שנפל בו איסור ויש בו ס' לבטל את האיסור ואחד מהמשכילים רצה לאוסרו דדילמא בשעה שנפל האיסור לא היה שם ס' ואח"כ נתנו מים לתכשיל ויש בו יותר מס' אם יש לסמוך על זה או לא:

תשובה לדעתי אין כאן בית מיתוש דכיון דהדבר ספק אם הוסיפו מים בתכשיל או לא והרי האיסור בטל לפנינו לא נאסור אותו מספק. ואפילו תימא דבשעה שנפל האיסור לא היו שם ס' לבטלו מ"מ הרי נתבטל כשהוסיפו עליו מים ואע"ג דקי"ל אין מבטלין איסורין ה"מ לכתחלה כגון שידע שנפל האיסור ומוסיף עליו מים כדי לבטלו אבל היכא דלא ידע הוי כאלו נפלו המים מאיליהן ונתבטל האיסור הילכך לא משכחת לה איסורא אלא כגון שהדבר ברור שבשעה שנפל האיסור לא היו שם ס' לבטלו ושידע שנפל האיסור והוסיף עליו מים לבטלו אבל כנ"ד שאין הדבר

ידוע ולא ביטלו לכתחלה אין לחוש אבל מ"מ יש לחכם לחקור בשעה שכא מעשה לידו איך היה המעשה דדילמא מתוך כך יחברר האיסור אבל לא נתברר איך היה המעשה ובא לאסור מן הספק הרי זה מאבד ממונם של ישראל ותו לא מידי:

סימן קנג

שאלת ממני אודיעך דעתי אם יכול העכו"ם להשחיר רצועות של תפילין כשאר עיבוד העור או לא:

תשובה ראיתי בספר התרומה שנסתפק בדבר זה דדילמא כיון דרצועות שחורות הלכה למשה מסיני צריך השחירה לשמה ואסור בעכו"ם כמו ציצית דבעינן טויה לשמה וגם צביעה לשמה פרק התכלת והמחמיר תבוא עליו ברכה ע"כ: וכתב הטור בפשיטות ז"ל וכתוב בספר התרומות שצריך שישחירו ישראל לשם תפילין ואין להשחירם ע"י העכו"ם ע"כ. ואומר אני דטעם גדול יש בדבר דכיון שהוא צריך לעשות צורת דלת ברצועה של ראש וצורת יו"ד ברצועה של יד להשלים שם שדי צריך שיהיה הכל על ידי ישראל כמו העור שבחוף שעושה בו צורת שי"ן שצריך עיבוד לשמה כן עוד הרצועה. צריך שיחזר לשמה לפי שכותב בהם קדושה וכ"ש בהצטרפות הטעם שכתב הרב ז"ל דקי"ל רצועות שחורות ה"מ הלכך אין ראוי להקל בדבר כלל:

סימן קנד

שאלת על הדברים הצריכין ליעשות לשמן אם צריך דבור או סגי במחשבה לבד:

תשובה כבר דברו הראשונים ז"ל בזה והעלו דצריך דבור והטעם לדעתי שבכל דבר שבקדושה כגון ס"ת תפילין ומזוזה שהצריכו לשמה אין הקדושה חלה במחשבה לבד אלא בדבור שהדבור עושה רושם גדול וחכמי המדרש הזכירו זה בכמה מקומות. וא"ת התינוח דבר שבקדושה אבל כתיבת גט דבעינן לשמה דכתיב וכתב לה לשמה לעולם אימא לך דבמחשבה גרידתא סגי. וי"ל דסוף סוף קדושה יש בגט לפי שנקרא ספר

ערוך

הלכות נדה סימן קצ

הענין

מעיקרא הוה אחי וא"כ אהה צ"ל רבוסן לא כביר
 בדקה ומצאה המראה מהור וא"כ כמה זמן הוא זה
 וצ"ע [ס"ס סוף סק"ד] :
 ח ולענין נראה דתלין עד מעל"ע דהוה ווראי א"א
 לומר דבחולין אין קברא כלל לומר כותלי בית
 הרחם העמידו דא"כ איך נחמיר בתרומה וקרישים
 דבר שא"א כלל אלא ווראי דרבר זה אפשר ויכול
 להיות כן אלא דקריש נדה הכי קאמרינן דהוה פשיטא
 דגם אין הכרת לומר כן דכותלי בית הרחם העמידו
 ולכן לענין חולין מניל לחשוש הששא בעלמא כיון
 שאינה זוכרת משים הרגישה מיום אהמול למה לנו
 לחשוש ורק להתרומה וקרישים אנו חוששים מפני הסיני
 וכל זה כשלא ידעה מהרגשה מקודם אבל כבאן שירעה
 טקודם מהרגשה פשיטא דתלינן בהעמדת כותלי בית
 הרחם מעל"ע והוי תלייה נמורה ועוד דאין תוסק
 אדעתין לומר דליתרומה וקרישים ניהוש אף כשלא
 הרגישה מקודם ולחולין לא ניהוש חששא זו עצמה אף
 בהרגישה מקודם ועוד דכבר בארנו בדעת הרמב"ם
 דגמציא כפרוודור חישנין שזה זמן רב שיצא מהמקור
 והרגישה ולא ארעתה ואשתיה דגם בפרוודור וה"ל
 כן הוא [כנל"ד] :

ו"א דרווקא בהרגשה פתיחת פי המקור יש להחמיר
 אבל בהרגשת יובת דבר לח חולין כמצוי במי
 רגלים [ס"ט] וכן נשים שרגילות לצאת מהן תדיר
 ליחה לבנה אם רבין לצאת בהרגשה פתיחה פי
 המקור יכולה גם עתה לחלות בזה אף כשלא בדקה
 דלעולם תולין כמצוי [ל"ל] וכ"ש דויבת דבר לח הוליה
 בתן כשורבין כן וכן בהרגשה שגורעו עיבריה ג"כ
 אין לחוש [חכ"ח] כלומר אפילו להסוכרים דנה מקרי
 הרגשה מ"ם תולין בדבר אחר וכן להסוכרים דויבת
 דבר לח מקרי הרגשה מכל מקום תולין במי
 רגלים וכל שכן לפי מה שארנו דוולת פתיחת פי
 המקור לא מקרי הרגשה כלל דאין לחוש כמ"ש בסעי'
 א' ובסי' פ"ג ומ"ם צריכה לברוק :]

י מעשה באשה שעמדה בעזרת נשים בכה"כ והיתה
 סתומשת וספני כח העימיש נהוה ממנה לפי דעתה
 טיפות מי רגלים ולא יכלה או לברוק א"ע ובלילה
 בשכבה מצאה על חלוקה כתם קטן בפחות מנגרים
 ושאלה אולי ספני שהיה לה הרגש שניתה ממנה דבר
 דיש לחוש אפילו כפחות מנגרים ונאמר דהוה הדם
 שניחו ממנה על החלוק והורו לה שהיא מהורה
 ואחוקי אימרא לא מחוקינן ואלו היתה בודקת מיר
 דותה מוצאת טיפות מי רגלים שכן דרך בני אדם דכל
 הרגשת הוהו תולין כמי רגלים ורק בהרגשת פתיחת
 פה המקור יש לחוש ולא בשאר הרגשות [סס כסס
 ט"ז] :

י"א אע"ג דבוסתה הקילו בדי' נשים בתולה חקנה
 י"א אע"ג דבוסתה הקילו בדי' נשים בתולה חקנה
 מיהת

ערוך

הלכות נדה סימן קצ

הענין

ל"ז ז"ד

שימה והפסיקה מעט וחזרה וראתה והפסיקה מעט
 וחזרה וראתה כתמה טמא אכל ביתר השלש לא הקילו
 רק לענין מוסמא מעל"ע למפרע הכל הנשים הרואות
 מולפה טיף אחר טיף בלא הפסק אינו אלא כראייה
 אחת על הפסוק אבל אם פסקה מעט וחזרה וראתה
 ג"ם אפילו ביום אחד ה"ו מחוקק כדמים וכתמה טמא
 עכ"ל וזהו כשיטה רש"י ולהרמב"ם לא נראה למרש
 כן דאין אפשר לחשוב ג' ראיות ביום אחד שנקראנה
 מחוקק כראייה דם ולכן מפרש ג' וסרת כלומר ג'
 ענות לכל הפחות או אפשר דכוונתו לנ' ימים דיוקא
 וזהו דעת יש מי שאומר שהובא כש"ע ויש להחמיר
 כסכרא הראשונה ואפילו לסכרא זו לא מהני הפסקה
 רק למולפת ולא לשיפעה [ז"ח ו"ז סק"ד] :

מ"ז הנוקת שלא הגיע זמנה לראות וראתה ג"ם ופסקה
 מלראות שיעור ג' עונת שהם צ' יום חזרת
 לקדמיה וכתמה מהור עד שהחזרה וראתה ג"ם כן
 פסקו המור והש"ע סעי' ד' והיה זה כמו בוסתיה כמי'
 הקודם ובארנהו שם בפעי' ע"מ ע"ש ובדמ"ם לא
 נמצא דין זה אך הרשב"א בתה"ב לסר דין כהמים
 מדין והסרת [ז"י] ולא אבין דאין נלמד זה כזה
 דרי בוסתיה נ"ם וקנה דינה כהנוקת כמ"ש שם
 ובכהמים אינו כן וא"כ חזין דלא רמין כהמים לוסתיה
 וכהמים חמור מפי וא"כ מנלן ללמוד דך דינא מוסתיה
 וצ"ע מיהו זהו ויראי אפילו לדבריהם זה שכתבו עד
 שחזרו וראתה ג"ם אין דיכניה כמו בוסתיה שהיא
 ג"ם הפלגות שוות דלא היא סופו קיל מתחלה דהא
 גם בתחלת ראייתה נהבאר לדבריהם דאפילו ג"ם ביום
 אחד כשראתה כתמה טמא וכ"ש עתה אלא כוונתם
 רק לג' ראיות [ומלך מנוכחי על סכ"י וסכ"ח סכסכו
 נמונת סקור דלכילו חרס לראות פטונת קטנות וכו'
 ע"ס דמה ענין עונת לכתמים ולצ"ג] :

מ"ז פשיטא הוה דהנוקת שהגיע זמנה לראות אף ע"פ
 שקדיון לא ראתה כתמה טמא ככל הגשים ויש
 מהקדמונים שאמרו רכל זמן שלא ראתה עדיין אין
 כתמה טמא ודחה הרשב"א ז"ל דבריהם בתה"כ בשער
 הכתמים ע"ש וכ"כ המור וז"ל ואם יש לה י"ב שנים
 ויום אחד אע"פ שלא ראתה מעולם יש לה כתם אפילו
 אין ידוע שהביאה שערות דמסתמא הביאה כיון שהגיעה
 לכלל שנותיה אבל אם בדקה ולא מצאו לה שערות
 נהב הרשב"א דמחוקינן לה בקמנה ואין חוששין שטא
 נשיו עכ"ל ולדעת רש"י ז"ל כי דיה לזין ע"ס] וכל
 שהגיעה ל"ב שנה אף שלא הביאה שערות או הביאה
 שערות אף שלא הגיעה לשנותיה מקרי הגיע זמנה
 לראות וכל הפוסקים הולקים על זה והרמב"ם כפי'ם
 פתחם לה סתומי ומ"ם מלשונו שכתב בתולה שלא
 ראתה דם מימיה ועדיין היא קמנה כתמה מהור וכו'
 משמע דס"ל כרוב הפוסקים דהא קייל בכל הש"ם

דכסמינים בלא שנים או שנים בלא סימנין לא יצאה
 סכלל קמנות [עמ"מ וכ"י] :
 י"ז כשגורו לה כתמים לא גזרו אי"כ יהיה הכתם
 גדול כמשכו כגרים וכגרים עצמו עדיין מהור הוא
 ורק כמעט יותר מכגרים היה כתם וטמאה ומעמו של דבר
 פירשו חז"ל [נח:] דאל"כ אין לך כל אשה שהתא טהורה
 לבעלה שררי אין לך כל משה וכל סרין שלא נמצאו
 בם טיפי דמים מרם מאכולה ולכן שיערו חכמים
 שרם מאכולה אינו יותר מכגרים ולכן עד כגרים ועד ככלל
 הוליה הכהם במאכולת ויהי טכאן טמאה והוליה
 במאכולה אף שלא מיעכה בידיה את המאכולת מ"ם
 דרכן של מאכולות להיות נהמך כאשר ישכבון בני
 האדם על משכבן או יושבים על מושבם כאשר החוש
 מעיד שבכל חלוק ובכל סרין יש עליהן כמה טיפי
 דמים מטיעוך מאכולה אף שלא מיעבן בידיו :

י"ח ואין לשאל אחרי שרילין במאכולת אי"כ אפילו
 יותר מכגרים נחלה בשני מאכולת ובשלושה ויותר
 ובטלה לה נירה כתמים דאין זה שאלה כלל דכתמים
 לא גזרו רק במקום שא"א להיות באופן אחר כלומר
 דאם נגזור על פחות משיעור זה לא הטרר אשה
 לבעלה לעולם מטעם שנהבאר אבל ביותר מזה השיעור
 יכולה להמחר דאמו המאכולות הולכים יחד סמוכים
 ול"ו שנאמר ששניהם נתמעכו יחד והרי רובא דרובא
 כל אהת תולכת לבריה ואין יחרמו סמוכים ול"ו כמש
 בההמקעם יחד ואם נאמת מיעכה שניהם יחד או
 יודעה ששניהם נתמעכו ביחד התלה בהם עד שני
 גרסינן שהרי הולה בכל מה שיכולה לחלות כמו שיתבאר
 בס"י זה בס"ד :

י"ט ואל יטערך לשון הרמב"ם בפ"י המשנה דהרואה
 כתם שכתב חז"ל ונמצאת כגרים של פול הגה
 פחה ממנה תולה במאכולה ונאמר שלפעמים בעת
 שבהה או הההפכה מצד אל צד והרגה בפרעושים
 ובכנינים וכיוצא בהם ומתם הוי ית הכתם עכ"ל הרי
 שכתב לשון רבים פרעושים וכתיבם אמנם כוונתו על
 שם המין ואין כוונתו שהרגה הרבה במקום אחר אלא
 שהרגה הרבה בהם אבל הם מפזרים כל אחר ואחד
 באורך ורוחב הסרין והחלוק וכיוצא בהם אך זה שכתב
 דבפחות ממנה הולה דכריו המוחים דהא קייל דגם
 בכגרים תולה וכמ"ש הוא עצמו בתבירו פ"ט דין כ"ג
 וז"ל והולה במאכולה וכו' ועד כמה עד כגרים אבל
 אם מצאה הכתם יחר מכגרים אינה נבוי עכ"ל אך גם
 בחבורו פורר א"ע דמקודם לזה בדיון ו' כתב חז"ל
 והנמצא על הכגד אינו מטמא עד שיהא כגרים וכו'
 היה פתוח משיעור זה מהור עכ"ל [וכבר קהסו זה
 סכ"ח ושאר בחימא ע"ס] :

כ ולענין נראה דבריו ברורים בשנדקדק בגמרא
 [נח:] דפליגי אמוראי כגרים אי הוה כפחות מכגרים
 או יותר מכגרים מה שיך פלוגתא בזה כיון דהמעט
 מושם

תרטו נטעי פרק סח גבריאל

יב. בדקה בעד ונאכד, גם אם בדקה שנית ומצאה מראות טהורות טמאה יט).

יג. י"א דאם הרגישה שנודעו אבריה ובדקה ולא מצאה כלום, הרי היא טהורה שאנו תולין ההרגשה בשאר מקרים כ, וי"א דטמאה שדינו כהרגשה כא).

יד. אם שלשה פעמים הרגישה ולא מצאה דם י"א להקל כב, וי"א

טז עפ"י חו"ד חידושים סקמ"ו, שו"ת ח"ס סי' קנ"ו וסי' קס"ז ושו"ת בית שלמה סי' ל"ו.

כז חכ"א כלל קי"ג ס"א, פת"ש סי' ק"צ סק"ד, מקור מים חיים סי' ק"צ סק"א, שו"ת הר המור סי' כ"א, שו"ת עין הבדלח סי' ס"ב, מלבושי טהרה סי' ק"צ ס"ב, ערוה"ש סי' ט"ו, שו"ת טוטו"ד תליתאה ח"ב סי' ס"ה וסימן ס"ח, שו"ת דברי חיים ח"ב סי' ס"ו, שו"ת תפארת צבי סי' א' אות ה, שו"ת חתן סופר סי' נ"ו, שו"ת לחם שלמה תנינא סי' ט"ו, שו"ת דור רביעי ח"א סי' מ"ה ושו"ת אגרות משה יו"ד ח"ד סי' י"ז אות ח, דדי לנו לקבל חומרות התה"ד גבי הרגשת פתיחת המקור ולא בשאר הרגשות. וכ"כ הגאון בעל נפש חיה בקובץ דרושים (וורשא תר"צ) סי' ו' שעיקר הרגשה היא בהרגשת פתיחת המקור וכן אני נוהג עיי"ש. ולמעשה סיים בטהרת ישראל סי' דבמקום צורך יש להקל, וכ"כ טהרת הבית עמוד ש"מ.

כח שו"ת ח"ס סי' קנ"ו, שו"ת מהר"ם שיק סי' קפ"ו ושו"ת בית שלמה ח"ב סי' ל"ו.

כט (כב) כשיירי טהרה סי' ק"צ תשובה כ"ג נשאל אודות אשה שהרגישה פתיחת המקור שלא בשעת וסתה, שלשה ימים אחר טבילתה, ובדקה מיד ולא מצאה כלום, והורה לה שהיא טמאה ועליה לספור שבעה נקיים ולטבול, ושוב קרה לה כן פעם שנית ארבעה ימים אחר טבילתה, והורה לה גם כן כאמור, ושוב קרה לה כן פעם שלישית שלשה ימים אחר טבילתה,

נטעי פרק סח גבריאל תריו

להחמיר כג), וא"כ בזמננו שלובשת מכנסים בודאי יש להקל כד).

מז. לכו"ע לא קבעה וסת ע"י הרגשה זו כה).

וגם אז בדקה עצמה מיד ולא מצאה כלום, והשיב שנראה לומר שלא החמיר התרומת הדשן אלא באשה שקרה לה כן פעם ושתים, אבל אם אירע לה כן שלש פעמים, הרי בשלש פעמים הוי חזקה, ולא תלינן במקרה, הכא נמי לא תלינן לומר שבכל שלשת הפעמים נאבדה טיפת הדם ממנה דהוי מילתא דלא שכיחא, ולכן מודה התרומת הדשן בזה שהחזקה בפתיחת המקור בלי דם וטהורה היא, והרי בלאו הכי יש כמה פוסקים שחולקים על התרומת הדשן לפיכך למעט בפלוגתא עדיף וכו' עכ"ד. וכ"כ שו"ת דברי מלכיאל ח"ה סי' קל"ג.

אך בעינן שתרגיש בפנים אבל הרגשה מבחוץ שניתו על הבגדים אינה כלום דבעינן הרגשה מבפנים וא"צ להחמיר יותר שמביא לידי חששות, לכן העצה לעשות ג' בדיקות כשמרגישות תיכף ומיד, ואז א"צ יותר.

כג) הנה הגאון רבי צדוק הכהן מלובלין בשו"ת תפארת צבי ח"ב סי' א' אות י"ב כתב על זה ולדעתי ליתא שמכיון שההרגשה סברא דאורייתא היא שראתה דם, ולכן חשש התרומת הדשן לנאכד ונימוק, א"כ גם אם אירע לה כן שלש פעמים יש להחמיר וכו' ע"ש.

כד) כן נראה, כמ"ש הגאון בעצמו שם אות י"ד, הובא לעיל אות ה, וכעיי"ז כתב בספר ברכת חיים (לבעל מסגרת השלחן) דף י"ז בתשובת הגאון רבי חיים ברוך מלענטשנא ז"ל דטוב יותר להיות מוך דחוק אצלם איזה זמן, ובאם שיזדמן לה הרגשה כמו בשעה שהמוך בתוכה שלשה פעמים ותבדקנה ולא תמצא כלום, אז תהיה מוחזקת שאינה זיבת דבר לח עיי"ש.

כה) שו"ת דברי מלכיאל ח"ה סי' קל"ג.